

številka 10

junij 2009

narobe .
revija,
kjer je
vse prav.

Prvi gejevski aktivist
**Dr. Bogdan
Lešnik**

Umor iz časti
**Ahmet je moja
družina**

Tema
Eksegej

Za *Narobe* ni potrebno plačati.

narobe

Slika na naslovnici je nastala med fotografiranjem za plakatno akcijo »Kdaj ti bo zmanjkalo lepila?« Plakate, ki opozarjajo na etiketiranje in multiplo diskriminacijo, je v juniju 2009 možno videti v večjih slovenskih mestih. Akcija je del projekta PROTECT (Progressing Towards Equality: An Intersectional Approach to Discrimination), ki ga izvajajo Mirovni inštitut, Legebitra, PIC, YHD in Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto.

Več informacij: www.multipladiskriminacija.si

[Projekt poteka ob podpori Evropske unije (VP/2008/005).

Evropska komisija ni odgovorna za vsebino.]

Zadnje ...

Poleg 25. obletnice homo gibanja je v maju 20. obletnico delovanja praznoval klub K4. V nedeljo, 18. maja 1989, so tam odprli *Disko lezbijk in gejev* in ga kmalu preimenovali v znameniti *Roza disko*. Sicer pa je tovrsten disko – *Magnus Gay Club* – na Kersnikovi obstajal že prej: od junija 1984 do maja 1985. Vodja kluba Aldo Ivančič je takrat zapisal: »Danes so redni sobotni večeri v K4 trenutno edino organizirano družabno življenje gayev ne samo v Jugoslaviji, temveč v vseh socialističnih državah sploh. Zato tudi ni čudno, da so obiskovalci kluba resnično od vsepovsod: iz Zagreba, Beograda, Reke, Skopja, Gradca, Padove, Trsta ...«

Tik pred zaključkom redakcije sta izšli dve knjigi, ki vam jih priporočamo v poletno branje – podrobneje pa jih bomo predstavili v naslednji številki.

Tomaž Mihelič (aka Marlenna) je napisal knjigo »Novo rojstvo: iskrena izpoved o trpljenju, ljubezni in preobrazbi transseksualke Salome«, ki jo je izdala založba Učila. Avtor spremlja Salome na njeni poti v Beograd, kjer je operativno spremenila spol, ob tem pa se Salome v spominih vrača nazaj in razpravlja o svojem življenju.

Pri založbi Modrijan pa je izšla avtobiografija kubanskega pesnika in pisatelja Reinalda Arenasa »Preden se znoči«, ki je bila prelita tudi na filmski trak. Arenasa med drugim piše o težavah, ki jih je kot pisatelj in homoseksualec doživljal na Kubi in o razočaranju nad ZDA, kjer ne najde svobode, po kateri je hrepenel. Maja 1980 je Castro namreč dovolil homoseksualcem in duševno prizadetim, da zapustijo Kubo in Arenasa je bil eden od 250 000 Kubancev, ki so takrat odšli.

V začetku junija je ameriška zvezna država New Hampshire sprejela zakon, ki dovoljuje homo poroke. New Hampshire je poleg držav Maine, Iowa, Vermont, Connecticut in Massachusetts šesta ameriška zvezna država, ki priznava homo poroke. V svetu so homo poroke dovoljene tudi na Švedskem, Norveškem in Nizozemskem, v Belgiji, Kanadi, Južni Afriki in Španiji. Pri nas v zakonodaji ostaja veljavno »registracijsko skropucalo«.

Letošnja parada ponosa, ki nosi naslov rEVOLUCIJA LJUBEZNI, bo potekala v soboto, 27. junija. Dobimo se ob 16h na Metelkovi. Sicer pa bo spremljevalni program potekal cel teden – od 20. do 27. junija. Več informacij: www.ljubljana.pride.org. Poglejte tudi na Facebook (išči: "Društvo parada ponosa").

Narobe. Revija, kjer je vse prav.
Letnik III, številka 10
Junij 2009

ISSN 1854-8474

Urednik: Roman Kuhar

Sodelovali so: Aleš Zobec, Alma M. Sedlar, Anamarija Šporič – Janis, Andrej Zavrl, Brane Mozetič, Danaja Grešak, Irena Woelle, Katarina Majerhold, Ksenija Zubkovič, Lothar Orel, Luka Pieri, Malte Göbel, Mihael Topolovec, Mitja Blažič, Polona Jaunik, Suzana Tratnik, Svetlana Slapšak, Taeko Fujita, Zala Hriberšek

Lektorica: Zala Hriberšek

Urednica fotografije: Nada Žgank
Fotografija na naslovnici: Nada Žgank/Memento

Oblikovanje: Irena Woelle

Izdaja: Društvo informacijski center Legebitra
Trubarjeva 76/a, 1000 Ljubljana

Vodja projekta: Simon Maljevac

Tisk: Tiskarna Pleško

Naklada: 800 izvodov

Revija je izšla ob finančni pomoči ŠOU (Študentska organizacija Univerze v Ljubljani), Urada RS za mladino in Urada za mladino MOL.

Revija *Narobe* je objavljena pod licenco Creative Commons [priznanje avtorstva + nekomercialno]. Licenca je dostopna na www.creativecommons.si

Za *Narobe* ni potrebno plačati.

Jezus ima dva očeta

27. aprila je v Ljubljani potekala antifašistična manifestacija. V številnih govorih na demonstracijah sem zaman čakal omembo homofobije. Ta se mi namreč zdi ključni sestavni del sodobnih pojavov fašizma. No, morda pa jo je kdo vendarle omenil – polovice izrečenega zaradi slabega ozvočenja tako ali tako nisem slišal. Me je pa toliko bolj razveselil *Antifašistični informator*, v katerem avtorji ugotovljajo, da je evropsko fašistično gibanje usmerjeno proti vsem tistim, ki se zdijo »drugačni«, bodisi zaradi jezika, vere, spolne usmerjenosti in vseh drugih osebnih okoliščin. Vesel sem bil tudi antifašističnih nalepk. Ena izmed njih je nosila sporočilo: »Tu ni prostora za homofobijo.« Smo končno spet prestopili medskupinske meje, saj še nekaj let nazaj nalepke s takim sporočilom ne bi izdala nobena skupina, ki ni gblt-skupina?

Pogled na prisotne pravi, da ne. Tam nas je bilo res peščica gejev in lezbijk (bolj lezbijk kot gejev), tako rekoč dežurni protestniki. V množični zastav ni plapolala nobena mavrična. Tako kot tudi na Paradi ponosa ne boste videli zastav nobenih drugih alter skupin. Kot da ne bijemo istega boja in kot da naše agende nimajo istega imenovalca. Morda pa ga res nimajo ... in je pomembno samo še obdelovanje lastnega vrtička?

Na protestu so z nami hodili tudi znani obrazi iz levih političnih strank. Ob nekaterih sem se počutil nelagodno, saj del tega, proti čemer sem protestiral, prepoznavam tudi v politikah njihovih strank. Kaj drugega kot sodobna oblika fašizma so razlogi, zaradi katerih že petnajst let ne sprejmemo zakona o homo porokah? Kaj drugega kot prefinjeni fašizem je dejstvo, da se nekateri ob tem sklicujejo na naravne zakone, ko

pa je poroka imanentno družbena institucija? Kaj drugega kot fašizem je to, da nekateri na račun zaščite človekovih pravic preračunavajo, kaj bi jim glas za tak zakon odnesel? Kaj drugega kot pristajanje na skrite mehanizme fašizma je dejstvo, da pri pravni zaščiti istospolnih družin in istospolnih partnerstev prevladuje vprašanje, kaj bo rekla večina, ne pa, katere probleme bomo rešili za manjšino? Jasno je: sprejetje takšnega zakona je politično vprašanje. Le od politične volje je odvisno, ali bomo tudi pri nas, tako kot je to storil Zapatero v Španiji, dobili zakon, ki ne bo vzpostavljal novih neenakopravnosti. Katarina Kresal je rekla, da bo vprašanje izbranih rešila, pa čeprav ji »rejtingi padejo na nulo«. In stvar se je res začela odvijati. Vprašanje je, ali imamo v parlamentu dovolj takih katarin, ki bi isto rekle za istospolne poroke in družine. Ena je premalo. Potrebujemo jih 46. Samo to. Gre samo za politično voljo, nič drugega. Jo bodo stranke teh, ki so marširali z nami na antifašističnih protestih, premogle? Za vsako ceno, tudi ceno njihovega rejtinga? Ni dvoma: sprejetje takega zakona bi pomenilo antifašistično delovanje *par excellence*.

Smrt fašizmu, svoboda svetu!

P. S. In kaj ima z vsem tem Jezus? Mah, pravzaprav nič. Spet se nam smeje od tam zgoraj, ker smo potrebovali dva tisoč let za ugotovitve, da on že ves čas živi v istospolni družini. Jožef je njegov biološki oče, njegov socialni oče pa je Bog, oče v nebesih. In če prav pomislim: saj vsi katoliški verniki živijo v istospolnih družinah: na zemlji imajo biološkega očeta, v nebesih pa socialnega. Le zakaj potem tako bentijo proti takim družinam?

Roman Kuhar, urednik (roman.kuhar@gmail.com)

Kazalo

- 2 Ljubavna pisma
- 2 Novice od tu
- 4 Novice od tam
- Intervju
- 8 Dr. Bogdan Lešnik: »Trpeči aktivizem mi je bil vedno malo tuj«
- 11 Zgodilo se je pred ...
- Tema
- 12 Eksgej
- 13 Božja roka spreobrnjenja ...
- 14 Krščansko spreobračanje gejev, ki ne želijo biti geji
- Kolumna
- 16 Mitja Blažič: »Razfukali bomo mizo in se vsi posedli na tla!«
- 17 Suzana Tratnik: Ne priznam, da sem lezbijka!
- Obletnica
- 18 Četrto stoletja boj
- Aids
- 20 Pravočasen tekst lahko reši življenje
- Te(r)orija
- 21 Dr. Svetlana Slapšak: Homoseksualna idealizacija antike
- Okrogla miza
- 22 Hoč'va ohcet
- 22 Mislijo drugače, kot govorijo
- Slehnica
- 24 Katarina Višnar: V telovadnici doma za ostarele
- Knjiga
- 26 Jelena Lasan: Na stotine ljubezni je enako mrtvih
- 27 Zoran Krušvar: Queerovske plišaste živali
- Teater
- 30 Kristo Šagor, mladinski dramatik
- Film
- 32 Vnovič v Bridesheadu
- 34 Plošča
- Trans
- 35 TransMission: Transspolna Slovenija obstaja!
- Intervju
- 36 Umor iz časti: Ahmet je moja družina
- 39 Slovarček
- Emo
- 40 Emo je mrtev, naj živi emo
- 41 Danijel Šmid Danny: 5 dobrih
- Limona
- 42 Lezbične zgodbe v televizijskih limonadah
- 43 Scenska slovenščina
- Queer
- 44 Queerovska glasba
- Drag
- 46 Zaključek druge sezone Slovenia's Next Best Drag
- 48 GaysGoGreen

Spoštovani!

Ob preletu zadnje izdaje revije Narobe (št. 9) je moja pozornost takoj pritegnil naslov prispevka *Test spletnih svetovalnic*. Ker se tudi sama kot psihologinja poklicno ukvarjam s svetovanjem, sem takoj hitela brat prispevek. Po začetnem navdušenju nad poglobljeno in pisanjem pa mi je začelo jemati sapo. Zlasti odgovor, ki ga je podal kolega psiholog s foruma »Tosemjaz«. Neverjetno, da ji je priporočal psihoterapijo za spreminjanje spolne usmerjenosti, ki jo tako psihiatri kot psihoterapevti ne terpirajo, odkar je homoseksualnost črtana s seznama boleznih in motenj. Pa ne samo to, njegov odgovor je vseboval celo vrsto nestrokovnih pojasnil. Jasno je bilo, da mu najnovejša spoznanja o znanstvenih izsledkih glede človekovega vedenja na področju spolne usmerjenosti niso znana. Ali pa jih zaradi osebnih stališč ne želi sprejemati. Slednje domnevam na podlagi pregleda še nekaj drugih njegovih odgovorov na temo spolne usmerjenosti.

Celotna zadeva mi ni dala miru, jasno je, da lahko s takimi odgovori mladostnikom resnično škoduje. V skrajnih primerih se na podlagi takih stališč lahko dogajajo tudi primeri kot nedavno odkriti primer Ane D. iz Hrvaške. Strokovno mnenje o nestrokovnosti sem posredovala odgovorni vodji projekta foruma. Slednja se je hitro pisno odzvala. Tako lahko upamo, da naj se to vsaj pri njih ne bi več dogajalo.

Bi pa rada še sporočila, da me kar precej skrbi problem dostopnosti korektnih strokovnih pomoči na različnih področjih (predvsem osebno svetovanje in zdravstvena oskrba) za glbt posameznike. Ravno pred kratkim sem od prijateljice slišala za še eno homofobno vedenje zdravnice, ki je z njim resno ogrožala njeno in partneričino telesno zdravje.

Slabe izkušnje s posameznimi strokovnjaki se tako širijo žal le od ust do ust. Lahko bi nastali že pravi sezname »gay friendly« strokovnjakov in takih, okrog katerih je bolje narediti velik ovinek. Morda bi tudi na to temo v prihodnje lahko izvedli kak projekt, akcijo.

Zaenkrat pa lep pozdrav in uspešno nadaljnje delo,

Sonja Gomboc

Volitve v Evropski parlament Gejevski kandidat na volitvah

Peter Janeš je na letošnjih evro volitvah kandidiral na listi SMS, ki je del evropskih zelenih. Ti so poznani po svoji podpori glbt-skupnosti in imajo na svojih listah več gejev in lezbijk. Nenazadnje jim soproedseduje Ulrike Lunacek, ki je razkrita lezbijka. Janeš je drugi razkriti gej v zgodovini volitev v Sloveniji (prvi je bil leta 1990 Bogdan Lešnik) in prav zaradi tega je bil deležen nekaj več medijske pozornosti. Ne zavzema se za delne rešitve. Meni, da je edina pot popolna pravna izenačitev raznospolnih in istospolnih partnerskih zvez in ureditev istospolnih družin. Ko ga vprašam, če bi tudi sam imel družino, se odgovoru diplomatsko izgone: »Rad bi se svobodno odločil, ali jo bom imel ali ne.« Nekaj »gejevskih diplomacij« pa uporabi, ko ga pobaram po starosti. »23 let sem star. Že zadnjih 12 let.«

25 let homo gibanja na Slovenskem

Ja, stare smo že. Letos praznujemo 25 let, odkar se je odvil prvi festival Magnus in so se slovenski geji, nekoliko kasneje pa tudi lezbijke, pričeli organizirati ukvarjati z aktivizmom in težavam istospolno usmerjenih. Ob praznovanju obletnice so potekale številne prireditve, med drugim je bila v klubu Tiffany na ogled pregledna razstava publikacij (kustos je bil Jernej Škof), ob tej priložnosti pa so ponatisnili tudi drugo številko Škučevega glasila »Viks«, ki je bilo posvečeno homoseksualnosti, ter prvo število Gayzina iz leta 1984.

Na Facebooku si se potegoval za mesto na kandidatni listi SMS. Na kakšen način?

Tekmovali smo tako, da smo na Facebooku objavili sliko in tisti, ki so pod njo zbrali največ komentarjev, so prišli v ožji izbor. Finalisti so se potem predstavili na svetu stranke in ta je med njimi izbrala mene.

Kakšno sliko si objavil, da je dobila toliko komentarjev?

Sliko s potovanja po Japonski.

In kaj je pretehtalo, da je stranka potem izbrala tebe?

Predstavil sem se kot ljubitelj Facebooka. Takoj sem jim tudi po-

vedal, da sem gej in da se zavzemam za glbt-skupnost in njeno vidnost. Želel sem pokazati, da ni nič sramotnega, če gej kandidira za javno funkcijo.

Misliš, da si bil zanimiv za stranko, ker si gej?

Ne vem, tega nisem posebej izpostavljaj. Rekel sem le, da se zavzemam za izenačitev raznospolnih in istospolnih partnerstev, ker se to osebno tiče tudi mene.

SMS je na prejšnjih volitvah sodelovala z ljudsko stranko, ki eksplicitno nasprotuje homo porokam in družinam. Kako to, da SMS zdaj zagovarja diametralno nasprotna stališča?

Sam nisem član SMS in v stranki nisem deloval v tem času. Takrat so s predsednikom SLS Božkom Šrotom imeli gentlemanski dogovor in Šrot se je pogosto odmikal od stališč, ki jih je SLS zagovarjala.

Prav tako v Tiffanyju je 29. aprila potekala okrogla miza o prihodnosti lgbt-aktivizma, na kateri so sodelovali slovenski aktivisti iz različnih skupin in društev, povezovala pa jo je Teja Oblak. Udeleženci so ugotovili, da je potrebno iti v korak s časom in slediti potrebi po novih načinih socializacije, saj so vlogo pogovornih skupin danes prevzeli internetni forumi, še vedno pa obstaja želja po druženju, kar dokazuje množična

udeležba na lgbt-dogodkih, kot so na primer tabori. Aktivisti so se strinjali, da današnji kapitalistični sistem sili ljudi v apatičnost, zato so potrebne korenite spremembe na področju zavedanja družbene odgovornosti. Enega od alternativnih pristopov v aktivizmu ponuja *Vstaja lezbosov*, ki stremi k vzpostavljanju neposrednega dialoga v javnosti. S pogovori z ljudmi na ulici, ki jih snemajo z video kamero, vzpostavljajo dialoški odnos za razpravo o homoseksualnosti, preko katerega želijo informirati in pokazati na sogovornikove predsodke in stereotipe. Težave predstavlja tudi finančna podhranjenost glbt-nevladnih organizacij, ki se bo v času krize verjetno še poglobila, kljub temu pa je potrebno vztrajati in se boriti pro-

Ampak tako zelo se že ni odmaknil, da bi podpiral homo družine ...

Res, ampak SMS jih je.

Se vam ne zdi, da lahko govorimo o nekakšni oportunisti: na prejšnjih volitvah se je zdela uspešna kombinacija s SLS, zdaj pa se zdi uspešno, da sta na listi stranke gej in temnopolti?

Mogoče je to bolje vprašati koga, ki se je ukvarjal s strankarsko politiko. Sam nimam občutka, da bi me stranka hotela izkoristiti. Sam sem se namreč odločil za ta natečaj in sam sem izpostavil, da sem gej. Tega zagotovo niso načrtovali.

Javno si se razkril v intervjuju za Žurnal. Te je zmotilo, da so na prvi strani zapisali:

»... priznal, da je gej«? In kakšni so bili odzivi?

Da, me je. Lahko bi formulirali drugače. Zmotilo me je tudi to, da so napisali, da se zavzemam za človekove pravice in za človekove pravice homoseksualcev. Kot da to ne bi bilo eno in isto. Odzivi

pa ... prijatelji, sodelavci in doma so že prej vedeli. Sem bil pa pozitivno presenečen nad odzivi na Facebooku. Dobil sem veliko podpore, predvsem veliko podpore mladih lezbijk. Negativnih reakcij sploh ni bilo.

Na listi si postavljen na peto mesto, kar po javnomnenjskih raziskavah ni izvoljivo mesto. Če ne boš izvoljen, boš ostal aktiven v politiki?

To je zgodba, v katero sem šel in o tem, kaj se bo zgodilo po volitvah, še nisem razmišljal. Ampak verjetno ne bom deloval v aktivističnem smislu.

Še to: ko sem te poklical po telefonu, se je namesto zvonjenja vrtil George Michael s skladbo Freedom. Je v tem kaj simbolike, tudi v povezavi z volitvami?

Pesem mi je všeč, pa tudi to, kar je George Michael naredil. Sicer malo pozno, tako kot jaz. Ampak pesem sem imel na telefonu še preden sem vstopil v kandidaturo.

ti homofobiji v družbi, predvsem z vidnostjo.

Ob koncu praznovanja obletnice so na Metelkovi predstavili projekt Homo kosti (kustos Brane Mozetič), senzacionalno odkritje izpred dvaindvajsetih let, ki je bilo do danes zamolčano. Takrat so flamski arheologi na področju polhograjskega hribovja odkrili kosti dveh moških iz 8. stoletja. Arheologi menijo, da sta bila moška ljubimca in sta umrla obredne smrti. Kostni in predmeti, ki so jih našli v grobu, so bili na ogled v klubu Tiffany. Video posnetek z otvoritve si lahko ogledate na Narobtube [www.youtube.com/narobtube].

Deset glbt-zapovedi

ILGA-Europe je ob letošnjih volitvah v Evropski parlament izdala posebno zavezo v desetih točkah »Be bothered« in jo ponudila v podpis kandidatkam in kandidatom na listah za volitve. Kandidati so se s podpisom zavzeli za sprejemanje zakonodaje, ki bo upoštevala enake možnosti spolov, svobodo gibanja glbt-oseb, priznanje človekovih pravic transspolnim osebam, si prizadevala za boj proti homo- in transfobiji, upoštevala vključujočo definicijo družin in podobno. Iz Slovenije so do konca maja zavezo podpisali Peter Janeš in Darko Krajnc (SMS), Maruša Benkič (KSS), Felicita Medved in Roman Jakič (Zares), Sonja Kralj Bervar, Slavko Zihlerl, Darija

Mohorič, Borut Cink (vsi LDS), Silva Savšek (Desus), Karmen Pahor, Mojca Kleva, Lev Kreft in Tanja Fajon (vsi SD). Več: ilgaeurope.com

6. literarni večer lgbt-proze in poezije

Tradicionalni lgbt-literarni večer je bil letos v okviru praznovanja 25. obletnice festivala Magnus. Več kot dve uri branja poezije in proze smo obiskovalci in obiskovalke v polnem Škucu z veseljem poslušali. Očitno je literatura »v živo« dober in zaželen dogodek! Literarni večer je vodil Brane Mozetič, večje je krmaril ladjo znanih in manj znanih literatov in literatk. Slišali smo izvrstne tekste uveljavljenih avtorjev in avtoric in tudi tistih, ki so še na začetku svoje književne poti. Vsi/e si zaslužijo, da jih omenimo, po vrsti, kot so nastopali: Stella Ančimer, Urban Belina, Teodora Ghersini, Kristina Hočevnar, Petra Hrovatin, Simon Jerala, Ilona Jerič, Vesna Lemaič, Iztok Majhenič, Gašper Malej, Teja Oblak, Urška Sterle in Nataša Sukič.

Še ena nagrada

V prejšnji številki smo poročali, da je Boris Pintar za zbirko kratke proze Družinske parabole (Lamba, 2005) prejel nagrado mesta Salò,

zdaj pa je ta zbirka v italijanskem prevodu Petra Senizze prejela še nagrado za tujo literaturo na natečaju Premio Europeo di Arti Letterarie Via Francigena 2009. Spet: čestitamo!

Nepreslišano!

»Tudi veliko prometnih nesreč se zgodi, pa ne govorimo na splošno, da je promet nekaj slabega.« [Aleš Primc, Info TV, 19. maj 2009, v odgovor na trditev, da je vendarle veliko disfunkcionalnih hetero družin, medtem ko otroci v homo družinah ne morejo biti nezaželeni.]

»Izrael je na evrovizijskem prizorišču zmagal trikrat, prvič leta 1978, nato leta 1979, zadnjič leta 1998, ko je preboj na najvišji vrh uspel kontroverzni Dani International, za katero še danes ne vemo, ali bi jo klicali ona ... [premor] ... ono ali on.«

[Andrej Hofer, TV Slovenija, 16. maj 2009, prenos Evrovizijske popevke iz Moskve]

Novice od tu ureja Anamarija Šporčič – Janis. Pisali so Janis, Roman Kuhar in Zala Hriberšek.

Saints and Sinners

Trebor Healey, Brane Mozetič in G. Winston James

Med 14. in 17. majem je v New Orleansu potekal že 8. lgbt-literarni festival *Svetniki in grešniki*. V treh programsko bogatih dneh se je predstavilo preko osemdeset avtorjev in avtoric vseh žanrov, večinoma seveda lahkotnejših, saj tovrstna literatura vse bolj tone v komercialne vode. Na številnih branjih, okroglih mizah in predstavah je med redkimi pesniki nastopil tudi Brane Mozetič, ki je bil edini neangleško piščoči udeleženec. Povabljen je bil zaradi izida že tretje njegove knjige v ZDA. Po *Butterflies* in *Passion* je konec lanskega leta izšla še zbirka *Banalities*, ki je že doživela nekaj ugodnih ocen. Čeprav New Orleans v tem času ni imel strahovite kulturne ponudbe, je festival, kljub centralni lokaciji, potekal nekako na robu, prave reklame ni bilo opaziti, poslušalci pa so morali za celotno dogajanje odšteti kar sto dolarjev. Sicer pa situacija za lgbt-literaturo ni prav rožnata, specializirane knjigarne se zapirajo, založniki propadajo, vse več knjig izide pri malih založnicah, ki imajo zelo omejeno distribucijo, še največ kar preko interneta. V knjigarne zaidejo samo še erotični, grozljivi, znanstveno-fantastični romani, kriminalke ali konvencionalni ljubezenski romani oziroma festivalski avtorji kot so na primer Michael Thomas Ford, Ellen Hart ali Radclyffe. Zato prav preseneča neverjetno število avtorjev, ki se posvečajo glbt-tema-

Taeko Fujita

Tokijski festival ponosa

Konec maja je v Tokiu potekal prvi Tokijski festival ponosa, ki bo vsako drugo leto nadomestil tamkajšnjo parado ponosa. Festival je bil živahen in dobro obiskan – obiskalo ga je za naše razmere zavidljivih 3500 ljudi, kar sicer pomeni, da ga po velikosti ne moremo primerjati s podobnimi festivali v Zahodni Evropi. Gejevski aktivist, univerzitetni profesor in član japonske Fundacije za preventivo aidsa Dr. Hideki Sunagawa, s katerim smo se po festivalu pogovarjali za Narobe, je pojasnil, da organizacija Parade ponosa zahteva veliko energije. »Zato,« pravi, »po dveh ali treh letih zmanjka volje in moči.« Da ne bodo pregoreli, bodo festival vsako drugo leto organizirali brez spremljajoče Parade ponosa.

tiki – ta festival namreč ni edini tovrstni v ZDA in prisotni še zdaleč niso edini tovrstni avtorji.

Lezbični seks v mestu

Cynthia Nixon, ki jo poznamo kot rdečelaslo Mirando v nadaljevanju *Seks v mestu*, je naznanila zaroko s svojo partnerico Christine Marinoni. Po šestletni zvezi z aktivistko Christine, ki se bori za boljše pogoje v izobraževanju, se je na zborovanju za lgbt-pravice v New Yorku odločila, da naznani svojo zaroko, ki pa ji poroka še ne bo sledila tako kmalu. Za zakon bi se namreč par odločil le,

V Sloveniji ne slišimo veliko o položaju gejev in lezbijk na Japonskem. Kako ga, v pravnem in družbenem smislu ocenjujete vi?

Na Japonskem nimamo zakona, ki bi kriminaliziral spolna razmerja med osebam istega spola. Ampak tudi nimamo zakona, ki bi ta razmerja reguliral in ščitil. V javnosti boste sicer pogosto videli dekleta, ki se držijo za roke, ampak to ni nujno znak lezbištva. Pri moških je tega manj. Občasno lahko vidite gejevski par, ki se drži za roko ali se objame, predvsem v tistih predelih, kjer so gejevski bari.

Kako pa je s homofobičnim nasiljem?

Ne morem reči, da ga ni, ampak ga je zelo malo. Do nasilja občasno prihaja v parkih, kjer se zbira-jo geji, v šolah pa so seksualne

manjšine soočene z »ijime«, ki je nekakšna oblika nadlegovanja, še hujša kot samo nasilje. Mislim, da seksualne manjšine na Japonskem ne doživljajo veliko diskriminacije, še posebej ne v obliki nasilja, a po drugi strani le redki povedo, da so del seksualne manjšine. Ta razkorak se mi zdi zelo zanimiv.

Imajo geji in lezbijke v Tokiu svojo infrastrukturo, na primer gejevsko četrt?

Foto: TokyoFashion.com

če bi istospolne poroke postale veljavne tudi v New Yorku. »Ne bi se poročila pod pretvezo. Rada bi, da bi bil zakon pravi, veljaven in sklenjen na legalen način, tako, da bi ga priznala država,« je povedala zvezdnica. Novica se je pojavila tudi v večini slovenskih medijev, ki so jo občinstvu posredovali kot vsako drugo informacijo, presenetljivo sto-ično in brez komentarjev. Bil je že čas.

Brüno aus Österreich

Po Haiderju ima Avstrija novega gejevskega junaka, tokrat v povsem drugačni različici. Potem ko je Američane ob živce spravil ne-taktični kazahstanski novinar Borat, se Sascha Baron Cohen vrača z novim likom, ki ga poznamo že iz njegove oddaje *The Ali G Show*. Brüno je avstrijski modni guru brez dlake na jeziku (ali kjerkoli drugje), ki potuje po ZDA in razkriva vse razsežnosti ameriške homofobije. Film ima delovni podnaslov *Delicious Journeys Through America For The Purpose Of Making Heterosexual Males Visibly Uncomfortable In The Presence Of A Gay Foreigner*.

Foto: Shibano Joshia, © TOKYO Pride

Ne obstajajo posebni deli Tokia, kjer bi geji in lezbijke živeli, obstajajo pa zbirališča, kjer je veliko gejevskih barov. *Shinjuku 2Choume* je predel Tokia, kjer je nagnetenih okrog 250 manjših gejevskih barov. In obstajajo še nekateri drugi predeli. Lahko bi celo rekel, da geji živijo v tistih delih mesta, od koder je dober dostop do *Shinjuku 2Choume*.

Kako pa je z gejevskimi in lezbičnimi organizacijami?

Veliko jih je. Veliko se jih ukvarja s človekovimi pravicami seksualnih manjšin. Obstajajo tudi mreže zdravnikov in psihologov, ki so se specializirali prav za delo s seksualnimi manjšinami, pa tudi združenja učiteljev, družin, mladih ljudi in podobno. Na Japonskem je tudi okrog 20 ali 25 gejevskih in lezbičnih glasbenih skupin – od godbe na pihala do zborov. Obstaja nešteto teniških in odbojkarških združenj. In potrebno je povedati tudi to, da Parade ponosa ne organiziramo samo v Tokiu,

pač pa tudi v drugih mestih, na primer v Saporu in Osaki.

Kakšen vpliv ima zahodno gejevsko in lezbično gibanje na Japonsko?

Mislim, da se zahteve po zaščiti istospolnih partnerstev, ki so jasno izražene na zahodu, počasi širijo tudi v japonskem gibanju. A zaradi prevladujočih podob nasilja nad homoseksualci, ki prihajajo iz zahodnega sveta, tu marsikdo meni, da smo na Japonskem bolj strpni do seksualnih manjšin.

Kakšno podporo festivalu ste dobili od vlade? Je na festival prišel kakšen njihov predstavnik?

Podprla sta nas tokijska mestna vlada in Ministrstvo za zdravje, delo in blagostanje. Ampak tu ni šlo za finančno podporo, le simbolno. Na festival je sicer prišel tudi vodja Socialdemokratske stranke.

datum Ronom Paulom ter posnetke Brünovega vdora na teden mode. Za veliki finale pa Brūno po vzoru Madonne in Brangeline posvoji še afriškega otroka. Film, ki prihaja v kinematografe poleti, že na daleč zaudarja po politični nekorektnosti, ki pa bo v tem primeru verjetno bistveno bolj zabavna kot tista s strani Ljudmile Novak in njenih strankarskih kolegov.

Rusija tako ...

Sredi maja se je v Moskvi odvilo še eno spektakularno tekmovanje za pesem Evrovizije, ki iz leta v leto povzroča nerazumljivo vedenje sicer duševno zdravih ljudi.

Tako naj bi letos ukrajinska predstavnica za nakup kulis vzela hipoteko na svoje stanovanje, milijoni ljudi so v času globalne recesije besno zapravljali težko prigrarani denar (cena klica je bila letos pri nas kar 84 centov!), osebe z običajno solidnim glasbenim okusom pa so do enih zjutraj ždele pred televizijskimi sprejemniki in se v slogu našega velikega pesnika spraševale, kaj nam je tega treba bilo, hkrati pa so skrivoma uživale v preobilju kiča in fušanju. Stavnice so tokrat za spremembo pravilno napovedale zmagovalca, norveškega predstavnika beloruskih korenin (skandinavski naveza + država bivše ZSSR = zmaga), ki je vodil skozi celotno glasovanje in tako zadnji uri programa odvezel še tisto malo napetosti, ki jo običajno premore. Hvala bogu za Petra Polesa, ki je s svojo minuto tišine za Slovenijo odlično spraval v zadrego voditeljski par, ter za slovenskega komentatorja Hoferja, saj smo se ob njegovih komentarjih na ves glas krohotali in hkrati ugibali, katere substance je zaužil pred prenosom. Noro velik in tehnično dovršen oder, napoved začetka glasovanja z vesoljske postaje in kopica nastopov, ki so v zrak pognali ogromne količine denarja v obliki pirotehničnih sredstev in bizarnih rekvizitov ... Če že ni kruha, so pa vsaj igre.

... in drugače

Evrovizijski spektakel se je odvijal prav na predvečer 17. maja, dneva boja proti homofobiji. Ruski aktivisti, ki si že več let prizadevajo za organizacijo parade ponosa, so ob tej priložnosti izvedli mini Slovensko parado ponosa, ki pa so jo policisti kljub prisotnosti medijev iz vse Evrope nasilno zatrli. Moskvske oblasti, na čelu z županom Jurijem Lužkovim, ki ima homoseksualnost za »satansko«, so parado uradno prepovedale že pred meseci, seveda pa ob tem niso pozabile izdati dovoljenja za shod radikalnim desničarjem, ki so pripravili protest proti paradi ponosa. Policija je nasilno aretirala 40 aktivistov, Rusov in tujcev, zato je organizator parade Nikolaj Aleksejev pozval nastopajoče, naj v znak solidarnosti bojkotirajo Evrovizijo in tako pokažejo, da

gner In A Mesh T-Shirt in vključuje pretep, ki ga sproži Brūnov poljub z moškim, intervju z nekdanjim ameriškim predsedniškim kandi-

teptanje človekovih pravic ni sprejemljivo. Verjetno ni potrebno dodati, da se za tak korak ni odločil nihče, zmagovalni wonderkind Alexander Rybak pa je izrazil obžalovanje, da se je parada odvijala prav na dan, ko se je na evrovizijskem odru odvijal »največji gejevski dogodek v Evropi«. O tem, kaj se gejem dogaja, ko stopijo izven prizorišča Evrosonga, pa očitno ni razmišljal. Slovenija se je kot predsedujoča Odboru ministrov Sveta Evrope odzvala na dogajanje in izrazila zaskrbljenost zaradi kršenja človekovih pravic. Na homofobično nasilje v Rusiji se je odzvalo tudi češko predsedstvo Sveta EU in poudarilo, da EU zavrača in obsoja vsakršno homofobijo in da so tovrstna ravnanja očitna kršitev človeškega dostojanstva. Ruske oblasti se po triumfu evrovizijskega cirkusa s tem seveda niso pretirano obremenjevale.

Nova dvorna pesnica

Britanski dvor najboljše pesnike v monarhiji že štiri stoletja nagraduje s funkcijo kraljevega pesnika, tokrat pa je ta čast prvič v zgodovini pripadla ženski, in povrh še lezbijki, Carol Ann Duffy. Duffyjeva je bila v ožjem izboru že pred leti in takrat se je veliko govorilo tudi o tem, da naj ne bi bila izbrana zaradi svoje spolne usmerjenosti. Upamo, da bo naslednjih deset let, kolikor traja funkcija, Britance uspela prepričati, da je

Polona Jaunik

Riga potrebuje več ljubezni, ne manj

Latvijska glbt-organizacija Mozâika je 16. maja letos organizirala prvo baltsko parado ponosa, ki sem se jo udeležila kot predstavnica Amnesty International Slovenije.

Besede švedske ministrice za integracijo in enakost spolov Nyamko Sabuni so se mi vtisnile globoko v zavest, na srce nam je položila:

»Riga potrebuje več ljubezni, ne manj. In parada ponosa v Latviji bo napolnila to prelepo mesto z ljubeznijo, ki je ni nikoli preveč, in njihovi prebivalci naj bodo ponosni na to.« S tem pozdravom

homoseksualnost »ljubka, običajna stvar«, kot pravi sama.

Zakoni, zakoni

Finski parlament je izglasoval pravico do posvojitve za registrirane istospolne pare, s čimer se je Finska pridružila Belgiji, Danski, Nemčiji, Nizozemski, Norveški, Španiji, Švedski in Veliki Britaniji, kjer istospolni pari lahko skupaj posvojijo otroka. V Sloveniji se je v zadnjih letih na tem področju zgodilo... da, uganili ste – nič. Medtem ko slovenska politika stopica na mestu, pa se vsaj ne zgleduje po romunskem parlamentu, ki se je odločil za pripravo zakonodaje proti priznanju zvez istospolnih partnerjev iz drugih držav. Prepoved naj bi bila potrebna, saj je Romunija »krščanska

smo doživeli lep uvod v nekajdnevne dejavnosti in priprave na parado, ki pa se skoraj ne bi zgodila. Mestne oblasti so namreč samo dva dni pred parado izdale odločbo, da kljub prej pridobljenim dovoljenjem prepovedujejo parado. Odpovedali naj bi jo zaradi hudega pritiska rimskokatoliške cerkve in še posebej kardinala Janisa Pujatsa, ki je homoseksualnost označil za »nenaravno obliko prostitucije« in »uvoženo korupcijo seksualnosti«. Aktiviste iz ne-

vladne organizacije Mozâika je imenoval »nezakoniti ljudje«. Predstavniki Mozâika so se takoj zatem pritožili in odšli na sodišče, kjer so bile človekove pravice na naši strani. Novico o nadaljevanju parade ponosa smo izvedeli med okroglo mizo, kjer so pri pogovorih o stanju pravic glbt-ljudi v Latviji sodelovali njihovi poslanci, predstavnik Amnestyja, poslanka iz Litve ter kot posebna častna gostja ministrica za enakost iz Švedske.

dežela s krščansko moralo«. Sklepanje homoporok je v Romuniji že prepovedano, novi zakon pa naj bi še natančneje določal, da tovrstnih zvez, ki so bile sklenjene v tujini, v Romuniji ne bodo priznali, kar je sicer v nasprotju s sporazumi, ki jih ima Romunija z drugimi državami. V madžarskem parlamentu pa so potrdili novo verzijo zakona o registriranem partnerstvu, ki istospolnim parom podeljuje vse pravice, ki pripadajo poročenim parom, z izjemo dveh: ne morejo prevzeti priimka svojega partnerja in kot istospolni pari ne morejo posvojiti otroka. Madžarska je tako postala tista država v vzhodni Evropi, ki gejevskim in lezbičnim parom podeljuje največ pravic. V ameriški zvezni državi Maine so prav tako izglasovali zakon, ki dovoljuje poroko med osebama istega spola. Maine je tako postala

peta ameriška država, ki dovoljuje homo poroke. Te so namreč dovoljene tudi v Iowi, Vermontu, Connecticutu in Massachusettsu. Homoseksualne poroke so bile nekaj časa legalizirane tudi v Kaliforniji, a so jih na referendumu zavrnil, v zvezni državi New York pa homoseksualne poroke iz drugih držav priznavajo, ne dovolijo pa lastnih. Na Švedskem so prvega aprila sprejeli zakon, ki sklenitev zakonske zveze ne pogojuje s spolom bodočih zakoncev. Tako se bodo od prvega maja letos naprej na Švedskem lahko poročali heteroseksualni in homoseksualni pari. Švedska je s tem postala sedma država na svetu – poleg Belgije, Kanade, Nizozemske, Norveške, Južne Afrike in Španije – kjer so dovoljene homoseksualne poroke.

foto: Evermaden

Parada je v soboto potekala mirno, predvsem zaradi odličnega varnostnega načrta in profesionalnosti policije, ki je bila na prizorišču prisotna tudi pod krinko. Korakali smo v parku, za visoko ograjo. Nasproti so nas »spodbujali« mladi neonacisti in drugi skrajneži, skorajda »kontra« parada na drugi strani ograje, a tisti dan ni nič moglo prekiniti čudovite mavrične energije, ki se je razlivala med nami in predvsem med mladimi iz Litve, Latvije in Estoni-

je, ki so vsaj v času parade ponosno hodili po svoji poti, brez pretvarjanj. In ker tudi situacija v Ljubljani ni dosti boljša, nam ne preostane drugega, kot da združeno povzdignemo svoj glas proti nasilni heteroseksualizaciji naših ulic in družbe. Kdor je samo tiho, je še hujši od tistega, ki glasno nasprotuje.

»Družini prijazno nakupovanje« na Amazonu

Spletna prodajalna Amazon se je odločila, da s svojih seznamov knjig, ki jih razvršča glede na število prodanih izvodov, umakne tako imenovane »knjige za odrasle«, s čimer se zmanjša verjetnost, da bo takšna knjiga ponujena potencialnemu kupcu. Pri tem je prišlo do »neljube napake«, saj so se na seznamu knjig znašle prenekatere glbt-knjige, ki nikakor nimajo pornografske vsebine. Uporabniki strani in pisatelji so se že množično pritožili na takšno enačenje gejevskih vsebin s seksom, kar očitno ostaja globoko vkoreninjeno prepričanje, Amazon pa se je za napako, ki jo je pripisal računalniku, opravičil in

glbt-knjige postavil nazaj na virtualne police.

Transtenis

Mednarodna teniška organizacija je transseksualki Andrei Parades von Roth dovolila, da ponovno nastopa na turnirjih WTA, potem ko je leta 2000 spremenila spol. Po tridesetih letih je to drugi primer transseksualne teniške igralkice, takrat je namreč transseksualka Renee Richards preko sodnih postopkov dosegla, da je lahko nastopila na teniških turnirjih WTA.

Novice od tam ureja Anamarija Šporčič – Janis. Pisali so Janis, Brane Mozetič, Polona Jaunik, Taeko Fujita in Roman Kuhar.

Mi smo za stvar!

V prejšnji številki smo vas prosili, da po vzoru kalifornijske akcije združenja *Courage Campaign* proti prepovedi homo porok v Kaliforniji pošljete svoje fotografije s sporočilom v podporo pravni ureditvi istospolnih zvez in družin v Sloveniji.

V tokratni številki objavljamo prejete fotografije. Hvala vsem, ki ste izrazili podporo, še posebej pa hvala Lotharju Orlu, ki je po ulicah in drugod iskal in slikal ljudi, ki so za stvar!

foto: Nada Žgank/Memento

Roman Kuhar
roman.kuhar@gmail.com

Intervju z dr. Bogdanom Lešnikom

»Trpeči aktivizem mi je bil vedno malo tuj«

Ni prostora za velike besede. Dovolj bo le to: bil je prvi gejevski aktivist v Sloveniji, ki je leta 1984 skupaj z Aldom Ivančičem na noge postavil »festival Magnus: homoseksualnost in kultura«. Sam tega ne bo rekel, ker mu ni pomembno, a v resnici je bil tudi prvi gejevski aktivist v prostoru bivše Jugoslavije in vzhodne Evrope. Vse drugo pa v intervjuju, ki je nastal ob 25. obletnici homo gibanja v Sloveniji, pove sam.

V enem od svojih tekstov si postavil tezo, da je bil Magnus pravzaprav queerovsko gibanje. Pišeš, da je bilo gibanje sprva transgresivno in je prestopalo meje, pozneje pa se je preoblikovalo in je začelo braniti svoj teritorij.

To je mogoče notranja logika razvoja gibanj in ni posebej značilno za gejevsko in lezbično gibanje. Vsekakor pa je Magnus nastal v družbenih okoliščinah, ko je bilo prekoračevanje meja vsakdanja praksa. V marsikaterem pogledu, če ne v vseh. Veliko smo hodili čez mejo in ilegalno prenašali različne stvari. Na Češko-slovaško smo nekoč nesli neke punkovske materiale. Ko nas je carinik dobil, je bil zaradi tega osebno prizadet. Kaj jim to zdaj prinašamo? Drugo prekoračevanje meja je zadevalo notranjo politiko. Izrekli smo se o temeljnih vprašanjih tako rekoč kot pristojna instanca. Tretje prekoračevanje se je dogajalo znotraj gibanj. Nova družbena gibanja so takrat delo-

vala kot eno samo gibanje. Notranje meje so bile izrazito ohlapne. Podobno smo mislili seksualnost – prekoračimo meje spolne usmerjenosti in živimo svojo seksualnost ne glede na definicije.

Za razliko od začetkov ameriškega gibanja vam torej ni šlo za asimilacijo?

Prav narobe, šlo je za queerizacijo prostora. Američani so na začetku svojega gibanja imeli zelo drugačno situacijo od naše. Oni so začeli, ko so bili še preganjani.

Družbene okoliščine so torej diktirale ta dva različna začetka.

Seveda. Oni so si morali najprej izboriti dekriminalizacijo. Pri nas to ni bilo več potrebno, ker je bila homoseksualnost dekriminalizirana »od zunaj« leta 1976. Dekriminalizirali so jo pravniki.

Pri tem res ni bilo nobenih pobud gejev in lezbijk, morda vsaj iz ozadja?

Tega dogajanja ne poznam. Če je bil kakšen vpliv, potem je bil gotovo neformalen. Je pa res, da je nekaj let pred dekriminalizacijo še veljala doktrina, ki jo Bavcon in Kobal izrazita tako: homoseksualnost sicer ni družbeno nevarna, je pa bolje, če ostane negativno družbeno označena, da se ne bi po nepotrebnem širila. Kako je prišlo do premika od tega stališča do dekriminalizacije, za katero je zaslužen tudi Bavcon, ne vem.

Ampak zanimivo je, da Bavcon in Kobal v zborniku o »socialni patologiji« iz leta 1969 citirata tudi vrsto zahodnih avtorjev, kot sta Kinsey in Hirschfeld.

Zlasti Kinseyjeve raziskave so bile zelo odmevne. Sicer je pa tudi Kardelj citiral Hirschfelda.

Res? V kakšnem kontekstu pa?

Nekdo mi je to takrat povedal in sem preveril, a se ne spomnim več podrobnosti. V psihiatriji pa so Hirschfelda pogosto citirali. Njegove raziskave so utemeljile seksologijo kot znanost.

Bi potem lahko že za tisto obdobje govorili o nekakšnem globalnem homo gibanju, v smislu, da so neke ideje, ki so nastajale predvsem na zahodu, ta vprašanja rahljale tudi pri nas?

Nova družbena gibanja po eni teoriji niso bila nič drugega kot nadaljevanje hladne vojne, rahljanje komunističnega sistema od znotraj. Ampak globalno homo gibanje? Ne bi rekel. Mirovno gibanje je bilo veliko bolje mednarodno organizirano. Tuji novinarji so na nas ob prvem festivalu gledali kot na kakšno eksotiko. Mogoče bi lahko rekli, da smo bili nezavedni agenti Zahoda, ampak naše gibanje je tam sprožalo tudi nelagodje. To se je videlo, ko smo zaprosili kakšne tuje institucije za subvencije, recimo British Council, ki je bil takrat v Zagrebu. Pisno smo jih zaprosili za pomoč pri pridobivanju filmov, in ko sem jih potem poklical, mi je oseba na drugi strani rekla: »A vi veste, da ima beseda 'gay' določene konotacije?« Kakor da smo to besedo v pismu uporabili v izvornem pomenu [vesel], ne vedoč za »drugi« pomen! Torej je bila stvar vse prej kot neproblematična. Hkrati pa se nismo veliko ukvarjali s tistim, kar so bile tedaj aktualne preokupacije gejevsko-lezbičnih gibanj na Zahodu. Mi smo imeli svoje. Samo tu in tam smo pobrali kakšno ključno besedo in jo vstavili v svoj kontekst.

Tudi sama ideja za festival Magnus je nastala v tujini. Sem si hotel pripeljati razstavo »Pedri in fašizem«, ki si jo videl v Berlinu ...

A tako je bilo to? Se ne spomnim. Mogoče sem res prav to predlagal Aldu [Ivančiču] takrat v klubu FV, ko sva začela razvijati idejo. Ta razstava je dejansko prišla pozneje in je bila tako ali tako le naključna priložnost. Ideja sama nikakor ni nastala v tujini. Nastala je v Ljubljani na podlagi tedanjega dogajanja. Klubsko življenje pred prvim Magnusom je bilo seksualno zelo sproščeno. Nikomur ni bilo treba razlagati o sebi. Z Magnusom smo hoteli to odprtost izpeljati v načelo družbenega delovanja in življenja, seveda pa je imela stvar dolgoročno protisloven učinek.

Na prvi festival smo povabili [danes pokojnega francoskega aktivista in teoretika] Guya Hocquenghema, ki je s seboj prinesel odločno proti-identitetno perspektivo. Na nekem predavanju je na vprašanje iz publike odgovoril: »Vi bi radi, da vam pokažem rit!« Takrat se mi je odgovor zdel zabaven, ampak ga nisem dobro razumel. Šele pozneje mi je postalo jasno, da si na tej poziciji avtomatično postavljeno pred nalogo ali dolžnost, da se razgališ pred

drugimi. Ljudje pričakujejo, da boš govoril o sebi in jim razkrival svojo željo.

Kako si leta 1984 prvi v Jugoslaviji šel na televizijo z imenom in s priimkom in govoril o homoseksualnosti? Tega še danes marsikateri aktivist ne upa. Da ne govorim o tem, da gibaje dolgo časa ni imelo priimkov, vidva z Aldom pa se od samega začetka nista skrivala za izmišljenimi imeni.

Tega nismo problematizirali, to se nam sploh ni zdelo vprašanje. Saj vsebina ni bila razkritje, temveč stališča, ki smo jih zastopali, in akcije, ki smo jih delali. Ni šlo za to, da bi kdo hotel stopiti v medije in reči: »Jaz sem pa takole spolno usmerjen.« V tistem intervjuju sva med drugim opozorila na status homoseksualnih ljudi v tistih delih Jugoslavije, kjer je bila homoseksualnost še kriminalizirana. Za to je šlo. Spolna usmerjenost je bila platforma za politično izrekanje. Ni šlo za to, da bi se morali izrekat o sebi ali se dokazovati.

Zakaj pa potem do tega dokazovanja pride pozneje?

Takrat nismo bili izpostavljeni folklornim odzivom ljudstva. Niti vedeli nismo, kakšna stališča dejansko imajo ljudje do homoseksualnosti, in nas tudi ni kaj dosti zanimalo. Pozneje pa so se ta stališča ne le pokazala, ampak tudi dobila politično moč. Nastala je nova situacija, o kateri smo mislili, da je že presežena. Če je bil sprva politični boj usmerjen v spreminjanje zakonodaje in sistema, se je moral pozneje na pritlehnejši ravni spopasti z mentaliteto.

Pred letom 1984 gibanje ni imelo svoje infrastrukture. Kakšen pa je bil pred tem odnos represivnih aparatov do na primer gejevskih zbirališč v parkih?

Težko rečem, ker mi te scene nikoli niso bile domače. Po pripovedovanju pa se vsaj po dekriminalizaciji policija v to ni vtikala. Pred tem pa tudi ne veliko; le v šestdesetih letih so obtožbo homoseksualnosti nekajkrat uporabili proti duhovnikom, za stigmatizacijo seveda. Ta statistika je gotovo olajšala dekriminalizacijo.

Lahko rečemo, da je bila gejevska in lezbična skupnost v času prvega Magnusa že vzpostavljena? In če je bila, kako je sprejela festival?

Ne vem, ker tudi sam nisem poznal veliko ljudi. Ampak o skupnosti bi težko govorili. Bili so nekateri krogi. Verjetno se je marsikdo izognil festivalu in se ni želel pojaviti na tako eksplicitnem dogodku. Pozneje, decembra 1984, ko smo ustanovili Škučevo sekcijo Magnus, pa me je zelo presenetilo, ko sem ugotovil, da z večino nimamo dosti skupnega in da zelo različno razumemo aktivizem.

Aldo je zapisal, da mu je leta 1987 postalo jasno, da so pri tem projektu ljudje, ki zagovarjajo nekakšno »meščansko kulturo«, medtem ko je sam zagovarjal alter kulturo. In zaradi tega je odšel.

Z meščanskostjo je najbrž mislil dokaj nepričakovano konservativnost, elitizem, zlasti pa tipe zabave, ki so jo ljudje zahtevali. Aldo je delal alter žure s političnimi konotacijami, ljudje pa so hoteli bolj zaprte žure, žure s stilom ...

Ampak ti si navkljub začetnemu razočaranju vendarle nekaj let vztrajal v gibanju ...

Privoščil sem si lahko nekaj, česar si Aldo ni mogel: da se za to preprosto nisem zmenil. Aldo je ustvarjal klubsko sceno, jaz sem bil zgolj njen priložnostni uporabnik. Pa ni šlo za razočaranje, bolj za opažanje. Zdelo se mi je, da je treba gibanje peljati naprej. Čeprav nisem imel jasne perspektive, kam. Imel sem le idejo in voljo, da to delam.

Se je ta sekcija lahko ustanovila v okviru študentske organizacije Škuc-Forum, ker si bil takrat njen predsednik?

Težko rečem. Tam so delali ljudje, ki bi idejo zagotovo podprli, tudi če ne bi bil predsednik. So bili pa tudi drugi, ob katerih bi šla težje skozi. Moje predsedovanje je verjetno vplivalo na način, kako smo stvar izpeljali: s sodelovanjem praktično vseh sekcij Škuca in Foruma.

Leta 1986 ste na festivalu v Novi Gorici predstavili svoje politične zahteve po dekriminalizaciji homoseksualnosti v nekaterih republikah bivše Jugoslavije in širše, po spremembi ustave, tako da bi bila vanjo eksplicitno zapisana prepoved diskriminacije na osnovi spolne usmerjenosti, zahtevali pa ste tudi, da se homoseksualnost kot tema vnese v šolski kurikulum. Ste te zahteve takrat mislili resno?

Popolnoma resno. Nismo pa peljali postopkov. Naš cilj je bil pokazati, da ima govor o spolni usmerjenosti politično razsežnost, in se

tudi dejansko izrekli o političnih vprašanjih. Izvedbo, torej nadaljevanje postopka smo pričakovali od ustreznih institucij oblasti – tako rekoč naročili smo jim, da to peljejo naprej.

Ampak politika se do škandala leta 1987 sploh ni vpleta-la?

Če govorimo o »politiki«, so bile v igri tri oblastne strukture. Ena je bila ZSMS, mladinska organizacija, ki je do neke mere sodelovala z nami in nas podpirala. Druga je bila partija ali »uradna politika«, ki ni bila odklonilna. Za SZDL, ki je bila nekakšen »interesni forum«, smo bili sicer precejšnja nadloga, vendar nas ni poskušala utišati, niti ko so v škandal javno vpletli njenega predsednika. Prav narobe, imeli smo kar veliko podporo v kulturnem resorju. Cankarjev dom, na primer, je gostil filmski del in še kakšne dogodke festivala od prvega leta naprej.

Škandal se je pravzaprav začel v Berlinu. Tam sem dal februarja intervju za bilten filmskega festivala in omenil, da se bo 25. maja začel četrti festival Magnus. To je prebrala neka beograjska novinarka, ki je bila tudi na filmskem festivalu, in iz tega je nastal cel cirkus najprej v srbskih medijih, potem pa tudi širše.

Zaplet je povezan s tem, da ste festival želeli otvoriti na Titov rojstni dan, hkrati pa je bil festival v medijih preinterpretiran v svetovni kongres homoseksualcev in to naj bi – zaradi aidsa – ogrozilo zdrav del družbe. Se ti zdi, da sta bila ta dva razloga zgolj površinska in da se je pod površjem pokazala homofobija, ki je že ves čas brbotala?

Mogoče, ampak mislim, da je bilo v ospredju nekaj drugega. Leto 1987 je bilo leto tako imenovanih shodov resnice, s katerimi si je srbski republiški vrh prizadeval podrediti državo svojim ciljem. Videti je bolj, da je bil festival izrabljen za politični pritisk Beograda na slovensko politiko in da so nekateri naši politiki takrat padli v paniko. To so vzeli za še eno fronto, za katero so vedeli, da je stigmatizirana

in jih lahko odnese še prej kot kakšna druga. Na neki ravni je seveda podlaga vsemu temu homofobija, ampak mislim, da to ni zadostno pojasnilo. Tudi v jugoslovanskih tabloidnih medijih, ki so takrat uporabili kar najagresivnejši, najvulgarnjši besednjak, je bil očitno pravi cilj napasti slovenski politični vrh, ki »to dopušča«.

Te je razsežnost tega škandala presenetila?

Ja, me je. Skoraj nisem mogel verjeti. Bilo je absurdno, kako so festival, ki je že potekal in za katerega je bilo že nekaj let jasno, kaj je, tudi v slovenskih medijih začeli opisovati kot »svetovni kongres homoseksualcev« in kot veliko nevarnost za širjenje aidsa. Moram dopolniti: ni šlo za stališča samih medijev. Ti so nam bili zvečine naklonjeni, tu so pač po dolžnosti poročali o delu državnih organov. Presenetilo me je, kako je politika, ki je prej festival sprejemala, kar naenkrat na dan potegnila najbolj butaste argumente. In na najbolj grozljiv način, prek aidsa, strašila ljudi. Pri čemer smo mi seveda že od vsega začetka opozarjali slovensko javnost na aids (s sodelovanjem Mihe Likarja in drugih). Lokar, ki je bil takrat moj šef v službi, se je res izkazal. Kot predsednik zdravstvenega sveta je takoj dal izjavo, da v našem delovanju ni nobene nevarnosti za širjenje aidsa. Takrat se je pošalil: »Na mojem grobu boste odprli šampanjec in rekli: Zaradi nesrečnega otroštva je bil sicer heteroseksualno usmerjen, drugače pa ni bil slab človek.«

Vse to potrjuje tvojo tezo, da je Magnus prispeval k razpadu Jugoslavije ...

Ja, saj tudi to obžalujem, no ... (smeh).

Na prvih demokratičnih volitvah v Sloveniji 1990 si potem kandidiral na Listi novih družbenih gibanj. To pomeni, da smo v Sloveniji na kandidatni listi že imeli razkritega geja, potencialnega politika ...

Mogoče res, samo da ni prišel daleč (smeh). Lista je dobila 0,2% glasov. Takrat smo se šele zavedeli, vsaj jaz, kako smo pravzaprav marginalni v tem družbenem prostoru. Tega prej nismo vedeli, imeli smo občutek, da imajo nova družbena gibanja večjo podporo v javnosti. Ampak v resnici smo delali nekaj, kar je funkcioniralo bolj v odnosu do oblasti kakor do ljudstva.

V devetdesetih si se počasi umikal s scene, a vendarle si bil leta 1998, ko je Miha Lobnik postavljaval Legebitro, v ozadju tega projekta. Lahko rečemo, da si bil začetnik gibanja, hkrati pa si odprl vrata tudi za mlajšo generacijo, ko jo je gibanje potrebovalo?

Tisto, kar so takrat delali znotraj Magnusa, se mi je zdelo precej obskurno. Scena se je zapirala, tudi zaradi pritiska od zunaj. Ljudje so se

ukvarjali zlasti sami s seboj. Brane Mozetič je sicer vedno nastopal kot aktivist. Ko pa je Miha prišel z idejo o skupinah, ga je poslal stran, rekoč, naj si kar sam ustanovi svojo skupino. In tako je tudi napravil. Mihova pobuda je bila priložnost, da nastane nekaj novega, zato sem ga podprl. Treba je bilo priti do novega modela aktivizma. Trpeči aktivizem je bil meni vedno malo tuj (smeh). To seveda govorim z vsem spoštovanjem do Mozetičevih prizadevanj. Zdelo pa se mi je dobro, da se je pojavila nova pobuda.

Ko smo praznovali petindvajset letnico gibanja, te ni bilo nikjer ...

Bil sem v tujini. Sicer bi prišel vsaj na kakšno stvar. Sem pa ob tem razmišljal, ali smo vse to prav zastavili. Vzemimo transgresivnost, ki je bila za nas tako rekoč moralni imperativ. A si lahko misliš, da sem tedaj v osemdesetih verjel, da je neizogibni izid naših dejavnosti – mislim na nova družbena gibanja – ta, da padejo meje? Saj nekatere so, druge pa so se še tesneje zaprle.

Vprašal sem se tudi o tem, na kar je opozoril Hocquenghem. Se ni gibanje reduciralo na kazanje riti? To ni politično izrekanje, ki smo ga imeli v mislih. Kot umetniška gesta zdrži in lahko ima tudi politične konotacije, kot oblika opozarjanja nase ali samorazkrivanja pa je lahko precej patetično.

Se ti ne zdi, da vsi kažemo riti? Da mimo tega ne moremo?

Ko kdo nastopi kot »homoseksualec«, ga to zaznamuje kot seksualno bitje v nasprotju z družbenim bitjem, pri katerem se ne ukvarjaš s spolno usmerjenostjo in spolnim življenjem. Ko nastopiš kot seksualno bitje, si s tem nujno določiš zelo specifično pozicijo. Iz katere potem ne moreš več ven. Vemo pa, da nič ni bolj odbijajoče od nezaželenega spolnega bitja in nič bolj nevarno od zaželenega spolnega bitja.

Morda pa ta pozicija vendarle ni fiksna, ampak prehodna. Narediš razkritje, postaneš seksualno bitje, ampak vse to zato, da potem postaneš družbeno bitje.

Se strinjam. Razcep na seksualno in družbeno bitje je en vidik. Iz druge perspektive pa je razkritje eminentno družbeno dejanje, ki te postavi na določeno družbeno pozicijo. To, k čemur si zdaj zavezan, pa je, da to pozicijo braniš. To je zdaj tvoja družbena dejavnost. Ampak ali je to tvoja edina pozicija? Brez protislovij? In dokončna?

Zgodilo se je pred ...

5

.leti

3. julija 2004 poteka tretja parada ponosa, ki nosi slogan »Parada bo!« Zbrane med drugim pozdravi županja Danica Simšič, ki izrazi željo, da bi bila kot županja prisotna pri prvi istospolni poroki. Pri tem se zmoti in namesto besede »obred« reče »pogreb«. Besedni zdrs spretno popravi na paradi naslednje leto, ko se strinja z udeleženci parade, da je sprejeti zakon o registraciji diskriminatoren in meni, da smo namesto »slavnostnega obreda« res dobili »pogreb«.

10

.leti

Maja 1999 nova vlada Študentske organizacija Univerze v Ljubljani preneha finančno podpirati delovanje skupine Legebitra. Skupina ponovno dobi finančna sredstva za delovanje jeseni tega leta, ko se na ŠOU spremeni vlada.

15

.leti

Avgusta 1994 v Kopru poteka četrti pink tabbor.

20

.leti

Avgusta 1989 sekcija Magnus načelniku ljubljanske policije Pavlu Čeliku pošlje odprto pismo, v katerem izražajo zaskrbljenost zaradi vse pogostejših napadov na geje na javnih mestih. Čelik jih povabil na pogovor, v odgovoru za javnost pa zapiše, da policija pozorno spremlja tovrstno nasilje in da bi se geji morali obnašati bolj samozaščitniško. Predlaga, naj svoja srečanja umaknejo »z raznih javnih krajev, ki za to niso primerna«.

Foto: adsmitha

Mitja Blažič
mitja.blastic@gmail.com

Eksgej

Ko smo že mislili, da je z dekriminilizacijo homoseksualnosti, z legalizacijo različnih oblik istospolnih partnerskih skupnosti (od registracije, prek porok do zunajzakonske skupnosti), s priznanjem istospolnih družin in otrokovih pravic v teh družinskih skupnostih ter s posvojitvami evolucija človekovih pravic (individualnih in kolektivnih) nakazala jasno smer razvoja k družbenemu priznanju poliamornih in drugih svobodnih, netradicionalnih partnerskih skupnosti, se je mati družba grdo pograla z našim idealizmom. In tako je osmi dan ustvarila eksgejevsko gibanje. Gre za zeleno ali zlomljeno vejo na suhem drevesu evolucije homoseksualnosti, to je tu vprašanje.

O eksgejevstvu je tvegano pisati, ne samo zaradi jezikovne bizarnosti tega neologizma. Pojav je izmuzljiv, mimetiziran, skrivnosten, kot tisti telefonski klici sošolcev, ki bi po dvajsetih letih nenadoma z nami na kavo, pa nočejo povedati, zakaj. (Amway. Itak!) Zato je eksgejevsko gibanje težko podrobno proučiti in vitro, in vivo, z mikro in makroperspektive in zavzeti objektivno stališče, ki je resnica. In vendar je nekatere temeljne karakteristike te zanimive družbeno-evolucijske različice homoseksualnega gozda vendarle moč zaznati že z opazovanjem posamičnih nekdanjih rožnatih dreves.

Na primer: kdor se identificira kot eksgej, evidentno ni več gej, niti (menda redkeje) lezbijka. Zavestno je pač izbral drugačno spolno usmerjenost. Zavestno je obrnil tok identifikacije. Ker je spolna usmerjenost, kot vsi vemo, stvar osebne in zavestne izbire. (Sic!) In kot se nas je večina po koncu osnovne šole odločila za homoseksualnost, so se eksgeji in ekslez-

bijke po istospolni fazi (latentni ali izkustveni) odločili za druge različice spolnih nagnjenj. Kaže, da se večinoma nagibajo k nasprotnemu spolu. Eksgeji in ekslezbijke po »spreobrnitvenem« procesu zato sebe navadno identificirajo kot heteroseksualno usmerjene. Pojav ni nov, na medmrežju je moč zaslediti, da je bil termin v strokovno literaturo uveden že v osemdesetih. Evangeličanski psihiater in nevrolog dr. E. Mansell Pattison je zapisal, da je eksgej nekdo, ki je »izkusil temeljno spremembo spolne usmerjenosti od izključno homoseksualne v izključno heteroseksualno«. (Kaj pa vse vmes in onkraj?) In ko zapišemo evangeličanski, to ni naključje. Eksgejevsko gibanje, ki je sicer izrazito heterogeno, prej ali slej vedno najde pot do religioznega izvira, čeprav obstaja tudi v laiški niansi. V tem zdravilnem studencu je svet urejen po jasnem in rigoroznem naravnem redu. Izrazito simplificiranem in polari-

ziranem: na dobro in zlo, pravilno in napačno, naravno in protinavno, bogu všečno in bogu nagnusno, žensko in moško, družbeno koristno in civilizacijsko jalovo ... In to na tako sveto preprosto način, da je model popolnoma doumljiv in razumljiv sleherni zdravi pameti. Tudi najbolj omejeni. Še ena temeljna karakteristika: eksgejevsko gibanje hodi z roko v roki z zdravljenjem homoseksualnosti, vendar, kot kaže, ostaja njegova prikrita, laična in tudi šarlatanska različica.

Prikrita, ker načeloma taji povezano z zdravljenjem in sebe raje definira kot »preureditveno ali obnovitveno terapijo«. Laična, ker je navadno v rokah nestrokovnjakov. Šarlatanska pa, ker se poslužuje neznanstvenih metod, ki pogosto vodijo v stiske tistih, ki se jim pristojno, »prostovoljno« ali prisilno podvržejo. Psihiater dr. Jack Drescher, Ameriško psihiatrično združenje: »Obstajajo ljudje, ki mislijo, da imajo znanstvene metode, s katerimi zanesljivo pridejo

do zmagovalnih številka na lotu. Znanost o preureditveni terapiji je natanko takšna kot znanost o zmagovalnih loterijskih številkah.«

Naprej. Kaže, da je dodatna temeljna karakteristika eksgejevstva nenavaden besednjak. Za katerega se bralcu zdi, kot da namenoma ne želi poimenovati bi-

stva. Tako govori o krščanskem pristopu k problematiki istospolne usmerjenosti, o obnovitveni psihologiji, psihološki poti, ki pomaga rešiti izgubljene moške odnose, o zmanjšanju homoseksualne želje oz. skušnjave, doseganju abstinence od homoseksualnega vedenja, krepitvi občutka moške in ženske

identitete, o popravljanju neurejenih stilov vzpostavljanja odnosov do istega in nasprotnega spola ... Temeljna eksgej-teza: »Ljudje imajo pravico do odločitve, kako si želijo živeti. Če izberejo gejevsko življenje, je to čisto v redu. Toda reči, da moram živeti kot gej samo zato, ker imam tovrstne želje, to

je diskriminacija,« pravi Richard Cohen, eden vodilnih popravnih terapevtov v Združenih državah Amerike. Če človek hoče spremeniti svojo spolno usmerjenost, ima pravico do pomoči, pravi. Metodologije pomoči pa kljub tej temeljni pravi navadno ostajajo skrite in skrivnostne, čeprav je ena temeljih

do pomoči, pravi. Metodologije pomoči pa kljub tej temeljni pravi navadno ostajajo skrite in skrivnostne, čeprav je ena temeljih

telji, ki od samega začetka niso vedeli za umazanost duše Neraziskanega. A bitko je, sodeč po zapisih, bojeval sam.

Aleš Zobec
ales.zobec@yahoo.com

Božja roka spreobrnjenja ...

... stiska za vrat tudi pri nas. Pred nekaj leti je na *Mavričnem forumu* o spreobrnjenju spregovoril uporabnik s psevdonimom Neraziskan.

Sklepajoč iz prvih prispevkov na forumu, je bila neraziskana duša stara približno 16 let, ko se je prvič pojavila v mavrični spletni skupnosti. Kot je zapisal, si je dva meseca pred vključitvijo v virtualno skupnost priznal, da je gej. Kaj kmalu je svoje apetite zaupal prijateljicam in prijateljem, sestri in sestrični. Nad odzivi je bil presenečen. Pozitivno presenečen. Približno tri mesece je precej pogosto obiskoval forum in tudi sam s prispevki vanj aktivno posegal. Med drugim je uporabnikom foruma zaupal, da je spolno aktiven in osvobojen spon izbire pasivne ali aktivne vloge. Možnost večjih užitkov je prav v menjavi, je zapisal.

Po treh mesecih je izginil. A ne za zmeraj. Devet mesecev pozneje se je vrnil prerojen v strejta. Kot božji odposlanec je pričal o možnosti spreobrnitve iz grešnega, napačnega in razuzdanega življenja. Neočitajoče in brez težnje po novačenju, kakopak.

Neraziskanega je pred spreobrnitvijo vselej težila moralna in etična plat sodomije. Zapiše, da je tudi sam, kot večina glbtjcev, stopil v boj proti lastni usmerjenosti, vse dokler ni omagal. Takrat je spolno usmerjenost razkril prijatelju, članu *Krščanske adventistične cerkve*, ki mu je z žalostjo v očeh razkril svoja prepričanja. Trdil je, da je homoseksualnost nenaravna, za homoseksualna dejanja pa je odgovoren sam Hudič. Neraziskan se je tem trditvam sprva uprl in trdil, da je homoseksualnost naravna, a njegov prijatelj se ni vdal, dokler Neraziskan, naiven adolescent, ni prisluhnil njegove nauku in se udeležil srečanja adventistov. Ti so, kot je pozneje zapisal, topla, domača skupnost. Druži jih neizmerna dobrota,

uspešnost ter globoka vera v Stvarnika.

Ko je med adventisti dobil nove prijatelje, se mu je utrnila tale misel: nikoli se ni mogel odločiti za svojo spolno usmerjenost. Postal je globoko veren, ker po vstopu v adventistično cerkev, ni več čutil svojih »kvazi naravnih občutkov do istega spola«. Stvarnik vseh živih in neživih stvari mu je pomagal, da je premagal svojo naravo, svoje gene.

Njegova sporočila so na forumu sprožila burno razpravo. Uporabniki in uporabnice so mu zastavili številna vprašanja. Vestno se je polotil razlage.

Kako je potekal proces spreobrnitve, je precej na začetku cinično vprašal nek uporabnik. Z branjem Svetega pisma. Sporočilo Boga je jasno, pravi Neraziskan, in citira Mojzesa: »Zaradi tega bo mož zapustil očeta in mater in se pridružil svoji ženi in bosta eno meso.« (1 Mz 2,24) Zgroženost nad svetimi zapisi so s pojasnili mirili njegovi adventistični prij-

telji, ki od samega začetka niso vedeli za umazanost duše Neraziskanega. A bitko je, sodeč po zapisih, bojeval sam.

Nejeverni so spraševali še naprej: Ali ga zdaj moški prav zares ne privlačijo več? Ali zapade kdaj v skušnjavo? Ali ga zdaj privlačijo ženske? Spreobrnitev je proces, je poudaril, ki ga definira vztrajna molitev. Še zlasti takrat, ko je skušnjava močna. Ponavadi to zaleže, je dejal. Z vsako potlačitvijo želje je postajal močnejši, pravi, saj so ga začele privlačiti ženske – vendar »bolj umirjeno«. Pri moških, prizna, je bilo včasih tako, da se kar ni mogel zadržati.

Po bučni, za nekatere uporabnike žaljivi razpravi, se je naslednji dan 17-letnik poslednjič oglašil. Skupnost je zapustil, rekoč: »Ker ne želim koga žaliti s svojim sodelovanjem na tem forumu, se poslaavljam. Želim vam še naprej življenje polno sreče.«

[Celotno razpravo lahko preberete na *Mavričnem forumu* (www.mavricni-forum.net) v temi *Spreobrnjenje*.]

predpostavk znanosti, da so metode javne, podvržene kritiki mednarodne strokovne in znanstvene javnosti.

Priljubljenih scenarijev oblikovanja homoseksualne identitete je v eksgejevskih popravnih teorijah več. Pri vseh pa gre za nekakšno napako, motnjo v razvoju v primarnem družinskem okolju (odsotni, hladni oče, dominantna mama, disfunkcionalna družina, spolna zloraba, nasilje), ki je zmedla naravni razvoj spolne identitete in spolnega nagnjenja pri otroku.

Pozdraviti rane iz otroštva pomeni vrniti se na naravno pot gospodovo.

Pa si pogledimo konkreten primer, se spomnite članka o Luci Di Tolve, o katerem smo pisali v prejšnji številki? Ja, to je tisti Luca, ki je navdihnil kantavtorja Povio, da je na letošnjem San Remu prepeval in skoraj zmagal s kancono Luca era gay, v kateri poje o »ozdravljenem geju«.

»Starša sta se ločila, ko sem bil še majhen. Oče je odšel in ostal sem sam v popolnoma feminilnem okolju. Igral sem se s punčkami, govoril sem z višjim tonom in se počutil zelo varno, obdan z ženskami. Pri 13-ih nisem imel očeta, ki bi me 'porinil v svet moškosti', v svet, ki me je zavračal, ker nisem bil 'njihov', ker me nogomet ni zanimal.

Tega sveta sem se, čeprav me je privlačil, bal, ker me je puščal na obrobju, samega. Žalost in potreba po nežnosti sta se pri 13-ih manifestirali v homoseksualnih impulzih. Zaljubljen sem se v sošolca,« Je za www.tempi.it pripovedoval Luca Di Tolve.

»Moti se, kdor misli, da se rodimo homoseksualni. Moja izkušnje je

skupna vsem gejem, ki jih poznam. Zaljubiš se v moškega, ker predstavlja tisto, kar želiš biti sam.

Zato se homoseksualci preoblačijo v policaje, vojake, moške, ker nezavedno želijo to postati sami, pa ne morejo.«

Luca se je zgodaj razkril staršem, psiholog je homoseksualnost označil kot eno od spolnih orien-

Malte Göbel

Gibanje nekdanjih homoseksualcev v Nemčiji

Krščansko spreobračanje gejev, ki ne želijo biti geji

Nemčija je leta 1969 prenehala s preganjanjem gejev in lezbijk. Leta 1993 so bili ukinjeni vsi preostanki nekdanjega protihomoseksualnega 175. člena Kazenskega zakonika. Leta 2001 je bil končno sprejet zakon o civilnem partnerstvu, nekakšna različica poroke za homoseksualne pare. V velikih nemških mestih, kot sta Berlin in Hamburg (kmalu pa morda tudi v Kölnu) imajo župana, ki je razkrit

gej. Veliko gejev in lezbijk v Nemčiji zato meni: naloga opravljena, zdaj se končno lahko vrnejo v svojo zasebnost. Nastanek organizacij, ki obljublajo zdravljenje homoseksualnosti, je zato za marsikoga povsem nepričakovan.

Te organizacije imajo smešna imena kot na primer »Wüstenstrom« (Puščavski tok). Pravijo si »Offensive Junger Christen« (Napad mladih kristjanov) ali preprosto »Institut für Jugend und Gesellschaft« (Inštitut za mladino in družbo), s čimer želijo sporočiti, da k stvarem pristopajo na nevtralen način. Kar pa ni res. Izhajajo namreč iz ozkoglednih evangeličanskih stališč. V svojem fundamentalizmu so prepričani, da je Sveto pismo potrebno razumeti

dobesedno. Izpostavljajo staro zavezo, ki naj bi prepovedovala homoseksualnost. Ampak v teh odlomkih je na enak način prepovedano tudi mešanje blaga, delo ob nedeljah – za vse to naj bi bila zagrožena smrt. A to Evangeličanov ne moti: ene stvari ignorirajo, druge postavljajo na svojo agendo.

Kljub vsemu jim nemška družba in država ne lajšata delovanja. V javnosti ne smejo biti preveč homofobični ali odkrito zagovarjati svoje agende, po kateri je geje potrebno ozdraviti njihove homoseksualnosti. Zaradi tega se pretvarjajo in skrivajo. V Wüstenstromu, ki ga vodita dva moška, bivša geja, ki naj bi zdaj nadzorovala svoje homoseksualne tendence, trdijo,

da ne sodijo o homoseksualnosti in da je njihovo svetovanje proces z odprtim koncem.

Predstavniki organizacije Stefan Schmidt pravi, da njihova naloga ni v spreminjanju homoseksualcev v heteroseksualce. »V našem svetovalnem procesu ne sodimo o homoseksualnosti ali heteroseksualnosti.« Ampak Schmidt in njegovi kolegi hkrati neutrudno, vedno znova, poudarjajo, da ne smemo prepovedati pomoči komu, ki jo išče, ker želi odpraviti homoseksualne tendence. In prav to počno v Wüstenstromu. Temu pravijo »pomoč« in verjetno tudi verjamejo, da je. »Trenutno imamo okrog 70 pacientov, ki prevprašujejo svojo seksualnost in identite-

Foto: cybercoffee

tacij in Luca se je pri 18-ih vrgel v radosti gejevskega življenja. V nekaj letih je postal eden glavnih organizatorjev gejevskih križarjenj v Italiji. Njegovo agencijo *Malu gorup* so poznali tudi v ILGTA (International gay & lesbian travel association). Bil je bogat, zaželen. »Obstaja tudi druga plat medalje. Homoseksualci živijo v frenetičnem sentimentalnem nomadstvu. Stabilne in resnične zveze ne obstajajo. Po vsakem seksualnem odnosu ostane občutek praznine, nezadovoljstva in žalosti,« pravi zdaj. Sprva ga je življenje v homo skupnosti osrečevalo, čeprav je ob večerih vedno čutil senco žalosti. »Devetdeseta so bila leta aidsa. Videl sem umirati veliko prijateljev, predvsem sem videl, kako krhke so te zveze. Ko je eden zbolel, je partner zbežal. Osamljenost jih je ubila več kot virus.« Takrat je tudi sam odkril, da je HIV pozitiven. Rešitev je iskal v budizmu, našel jo je v krščanstvu. Natančneje pri

Josephu Nicolosiju, ameriškem katoliškem psihologu, znanem po svoji »popravni teoriji«. »Gre za psihološko pot, ki pomaga rešiti izgubljene moške odnose. Težko je sprejeti uničenje lastne identitete, podreti lastno intimnost, oprostiti drugim in sebi. Najlepše je bilo ugotoviti, da bolj kot sem vzpostavljaj prijateljske odnose z moškimi, bolj so izginjali homoseksualni impulzi.« V Međugorju je spoznal Terezo, lani sta se poročila in zdaj vodita skupino Lot: pomagajmo homoseksualcem ponovno zacveteti. Luca živi skromnejše življenje: v najemniškem stanovanju, brez lepih avtomobilov. Publiciteta, pravi, ga ne zanima: »Hočem samo govoriti, kar verjamem. Bil sem suženj nasmehov in mistifikacij. Danes sem pravi moški, svobodni moški.« Luca in Teresa s somišljeniki so januarja v Bresci v sosednji Italiji začeli enega svojih »popravnih tečajev«.

Kakšni so rezultati uspešnih obnovitvenih terapij? Kaj pa neuspešnih? V literaturi, na medmrežju, na Youtube boste našli na stotine primerov »pozitivnih« zgodb, kjer so se ljudje bolj ali manj uspešno rešili spon homoseksualnih skušnjav. Nekateri ne čutijo več privlačnosti do istega spola, drugi to željo s trudom zatirajo, tretje zdaj privlačni nasprotni spol. Nekateri se poročijo in imajo otroke, drugi ostanejo sami. In našli boste tudi kopico nasprotnih, »ponesrečenih primerov«, ko so ljudje po popravnih terapijah potrebovali leta, da so vzpostavili čustveno in duševno ravnovesje. Če se prej niso pokončali. Da o zlorabah in prisilnih zdravljenjih mladostnikov v posebnih kempih niti ne začenjam pisati. Našli boste na stotine virov, raziskav, pričevanj, ki zavračajo tovrstne reparativne terapije, kot sprte z znanostjo, in ravno toliko nasprotnih, ki trdijo, da so po-

pravne metodologije znanstvene, strokovne, uspešne, predvsem pa legitimne. A bolj ko prebiram, več je vprašanj. Npr. zakaj se eksgejevske terapevtske metode lotevajo predvsem moške homoseksualnosti, zakaj je vzrok za homoseksualnost vedno disfunkcija v razvoju, zakaj je edini pravi način heteroseksualna družina in reprodukcija, zakaj vsa ta metodološka misterioznost, zakaj toliko občutkov krivde in brezvrednosti v povezavi s homoseksualnostjo, zakaj toliko skrivanja in prikrivanja srečanj eksgejevskih skupin, zakaj toliko metaforike? Bolj ko prebiram, dlje sem od odgovora na vprašanje, ki se mi zdi res temeljno: Zakaj se sploh lotiti tovrstnih dolgotrajnih spreobrnitvenih procesov?

to,« pojasnjuje Schmidt. »Polovica od njih pravi, da imajo homoseksualna občutja.« Za svoje svetovanje pravijo, da je nepristransko, a to je popolna laž: njihovi pacienti, ki izhajajo iz krščanskega ozadja, si seveda želijo pomoči, da bi svoje življenje živeli skladno z biblijo in bogom. Z drugimi besedami: da bi postali strejt. Daniel je bil eden izmed njih. Ko je pri dvajsetih ugotovil, da homoseksualna občutja ne bodo odšla kar sama, je poiskal pomoč. »Želel sem si, da ne bi več imel teh občutij.« Dve leti je hodil na svetovanje v Wüstenstrom. Svetovalec mu je že na prvem srečanju obljubil pomoč. »V Wüstenstromu menijo, da ni mogoče živeti kot gej. Rekli so mi, da mi bodo pomagali postati strejt.«

Pot je kakopak naporna. Težko je postati strejt, če si gej. Na internetni strani organizacije Wüstenstrom Markus Hoffmann pripoveduje svojo zgodbo: nekoč je bil gej, danes pa je direktor Wüstenstroma. Živi skupaj z ženo in dvema otrokoma in tudi drugim »pomaga«, da bi živeli tako. Svoja homoseksualna občutja pojasnjuje z nizko samozavestjo, ki jo je nekoč imel. Ker ni bil zadovoljen sam s seboj, je druge moške izbral za svoje idole. Svoje hrepenenje po moških je prevedel v željo, da bi postal tak kot oni in seks mu je omogočal, da je bil kar najbližje z moškimi, kakršen je hotel postati. Ko je vse to ugotovil in začel delati na sebi, so homoseksualne tendence odpadle kar same od sebe in razvoj je občutja do žensk.

Danes živi strog življenjski stil: vstaja zgodaj in telovadi še preden se dan začne. Pri Danielu je bilo nekoliko drugače: povedali so mu, da mora najprej sprejeti svoja homoseksualna občutja, potem pa se oddaljiti od njih. Prepovedali so mu zmenke in seks z moškimi, o njih niti razmišljati ni smel na seksualni način. Ujel se je v zanko: ko je poskušal odgnati misli na moške, se je počutil slabo, hkrati pa se je ob razmišljanju o moških počutil krivega. Po dveh letih svetovanja je skoraj doživel zlom – in takrat je odšel po pomoč k profesionalnemu psihologu. Danes s homoseksualnostjo nima težav. Našel je način, kako vzporejati homoseksualnost in svoja verska prepričanja. »V Wüstenstromu so me žele-

li spremeniti, ampak to preprosto ne bi bil potem več jaz.« V Wüstenstromu zavračajo obtožbe, da trpinčijo ljudi. Ko jih omenim primer Daniela, Schmidt odgovori: »Če je Daniel našel način, da živi zadovoljivo življenje, potem je to dobro.« Težko verjamem, da res misli tako. Daniel ne pozna nikogar, kjer bi deloval prehod iz ene v drugo seksualnost. Dva njegova prijatelja sta celo končala na psihiatriji. »Mogoče je možno nadzorovati sam sebe,« pravi, »in tudi v primeru, če imajo pri Wüstenstromu prav, raje živim veselo gejevsko življenje, kot pa da bi se obremenjeval z vsemi tistimi problemi.«

Mitja Blažič

mitja_b@yahoo.com

»Razfukali bomo mizo in se vsi posedli na tla!« *

Dekonstrukcija neke ideologije

Draga Suzana,

kot gotovo že veš, smo te neki večer ob 25. obletnici homo gibanja parazitsko opravljali. Jaz, da bi ob seciranju zadnjega četrto stoletja aktivizma dobil odgovore na nekatere dileme, zaradi katerih mi bo pravkar razneslo glavo, kdo drug – se je zdelo –, da bi dokončno zmagal v boju med ideologijami slovenskega Q gibanja. Posedanja na okroglih mizah (sic!), namenjenih nostalgичnemu glorificiranju neke sicer nadvse revolucionarne dobe, javkanju o apatičnosti, brezjajčnosti in virtualnosti vsakdana, ali pa benignemu sanjarjenju o naši rožnati prihodnosti mi grejo ... kakopak ... na kozlanje. Slabo mi postane od ujetosti v ta menstrualni ciklus brez krvi. Predvsem pa se mi bruhne od vseprisotnega pomanjkanja koraj-že izreči tisto, kar bi gibanje privedlo do novega orgazma. In kam me (spet) tišči?

Najprej, Suzana, imam težave s tabo. Namreč, če se je veliki pok našega lgbt-gibanja zgodil med novimi družbenimi gibanji subkulturi, onstran roba, med zavrženimi, v antimateriji ... in se je utemeljil kot kritika obče družbene ureditve, antiteza vladajočega sistema, destrukcija ustroja kontrole ... ker je režim moči krivičen, utemeljen na represiji, nasilju in nehumanosti ... kam z gibanjem po 25-ih letih? Naj še vedno iz podzemlja strelja na tiranijo večine ali naj si nadene šminko in korzet, se usede s trinogi za skupno mizo in si vzame svoj del krvave pogache? Naj se integrira med krvnike ali napada od zunaj? Naj tekmuje za Slovenko ali Neslovenko leta? Naj postane establishment ali ostane avtonomna cona?

En stol za skupno mizo planeta je namreč naš, ne glede na to, kako Ljudmila Novak in Aleš Primc histerično cepetata, da je homoseksualnost v smislu družbene, civilizacijske (re)produkcije povsem nerelevantna. Da smo torej jalovi. Sami sebi namen. Breme. Paraziti. In naj torej utihnemo, ker da so nam tako ali tako že dali bistveno preveč. S tem da nas tolerirajo. Oni so se celo presegli in nam iz krščanskega usmiljenja (čez božične praznike) samaritansko spisali ZRIPS. Mi pa zdaj nehvaležno in nesramno postavljamo nove in nove nenaravne zahteve. Psa, ki ugrizne gospodarja, je treba ubiti!

Suzana, integracijski aktivizem – recimo mu integralizem, da bo zvenelo manj obremenjeno –, ki se ga grem zadnjih 9 let, ves čas trdi: en stol za mizo je naš. Ne prosimo zanj, naš je! (Ni se nam treba zanikati, ponižati, spremeniti, prilagoditi, da bi sedeli na njem. Za nas je tam. Samo za nas.)

In kje je, Suzana, tu kvalitativna razlika med integracijo, kjer je homoseksualnost (z integralno identiteto) ena od opek te civilizacije in tvojim tekmovanjem za Slovenko leta ali dejstvom, da si postala kanon v slovenskih berilih? A?

Na srečo je bila ob teh mojih spraševanjih na okrogli mizi Urška Sterle. Promptno in samozavestno mi je ponudila odgovor, jasno, na primeru slovenskih beril, kjer da ne gre za integracijo, za moledovanje za prostor za skupno mizo, za katero bi se potem moral vesti po bontonu, ampak za to, da Suzana v berilih še vedno piše o grdih gejih in lezbijkah (od koder izhaja in kar je). In bo, kot virus v računalniškem sistemu, prav kmalu razfukala mizo, da se bomo potem vsi skupaj lahko posedli na tla. Zlorabili smo te za ultimativni dokaz ideološke razlike med prvim (subverzivnim) valom lgbt-aktivizma, ki ga v najbolj čisti obliki uteleša Škuc -LL, in drugim bolj mejnstrimovskim (homokonservativnim), ki ga v najbolj čisti obliki uteleša DIH.

In glej ga zlomka, Suzana, to je bilo ravno tisto, kar sem potreboval, da sem končno povsem jasno uvidel, da teh ideoloških razlik med generacijami aktivistk in aktivistov, med subverzijo in homokonservativizmom v resnici ni. Tu mi je Urška dejansko odprla oči. Jasno je namreč: ko gre Suzana Tratnik na Slovenko leta, sede na stol za skupno mizo. Seveda ne zato, da bi tam pridkano kramljala z levim in desnim sosedom, sofistificirano srebala rdeče vino iz kozarcev z visokim pecljem in koketirala z erektilnimi mednožji, ki se, mastni, kar bleščijo od zadovoljstva, da so za mizo (končno) dobili pravo lezbijko. Jasno, da ne. Samoumevno je, da bo Suzana za mizo usekala kakšno direktno, da bo gospodom in damam od neposrednosti najprej odpadla pudrasta fasada, jasno je, da bo desnemu, »ki seveda spoštuje homoseksualnost, ampak ...«, porinila obraz v vrelo instant juho z rezanci, da bo anticivilizirana Suzana iz podzemlja obmetavala fine gospe z neprijetnimi resnicami in jim za sladico še razbila ogledala na bučah. Samoumevno je, da bo razfukala mizo, da se bomo vsi lahko posedli na tla in bomo imeli po dolgem času spet vsi enako priložnost postati ljudje. Jasno!

Kaj pa delamo integralisti? Kaj pa delamo aktivisti druge generacije? Mar res mislite, da si jemljemo (svoj) stol zato, da se bomo v omizju vedli, kot se spodobi? Kaj že počnem ves čas svojega dela? Češem prečudovite pramene zlatolase Simone Weiss ali ji mažem obraz z njenim drekom in ji nastavljam ogledalo? Ližem rit Ljudmili Novak ali ji razbijam glavo ob krstnem kamnu in kažem v moštranci zrcalno podobo njene bede?

Nobene potrebe ni, da bi revolucija požirala svoje otroke. Vsi tu rušimo isto družbeno nadstavbo. Prvi s kompresorjem, drugi z dinamitom, tretji z miško.

Na novih 25 let, Suzana in vsi!

medvedji objem
in poljub

*Urška Sterle, na pogovornem večeru »Queer brez meja: novi izzivi lgbt-aktivizma«

Foto: Nada Žgank / Memento

Suzana Tratnik

suzana.tratnik@amis.net

Ne priznam, da sem lezbijka!

O tem, kdaj naj se zgodi *coming out* in kako daleč naj seže, seveda ne more biti soglasja ne v lgbt-skupnosti ne v širši družbi. Govorimo o razkritju kot o trenutku – oziroma o mnogih trenutkih, ko se lezbijka, gej, biseksualna ali transspolna oseba javno izrečejo o svoji spolni usmerjenosti oziroma o svojem spolu. Kaj sploh pomeni javno razkrivanje? Razkritje najbližjim, torej prijateljicam in prijateljem, staršem, bratom, sestram in morda sodelavkam in sodelavcem? A je to bolj zasebna sfera ali se že prepleta z javno? Je korakanje v povorki na vsakoletni paradi ponosa bolj javno stališče kot, na primer, razkritje v šoli, službi ali v lokalnem športnem društvu? Ali je bolj javna udeležba na kakšni milijonski evropski paradi ali na mali ljubljanski, kjer se zbere le nekaj sto udeležencev, a se skoraj vsi poznajo?

Ali so javnemu razkritju najbolj zavezani tisti, ki tako ali drugače sodelujejo v aktivizmu? Tudi mnenja o tem so seveda zelo deljena. Slišati je stališče, tako med homo kakor strejtovske populacije, da bi se morali razkriti tako rekoč vsi, še zlasti pa javni politični in kulturni delavci, estradniki, igralci, pevci, tv-voditelji, univerzitetni delavci, intelektualci, pisci ... seveda obeh spolov. Taka zahteva gotovo ne more biti realna. Pač ne gre pričakovati od vseh ljudi, da bodo pred kamerami in mikrofoni razlagali o svoji spolni usmerjenosti. Ne nazadnje večina ljudi v svojem življenju ne bo ničesar razlagala medijem – no, če pustimo ob strani resničnostne šove, kjer je razkladanje o intimi do obisti nadvse zaželeno. Po drugi strani pa je veliko ustvarjalnih in uveljavljenih ljudi, ki imajo morda nekoliko več družbene in tudi ekonomske moči, vendar menijo, da sploh ni in ne sme biti pomembno, kako so spolno usmerjeni, ampak je pomembno predvsem to, kaj oni v življenju počnejo. V idealnem svetu bi to najbrž držalo oziroma: nihče ne bi imel zadržkov glede izrekanja svoje spolne usmerjenosti ob kateri koli priložnosti, saj to sploh ne bi bilo več politično vprašanje. V idealnem svetu bi lahko namreč vsakdo mimogrede na kavi ali pri kosilu povedal, da je gej, biseksualec, lezbična mati ali trans, ne da bi tvegali čudne poglede, opravljanje, neprimerne opazke, šikaniranje ali še hujše oblike diskriminacije. Prav tako bi se vsi homo pari po želji lahko držali za roke ali se poljubljali v javnosti, saj to ne bi nikogar motilo. Ker pa nam je dano živeti v neidealnem svetu – če le znamo kaj videti okoli sebe – o svoji spolni usmerjenosti praviloma ne govorimo, ampak jo *priznavamo*. Ste opazili, da je ta izraz zelo pogosto povezan z izrekanjem spolne usmerjenosti? Saj dobro vemo, kaj je tisto, kar se priznava. Ponavadi priznamo, da smo se zmotili, se prenaaglili, zlagali, pretiravali, kradli, koga zavajali, komu storili krivico ... Priznavamo torej zmote, prekrške, napake, laži, zločine – skratka, nekaj slabega, kar nam ni v ponos in lahko samo upamo, da nam bo s priznanjem vsaj pol oproščeno. Toda vsaj v našem jeziku in prostoru je priznavanje močno poveza-

no tudi s spolno usmerjenostjo. Ste opazili, kolikokrat slišimo ali preberemo, da je kakšna, ponavadi znana oseba priznala, da je lezbijka ali gej? Diskurz o priznavanju homoseksualnosti nikakor ni slučajen, čeprav nam je že tako domač, da ga komajda zaznamo, kaj šele, da bi se nam zdel problematičen. Kadar v kakšnem časopisnem članku preberem, da je ta in ta znani igralec po dolgih letih priznal, da je gej, dobim vedno rahlo inkvizitorske asociacije. Pomislim, revež, so ga pa morali dolgo mučiti, da je to priznal. Ali pa znanega novopečenega gejevskega igralca kar vidim na sodišču, kako se poti, preden pogumno izusti: »Da, gej sem!« In upa, da mu bodo sodniki vsaj priznanje šteli v dobro. Po priznanju je navadno naslednji korak kesanje – se bo kesal zato, ker je gej, ali pa se bo morda kesal zato, ker je to sploh priznal in si nakoopal težave? Po priznanju grdega dejanja ali dejstva pa se navadno pričakuje tudi poboljšanje! In če smo nekaj priznali, še zlasti po dolgih letih, lahko to kaže tudi na to, da smo pred samo izpovedjo nekaj skrivali ali celo koga zavajali o svoji resnični podobi. Zdaj pa so nas tako stisnili v kot, da smo le morali priznati svojo drugačnost ali pa kratko malo nismo več prenesli pritiska zaradi dolgotrajnega skrivaštva, slaba vest nam ni več dala miru in končno smo se *izpovedali* javnosti.

Že slišim prosluli argument, češ, kaj bi sploh govorili o istospolni ali biseksualni usmerjenosti – ali jo priznavali –, saj tudi heteroseksualci ne mahajo s svojimi zastavami niti se ne izrekajo o tem, s kom spijo. A raznospolna usmerjenost pač velja za nadoločujočo, večinsko in samoumevno ali drugače povedano: vsi smo po *defaultu* heteroseksualni, dokler se ne izrečemo drugače. A je to tako težko razumeti?!

Večine pač zvečine nimajo potrebe zahtevati svojih večinskih pravic, saj je njihov prevladujoči položaj tako samoumeven ali tako gosposki, da se ga sploh ne zavedajo in ga ne reflektirajo. Oziroma ga ozavestijo šele ob trku z manjšinskimi, od njih različnimi položaji, kar pa jih morda tako vznemiri ali ogrozi, da se odzovejo obrambno, češ, saj jaz nič ne paradiram in ne razlagam, s kom seksam. Na neki delavnici smo se na vprašanje o tem, ali strejti na delovnem mestu govorijo o svoji heteroseksualnosti, razdelili na dve skupini. Homoseksualno usmerjeni smo menili, da strejti izražajo svojo spolno usmerjenost, saj brez zadržkov govorijo o ženah, možeh, svojih otrocih, družinskih počitnicah ... resda na tak samoumeven, »nevsiljiv« in ljudem prijazen način, saj jim ni treba ničesar *priznavati*. Heteroseksualci pa so bili seveda mnenja, da – za razliko od nekaterih lezbijk in gejev – nikoli nikogar ne obremenjujejo s svojo spolno usmerjenostjo. Tako so posredno povedali, da tudi od istospolnih v bistvu pričakujejo molk. Če pa se od nekoga pričakuje, da bo o nečem molčal, a ta potem vseeno to izreče, potem ni čudno, da se razume, kot da je nekaj »priznal« na glas. Ne da bi ga sploh prosili za to.

Zato nikoli nisem in nikoli ne bom priznala, da sem lezbijka. Lahko pa to povem.

Foto: Nada Žgank / Memento

Neven Korda, soustanovitelj alternativne video produkcije FV video in član skupine Borghesia

[o novih družbenih gibanjih]
Dejstvo je, da so se v osemdesetih iztekli alternativni boji dvajsetega stoletja. Dejstvo je, da zaradi novih družbenih gibanj, kjer je pomembno vlogo igral tudi Magnus, danes živimo bolj svobodno.

[o gejevskem disku]
Spomnim se, da je bila zima leta 1983 zelo seksualna. Kar se je dogajalo v Šiški, je bil bum različnih praks v živo, na plesišču v FV, po vseh teh kotih. Ob prvem javnem večeru, ko se je disko tudi imenoval gejevski disko, so te seksualne prakse šle tako čez rob, da so se nosilci gejevskega gibanja povlekli nazaj in so bili proti temu, češ, zdaj smo si nekaj pridobili, kar bi lahko z javnim razkazovanjem vseh vrst praks uničili.

Miha Zadnikar, odgovoren za »Gay strani« v reviji Teleks

[o Teleksu]
Teleks je že izhajal v času, ko alternativne prakse preprede nacionalizem. Konec osemdesetih smo že vedeli, da bo ta revija propadla, zato sem materializiral tisti slavni izrek Iztoka Saksida: če že tone-mo, tovariši, tonimo s plapolajočimi zastavami. Vzpostaviti gejevске strani je bilo zame nekaj povsem samoumevnega. Na hodnikih se je takrat govorilo, kaj se gremo s to revijo, in da ni čudno, da bomo propadli. In da je treba verjetno s propadom te revije tudi nas še kam zabrisati. Rastko Močnik je propad Teleksa takrat označil kot prvo sodelovanje stare in nove oblasti.

[o medijski cenzuri]
Spomnim se svoje poletne prakse leta 1984 na Delu – prevajal sem »zanimivosti iz sveta« in spomnim se stroge cenzure vseh novic v zvezi z aidsom. Takrat nismo smeli nič objavljati. Potem pa je leta 1985 s *Sobotno prilogo* prišlo do buma te teme.

[o Amerikancu]
Meni je bil Amerikanec všeč prav zaradi mešanja. Tam ni šlo samo za mešanje hetero in homo publike, ampak so se ljudje mešali tudi glede na umetniške prakse. Danes je to nepredstavljivo. Mora se zgoditi pogreb kakšne kulturne osebnosti, da se zberejo tako različni ljudje.

Nataša Sukič, soustanoviteljica Škuc-LL

[o kulturi in politiki]
Taktak so nova družbena gibanja premikala stvari. Delali smo preskoke čez desetletja. To, kar se je na zahodu razvijalo nekaj deset let, smo mi preskočili v nekaj letih. Taktak je bila kultura povezovalni moment, ampak festival Magnus razumem tudi kot zelo močan politični dogodek. To so bili zelo radikalni premiki in pomembna politična sporočila, čeprav je bil medije tega kultura.

[o homo porokab]
Rada bi razbila predsodek glede Škuc LL. Mi nismo poenotena in uniformirana ekipa, ki misli s enim možgani in tudi znotraj imamo zelo velike polemike. Ravno na točki homo porok je bilo tako.

[o staranju]
Mene vse bolj duši generacijska vrzel. Pa ne zato, ker ste vi tako mladi, ampak zato, ker bi res rada videla več svoje generacije. Zato moram na »gnili Zahod«, da se pogovorim s tistimi, ki se še spomnijo naših daljnih časov. Vesela sem, da je mlajši generaciji uspelo dobiti množičnost na sceni, kar se z mojo generacijo nikoli ni zgodilo.

Četrto stoletja boj

Ob 25. obletnici homo gibanja je v banketni dvorani Mestne hiše v Ljubljani potekala slavnostna okrogla miza. Čeprav je mag. Mateja Demšič, ki je v imenu mesta pozdravila sodelujoče, ugotovila, da je »ignoranca v tej državi še vedno tako zelo nezgodna, da se včasih zdi, da se v četrto stoletja skorajda nič ni spremenilo,« je bila sprememba, vsaj na simbolnem nivoju, očitna. Okrogla miza, ki jo je vodil Brane Mozetič, je namreč potekala v slavnostni dvorani mesta, ki je pred petnajstimi leti preprečilo praznovanje desete obletnice glbt-gibanja na Ljubljanskem gradu. Namesto dolgočasnega poročila vam ponujamo nekaj besednih iskric z razprave, k temu pa kot uredništvo dodajamo seznam želja in nalog za naslednjih petindvajset let.

Želje in naloge za prihodnost

pravna izenačitev raznospolnih in istospolnih porok / pravica do posvojitve za istospolne pare / pravica do oploditve z biomedicinsko pomočjo za vse ženske, tudi lezbijke / razprava o homoseksualnosti v šolah / kontinuiran boj proti homofobiji in nasilju / glbt-televizijska postaja / glbt-radijska postaja / glbt-revija, ki bo konkurenca reviji Narobe, po možnosti z zaposlenimi novinarkami in novinarji / zavzetje javnega prostora, ki ne sme pripadati zgolj heteroseksualcem / razkriti gejevski politiki v parlamentu / razkrite lezbične političarke v parlamentu / razkrite glbt-osebe v množičnih medijih / dom za glbt-ostarele / glbt-bar v vsako večjo slovensko vas / glbt-hoteli / kritično prepriševanje diskurza o spolu in spolni usmerjenosti / raziskovanje transseksualnosti / lgbt-knjigarna / lgbt-filmoteka / mavrična trgovina z vsjo mogočo glbt-šaro / izvajanje heteronormativnosti / odpiranje prostora za spole in spolne izraznosti, ki gredo preko binarnosti spolne norme / definiranje slovenskega lgbtq-slenga / več dnevov prepoznavnosti, ne samo parada / razprave o biseksualnosti / pravica do rejništva za glbt-pare / izobraževanje in osveščanje / glbt-muzej / izkoreninjenje sovražnega govora / glbt-stranka v vladi / glbt-četrto v Ljubljani / izkoreninjenje virusa HIV, da bomo spet doživeli seksualno revolucijo / izkoreninjenje ponotranjene homofobije / glbt-umetniške skupine / manj izključujočih delitev znotraj glbt-skupnosti / popolno spoštovanje človekovih pravic / de-heteronormativizacija javnih politik, šolskih kurikulumov in podobno / zmanjšanje odstotka neprijavljenih homofobičnih napadov iz 92% na 10% / izdelana sodna praksa za primere sovražnega govora, homofobije, diskriminacije in nasilja / izdelani postopki policije za primere sovražnega

Miha Lobnik, soustanovitelj Legebitre

[o generacijskem prepadu]

Ko je bila ustanovljena Legebitra, lahko govorimo o prvem generacijskem prepadu v glbt-gibanju v Sloveniji. Dotedanje gibanje smo mladi dojemali kot elitistično. Generacijski prepad in komunikacijski šumi so odtujili del javnosti. Takrat sem starejšim aktivistom prigovarjal, da potrebujemo pogovorne skupine, kjer se bomo pogovarjali o sebi in svoji identiteti, Brane Mozetič pa mi je rekel: »Nehaj s tem težiti. Pojdi in si naredi svojo skupino.« Danes bi se mu rad zahvalil za to napotilo. Tako je, tudi zaradi mednarodnih impulzov, nastala mladinska skupina. Šele pozneje smo dobili zaupanje starejše generacije. Postalo je jasno, da ne delamo proti tistemu, kar je bilo prej narejeno. Morali smo iti narazen, zato da smo potem lahko spet prišli skupaj.

[o politiki in simboliki]

Vedno so se mi zdeli pomembni simbolni dosežki gibanja, zato je zelo pomembno, da današnja okrogla miza poteka v tej bančni dvorani. Skrbi pa me, ali so ti dosežki samo posledica trenutne politične klime in se lahko zgodi regresija. Vprašanje je, ali lahko računamo na vključenost v prostoru, ki ne bo odvisna od trenutne politične elite.

Mitja Blažič, soustanovitelj DIH

[o premiku v virtualni prostor]

Na začetku novega stoletja so mesta srečevanja za geje in lezbijke postajala vedno bolj virtualna. Gibanje takrat ni ravno cvetelo – konflikti znotraj gibanja pa so bili tako ali tako prisotni že od samega začetka. Ampak to je ustvarjalni proces, ki sem mi zdi čisto zdrav. Zaznali smo, da z Magnusom in LL nimamo z našimi koncepti kaj dosti praskati, hkrati smo bili že prestari za Legebitro. Zato je iz socialne potrebe po pogovoru o homoseksualnosti tudi po 26. letu starosti nastalo društvo DIH.

[o tretji poti]

Če ponudbo imamo, povpraševanje pa je prestrašeno in v zanikanju, mislim, da je čas za nek nov val. Antifašistični, recimo. Za neko tretjo stvar, ki bo pometla s tem, kar gibanje in posameznike in posameznice duši. Ker imamo vso infrastrukturo, se mi ne zdi nemogoče, da se ta val ne bi pogljal. Ostajam optimist, čeprav me ta stvar hkrati skrbi.

Roman Kuhar, raziskovalec

[o javnem razkritju]

Vprašanje razkritja je bilo veliko vprašanje v Legebitri in Miha Lobnik je bil dolgo časa edini, ki si je upal pojavljati se v medijih. Osebna vprašanja so bila za drugo generacijo aktivistov prvenstvena in so do neke mere tudi hendikepirala gibanje. Moj javni coming out je bil leta 2001 na prvi paradiponosi, kjer sem bil postavljen za voditelja parade samo zaradi tega, ker sem imel nekaj radijskih izkušenj. Osebno pa takrat seveda še nisem dozoril tej vlogi. Ampak vendarle se mi je – priznam, z velikim strahom – zdelo pomembnejše iti preko osebnih dilem zaradi političnega cilja parade. Za današnjo generacijo pa se mi včasih zdi – in vem, da zdaj govorim v stilu 'ko sem bil pa jaz mladi' – da zgublja svojo političnost.

Brane Mozetič, dolgoletni aktivist

[o stanju stvari]

25 let je za nami. Kaj lahko rečemo? Danes imamo študije, knjige, filmski festival, celo vrsto organizacij, skupin, internetnih strani ... ampak imam občutek, kot da obstaja neka populacija, ki na vse to glede kot na nek geto, kot na nek elitizem, ki se njih ne tiče, saj zaznavamo vedno manjše število uporabnikov vse te ponudbe. Vsaj jaz to tako zaznavam. Tudi število udeležencev parade, ki bi moralo po logiki naraščati z leti, ne narašča, ampak ali stagnira ali celo rahlo upada.

[o željah za prihodnost]

Ne vem, če si želim, da kakšna javna osebnost naredi razkritje. Jaz bi si po vseh teh letih želel kakšno samostojno občino v celoti. Ne ulice, občino!

govora, homofobije, diskriminacije in nasilja vključno s posebnim vodenjem primerov sovražnosti na osnovi osebnih okoliščin / roza policijska enota / okrepljeno sodelovanje s sindikati za pravice istospolno usmerjenih na področju dela / urad varuha pravic manjšin / izdelane dobre prakse za prosilce za azil na osnovi homofobije, diskriminacije in nasilja zaradi spolne usmerjenosti / dostojanstvena UDK za homoseksualne teme / večja javnost glbt-vsebin v medijih / izdelana ponudba lgbt-pornografije pri različnih ponudnikih / organizacija evropskih lgbt-športnih iger Eurogames in svetovnih lgbt-športnih iger Outgames ali Gay Games V Sloveniji / odprtje Rožnate hiše – lgbt-centra v Ljubljani / organiziranje lgbt-gibanja v Kopru, Novi Gorici, Novem mestu, Kranju, Mariboru, Celju in Murski Soboti / izoblikovanje mreže točk za psihosocialno, terapevtsko, pravno in drugo pomoč lgbt-osebam po državi / izdelan, razvejan in operativen nacionalni multidisciplinarni program hiv/aids preventive / tradicionalna velika Parada ponosa s tisoči udeležencev z vse Evrope / lgbt-pevski zbor / lgbt-dramska skupina / lgbt-športne skupine / razvit lgbt-turizem / razvita medvedja subkultura s svojim lokalom in tradicionalnim medvedjim vikendom / odprava praks zdravljenja homoseksualnosti / popolna odprava diskriminacije HIV pozitivnih med medicinskim osebjem, zlasti med zobozdravniki / popolna odprava diskriminacije znotraj verskih skupnosti in programi za lgbt-verne / unisex stranišča / možnost brezplačnega anonimnega testiranja na HIV v večjih mestih po državi / Salome slovenska državljanka leta / prvi razkrit župan Ljubljane / lgbt-vrtec / društvo lgbt-učiteljic in učiteljev in _____ [vpiši po svojih željah].

Roman Kuhar

roman.kuhar@gmail.com

Pravočasen test lahko reši življenje

Na povabilo Magnusa je maja v Ljubljani gostoval madžarski aids-aktivist Ferenc Bagyinszky iz Civil Liberties Union, ki je hkrati tudi član izvršnega odbora Aids Action Europe. Domačim aids-aktivistom je v klubu Tiffany predstavil stanje glede okužb z virusom HIV na Madžarskem in evropske strategije HIV-preventive. Ob tem je nastal tudi kratek pogovor za *Narobe*.

V zadnjih letih število HIV-pozitivnih v Sloveniji narašča. Kakšna pa je situacija na Madžarskem?

Podobno je tudi na Madžarskem. Pri nas število ljudi, ki se testirajo, še vedno ostaja majhno, a kljub temu se število novih primerov okužbe s HIV povečuje. Lani je bilo na novo odkritih 146 primerov, vseh okuženih pa je 1680. Med njimi je veliko mladih, mlajših od 25 let. Enega od razlogov vidim v tem, da mlajša generacija ni dobila relevantnih informacij o okužbi. Ne vem, kako je v Sloveniji, ampak na Madžarskem država skorajda ne financira preventivnih akcij. V devetdesetih je bilo za preventivo porabljen desetkrat več denarja kot danes. Vlada misli, da je Madžarska še vedno med varnimi državami z nizko prevalenco okužb z virusom HIV.

Ampak vendarle se zdi, da dandanes vsak pozna osnovne načine okužbe z virusom HIV. Mar ne?

Na Madžarskem je v srednjih šolah obvezen predmet spolne vzgoje. Ampak po nekaterih šolah ga ne izvajajo, ker nimajo sredstev za to. Ponekod pa tudi starši ne

dovolijo, da njihovi otroci obiskujejo ta predmet. Gotovo pa je res tudi to, da mlada generacija, ki ima informacije, odraščaja brez strahu pred okužbo, ker menijo, da je aids kronična bolezen, ki jo je možno nadzorovati. Mlade generacije ne odraščajo s tistim strahom, s katerim smo odraščali v osemdesetih.

Ali medicinske ustanove sodelujejo z glbt-nevladnimi organizacijami?

Če govoriva o testiranju, potem lahko omenim dober primer dveh zdravnikov, ki izvajata nekakšno mobilno testiranje. Gresta, recimo, v gejevsko savno, kjer se lahko testirajo tako gosti savne kot tudi zunanji, ki ne pridejo v savno, ampak se želijo samo testirati. Tak način testiranja je precej popularen.

Deluješ tudi na evropski ravni. Na kakšne načine se države lotevajo preventive?

Še vedno lahko govorimo o železni zavesi. Na vzhodu je nižja prevalenca kot na zahodu, zato se na vzhodu posveča manj pozornosti temu vprašanju. Lahko pa postavimo še en zid: med srednjo Evropo in prostorom bivše Sovjetske zveze. V srednji in tudi zahodni Evropi je med okuženimi 50

do 70 odstotkov MSM, medtem ko na prostoru bivše Sovjetske zveze med okuženimi prevladujejo intravenozni uživalci drog. Mislim, da je ključna razlika med temi državami v moči nevladnega sektorja. Na zahodu in v Skandinaviji imajo dolgo tradicijo tega, medtem ko so na vzhodu nevladne organizacije šibkejše. Na evropski ravni si prizadevamo za univerzalno dostopnost do preventive in do zdravljenja, na primer z dublinsko in vilniško deklaracijo, ampak hkrati je Evropa zelo raznovrsten svet in to je potrebno upoštevati. Kakšne dobre prakse, ki na primer delujejo v Nemčiji, zaradi kulturnih in socialnih razlik nikakor ne bi funkcionirale na Madžarskem.

Kakšno vlogo pri tem igrajo mediji?

Na Madžarskem smo pred tremi leti imeli prvo razkritje HIV-pozitivne osebe na javni televiziji, čeprav ne z obrazom, saj je nosila sončna očala in lasuljo. Šlo je za umazano zgodbo: ženska je obtočila svojega moža, da jo je okužil z virusom HIV in mediji so iz tega naredili celo senzacijo. Ampak potem ko je ta zgodba izbruhnila v medijih, se je veliko več ljudi testiralo. V vrstah so čakali na

test. Postalo je jasno, da se lahko okuži kdorkoli.

Več ljudi reče, da raje ne vedo, ali so pozitivni ali ne, kot pa da bi se morali ukvarjati s tem. Kako jim lahko odgovorite?

To je običajno vedenje ljudi. Pometamo stvari pod preprogo. Tudi k zobozdravniku ne gremo redno, ker nam je neprijetno, ampak šele takrat, ko zares boli. Ampak v primeru testiranja za HIV, pravočasno testiranje lahko reši življenje. Pozitiven test danes ne pomeni konec življenja, a če se ne začne zdraviti pravočasno, pozitiven test lahko pomeni tudi konec življenja.

zdravsplet

... kjer je drugačnost vrednota.

Analno zdravje, testiranja, kirurgija, estetika.

Cesta v Mestni log 55, Ljubljana (040 431 070)
Lackova cesta 54, Maribor (02 614 44 77)

www.zdravsplet.si

Dr. Svetlana Slapšak

Homoseksualna idealizacija antike

Antika, oziroma apropiacija antike, je večkrat pomagala svobodno mislečim Evropejcem, da so se rešili pred cenzuro cerkve – katoliške ali kakšne druge. Od časov, ko so bizantinski intelektualci-pribežniki začeli prihajati v italijanska mesta z dragocenimi rokopi, že od 13. stoletja, se je antika pokazala kot delno zaščiteni, z intelektualno avtoriteto podprti svet svobode, seveda zelo relativne ... Znanje je bilo ključ in obnem zaščitno obzidje tega področja, in to velja tudi za področje skritih užtkov. Slikarji in kiparji so lahko etiketo antične mitologije uporabljali za prikazovanje nagega telesa, v tekstih pa so poznavalci starih jezikov lahko brali globoko subverzivne misli, tudi norčevanje iz vsakega sistema, bodisi verovanj ali oblasti. Ta vloga antike je bila ključna za razvoj evropske kulture – vseh evropskih kultur, skupaj s kolonialnimi recepcijami. Rubens je, ko je zaželel slikati nago žensko, dodal kakšno antično ime, Rembrant je, ko je želel izpostaviti seksualno nasilje nad otroki, slikal Ganimedea, ki se v krempljih orla / Zeusa – polula. Kritika in užitek, užitek kritike, kritični užitek – vse to je omogočalo poznavanje antike in starih jezikov. Homoseksualnost, prepovedana in preganjana, je v reinterpretaciji antike dobivala nekoliko drugačen status. Oblikovala se je predvsem kot idealizacija moških odnosov, posebej med učitelji in učenci. Na mračni strani je bila takšna idealizacija osnova mizoginije – denimo v primeru Bachoffe-

na. Evropska kulturna imaginacija je iz antičnih elementov »skomponirala« mit, naziv in mnoge oblike cenzure za lezbištvo: dober del antičnih ženskih študij še danes razpravlja, zakaj je ženska istospolna ljubezen »locirana« na otok Lezbos (sodobno Mitilini), in ali je pesnica Sapfo res bila tudi lezbijka. Njeno najlepšo ljubezensko pesem je v latinščino prevedel pesnik Katul, interpretacija tega prevoda pa je biseksualna: ali je točna ali pa gre za homoseksualno različico lezbične pesmi? Najbolj razburljiv premik v videnju antične seksualnosti se je zgodil v drugi polovici 19. stoletja, ko so evropski »dekadenti«, flaneurji, dandyji, spleenovci in tudi komunisti, kot denimo Anatole France, izrekli končno obsodbo krščansko-kapitalistične hipokrizije – v književnih delih, ki so v veliki meri tematizirala tisto obdobje antike, ki ni »klasično«: helenistični svet, globalno mešanico jezikov in kultur. Nekateri so, kot Oscar Wilde, drago plačali za ta poseg v svobodo.

Vsi tovrstni problemi izhajajo iz enačenja sodobnega in antičnega človeka oz. »prenosa« kulturno-emotivnih sklopov na preteklost. Vprašanje perspektive in metodologije je revolucionarno pretresla

francoska post-strukturalistična šola zgodovinske antropologije. V njej je bilo zastavljeno vprašanje historičnosti psihe oz. nemožnosti prenosa sodobnih psihoanalitičnih raziskav na antičnega človeka. »Ojdip brez kompleksa«, kot se glasi naslov enega med zgodnjimi članki Jean-Pierre Vernanta, je tudi programski slogan. Iz primerjanja podob in besed pa se poraja model »intervjuvanja« zdavnaj mrtvih prič: antika je spregovorila na popolnoma nov način. V tem razkritju tudi homoseksualnost ni več tisto, kar je bila v evropski idealizaciji: seksualnost je namreč na obči ravni moč, penetracija, karkoli je že objekt. Antična, posebej grška homoseksualnost je politično dejanje, je običaj iniciacije mladeniča, ki ga v družini prevzamejo strici in družinski prijatelji, da bi ga uvedli v svet moških. Herojska morilca zadnjega atenskega tirana Pejzistrata sta bila ljubimca Harmodij in Aristogeiton, eden z brado, drugi pa mladostnega obraza. Homoseksualna zveza je vedno bila odnos starejšega in mlajšega, močnega in šibkega. V atenski demokraciji so bile takšne zveze vedno politično nevarne, saj so implicirale možno zaroto aristokratov zoper demokracijo. Zaradi tega je bila tudi toleranca do homoseksualcev

Madrid, muzej Prado

majhna – to vidimo po opazkah in zmerjanju homoseksualcev v Aristofanovih komedijah. Na antičnih vazah s temami iz grško-peržanske vojne se pojavlja homoseksualno nasilje nad poraženci, Peržani. Homoseksualnost kot moč se v vsakdanjiku, posebej moške zabave – simposiona, počasi spreminja v homoerotiko, kjer mlajši partner prejema darila in prošnje. Na vazah najdemo napise (»posvečeno lepotcu ...«), ali darila (predvsem zajec), ki pričajo o različnih oblikah dogovarjanja in barantanja. Sicer je bila moška prostitucija kaznovana tudi s smrtjo, a darila morda niso štela ... V Lukijanovih Dialogih prostitutk mlada prostitutka denuncira bivšega ljubimca tako, da na stenah Kerameikosa (atensko pokopališče, ki je bilo obkroženo z bordeli) ponoči napiše grafit – da je ta in ta peder ... Na drugi strani je homoseksualnost verjetno bila tudi sakralna, tako kot je obstajala tudi sakralna prostitucija. Homoseksualnost je bila izkoriščana tudi za vojne cilje: tebanska »sveta četa« je svoje vojaške uspehe zasnovala na tem, da je bila sestavljena iz parov ljubimcev, ko so v bitki ščitili en drugega. Homoseksualne povezave so bile pomembne tudi za vojaško izjemno uspešno makedonsko falango, s katero je Aleksandar osvojil ves znani svet, in ga oblikoval kot globalno mešanico enakovrednih kultur, z grščino kot »krovno« komunikacijsko sfero. Lahko si torej predstavljamo evropsko zmedenost nad raznolikostjo seksualnih vedenj in politik: idealizacija je bila najlažji priročni odgovor. Antična seksualnost torej še vedno lahko ponudi znanja in možne rešitve za sodobni svet.

Alma M. Sedlar
 alma.sedlar@gmail.com

Z okrogle mize

Hoč'va ohcet Ohcet v družinski zakonik!

Če bi bile vse okrogle mize tako kakovostne, kot je bila ta o urejanju istospolnih partnerstev z naslovom »Hoč'va ohcet«, bi se sedanja diskriminatorna zakonodaja na tem področju hitro izboljšala. Ali pa bi – kot so predlagale sogovornice – zakonodajalec raje kar ustrezno spremenil družinski zakonik in tako sprejel še veliko boljše rešitev.

Okroglo mizo, ki so jo v Kafēju Open pripravili ob prvi obletnici delovanja, je vodil Roman Kuhar. Na njej je ob mag. Neži Kogovšek, pravni strokovnjakinji za nediskriminacijo z Mirovnega inštituta ter dr. Metki Mencin Čeplak, predavateljici s FDV, sodelovala tudi Katarina Kresal, ministrica za notranje zadeve ter predsednica LDS. Slednja je pri podpori urejanja zakonodaje na področju istospolnih partnerstev pokazala še posebej veliko odločnost.

Roman Kuhar je ob začetku razprave poudaril, da 9 let po prvi paradni ponosi, na kateri je pomenljiv transparent *Hoč'va ohcet!* jasno povedal, kaj istospolno usmerjeni v Slovenji hočejo, »ohcet« še danes ni mogoča. »Namesto tega smo dobili zakon, ki je veliko skropucalo.« Izkušnje s pravo zakona v letih 2002 do 2004 je opisala dr. Metka Mencin Čeplak. Povedala je, da je ta zakonski predlog (ki je bil po mnenju mnogih najboljši doslej) urejal vse, razen posvojitve. Čeprav je prišel že v prvo branje, ni bil nikoli sprejet, ker ga je prehitela zmaga SDS na volitvah leta 2004. Desna vlada je potem v rekordnih osmih mesecih pripravila neustre-

zen in diskriminatoren *Zakon o registraciji istospolne partnerske skupnosti* in tako je Slovenija postala prva država v svetu, kjer je tak zakon sprejela desna vlada. Da bi dokazala, da je ta zakon v nasprotju z ustavo, sta se Mitja Blažič in Viki Kern (ki sta močno popestrila okroglo mizo, saj sta se v razpravo vključevala v živo iz Turčije) leta 2006 registrirala s »figo v žepu«. Vložila sta pobudo za ustavno presojo zakona, ta pa – z oznako »absolutna prednost« – še danes čaka na obravnavo na ustavnem sodišču. Neža Kogovšek z Mirovnega inštituta, ki je sodelovala pri pripravi pobude, je pojasnila, da so vložili pobudo za ustavno presojo 22. člen zakona, ki neenakopravno ureja področje dedovanja. Ta zakon namreč ne ureja nujnega deleža, kar pomeni, da za skupno premoženje šteje le tisto, ki sta ga istospolna partnerja ustvarila v času trajanja zveze. »Iz tega je razvidno, da je želel zakonodajalec istospolnega partnerja postaviti v neenakopraven položaj. To pa je v nasprotju z *Zakonom o dedovanju*, ki vse premoženje obravnava kot celoto.«

Neuspešna elegantna rešitev

Sledila je razprava o tem, zakaj leva koalicija zakona o istospolnih partnerskih skupnostih ni uspela sprejeti do leta 2004, ko je bila še na oblasti. Katarina Kresal (ki je takrat v politiki še ni bilo) je povedala, da je politika stvar sklepanja kompromisov, a po njenem mnenju jih je LDS pri tem takrat sklenila nekoliko preveč. Metka Mencin Čeplak je spomnila, da so že leta 1993 želeli to področje »elegantno« rešiti tako, da bi v *Zakonu o zakonski zvezi in družinskih*

razmerjih zapisali, da je zakon zveza med dvema osebam, ne pa zveza med žensko in moškim. »A to je bil le predlog, ki žal ni nikoli ugledal luči sveta.« Prav ta predlog se zdi vsem sodelujočim tudi danes najboljša rešitev za ureditev položaja istospolnih partnerstev. Pravi čas za predlagano spremembo je prav zdaj, ko se pripravljajo spremembe družinskega zakonika, je povedala Katarina Kresal, in izrazila upanje, da bo koaliciji uspelo zakonodajo na tem področju urediti do konca mandata te vlade. Politične volje za to v dveh koalicijskih strankah je po njenih besedah dovolj, prepričati bo treba le še največjo vladno stranko. »Na srečo smo to zavezo zapisali

tudi v koalicijsko pogodbo,« je povedala – čeprav je v njej o tem napisan en sam stavek. Dokler spremembe zakona ne bo, pa je smiselno vlagati še več pobud za ustavno presojo veljavnega zakona, da bi dokazali njegovo protiusustavnost.

Pritiskajte!

Katarina Kresal je menila, da je lahko najslabša stvar, ki se ob razpravah o ureditvi zakonodaje na tem področju zgodi, referendum. Tega pa je po njenih besedah potrebno onemogočiti, saj v demokratičnih družbah ne bi smelo biti referendumov o človekovih pravi-

Alma M. Sedlar
 alma.sedlar@gmail.com

Proti homofobiji! - Si? Mislijo drugače, kot govorijo

Ob 17. maju, svetovnem dnevu boja proti homofobiji – na ta dan leta 1991 je Svetovna zdravstvena organizacija črtala homoseksualnost s seznama bolezni –, so pri društvu Legebitra v ljubljanski Mestni hiši pripravili forum o problematiki in posledicah homofobije v Sloveniji. Na forumu, ki ga je vodil Roman Kuhar, so sodelovale dr. Zdenka Čebašek - Travnik, varuhinja človekovih pravic RS, Alenka Kovšca, državna sekretarka na Ministrstvu za šolstvo in šport, dr. Tanja Rener, redna predavateljica na FDV in mag. Mateja Demšič, vodja Urada za mladino Mestne občine Ljubljana.

Sodelujoče so spregovorile o izvori predsodkov in stereotipov ter o tem, kako jih odpraviti. »Homofobija izhaja iz predstav o 'pravih' moških in ženskah, ki se povezuje z vprašanjem homoseksualnosti,« je povedala dr. Tanja Rener, in dodala, da so izvori predsodkov običajno zelo zapleteni. Po mnenju dr. Zdenke Čebašek - Travnik ima »politika polna usta človekovih pravic, ko pa je treba sprejeti družinski zakonik, v katerem bi bilo jasno in glasno zapisano, da imajo tudi istospolno usmerjeni pravico do poroke in do vseh posledic, ki iz tega sledijo, potem pa 'zmanjka človekovih pravic'«. Alenka Kovšca je povedala, kako je kot nekdanja ravnateljica osnovne šole ravnala, ko so se začeli otroci obmetavati s homo-

Foto: Mojca Pišek

cah. »Večina ne sme odločiti o pravicah manjšine. To se ne sme zgoditi!« Z izjavami na tej okrogli mizi je ministrica močno razburila Ljudmilo Novak, predsednico NSi in evropsko poslanko, ki se je nanje odzvala z javnim pismom. Najbolj jo je zmotila pobuda, naj položaj istospolnih partnerstev ureja družinski zakonik. Po njenem mnenju pa zdaj, v času recesije, ni pravi čas za zakonsko ure-

janje istospolnih partnerskih zvez, saj »te zadevajo le manjše število državljanov«. Na to se je v odprtem pismu Ljudmilo Novak odzval Mitja Blažič (njegovo pismo je v celoti objavljeno na *Narobe blogu*). Sledila je vroča izmenjava mnenj v medijih, s čimer je neurejen in diskriminatoren položaj istospolno usmerjenih v Sloveniji (nehote) postal vroča tema pred volitvami v Evropski parlament.

Kakorkoli že – zaključek okrogle mize *Hoč'va obceti!* je bil, naj predstavniki glbt-skupnosti nikar ne čakajo in naj – po vzoru pozitivne izkušnje iz Španije – tako posameznice in posamezniki kot tudi predstavniki nevladnih organizacij začno čim prej (torej vsekakor prej kot se utegne na oblast spet zavihetati desnica) pritiskati na predsednika vlade in strank, na ministre in na posamezne poslan-

ce in poslanke. Časa ni več veliko, saj bo ta vlada (če bo imela srečo) na oblasti le še tri leta in pol. Dejstvo, da ustrezne in nediskriminatorne zakonodaje dosedanjim vladam ni uspelo sprejeti vse od leta 1993 je znak, da je (zadnji!) čas za akcijo. Ali kot je dejala Neža Kogovšek: »Začnite zdaj! Včeraj, ne jutri!« Če ne bomo začeli »včeraj«, se leta 2012 pač ne bi smeli čuditi, če zakonodaja, ki bi uredila položaj istospolnih partnerstev in družin še ne bo sprejeta samo zato, ker nas bodo znova »prehitete« volitve.

[Na *Narobe blogu* (www.narobe.si) si lahko ogledate posnetek obeh okroglih miz.]

fobičnimi kletvicami. »Termini, ki žalijo istospolno usmerjene, se uporabljajo kot sredstvo za izključevanje. Tega je v šolstvu zelo veliko, vendar mislim, da je to mogoče odpraviti. O tem se je mogoče pogovarjati v okviru več različnih predmetov; za to je v šoli veliko priložnosti.« Omenila je še izkušnje pri pripravi (nikoli sprejetega) predloga zakona o istospolnih partnerskih skupnosti, pri kateri je sodelovala kot državna sekretarka do leta 2004. »Večkrat se je zgodilo, da je bila poli-

tična volja, da se zakonodaja uredi, sicer javno izražena, na individualni ravni pa se je pokazalo, da politiki mislijo drugače, kot govorijo.« Mag. Mateja Demšič je povedala, da v Mestni občini Ljubljana podpirajo vzgojo mladih proti nestrpnosti, veliko pozornosti pa namenjajo tudi ozaveščanju in preprečevanju homofobije. Zato podpirajo projekte več nevladnih organizacij, tudi Legebitro, DIH in ŠKUC. Nevladne organizacije, ki delujejo na območju Mestne občine Ljubljana, so v tem

pogledu po njenem mnenju v veliki prednosti v primerjavi z manjšimi kraji po Sloveniji. »Mlade je potrebno vzgajati za strpnost in spoštovanje do drugega. A to je mogoče doseči le po majhnih korakih.« Udeleženke so se strinjale, da gospodarska kriza ne bi smela biti izgovor za to, da puščamo ob strani vprašanja ozaveščanja in strpnosti – in da zato, ker zdaj zaradi recesije po mnenju nekaterih politikov »ni pravi čas za to«, znova ne uredimo zakonodaje, ki bi ure-

dila položaj istospolno usmerjenih v Sloveniji. Kot je pojasnila Tanja Rener, gre pri tem za novo obliko nestrpnosti. Tovrstni nestrpeži so danes le nekoliko bolj »politično korektni«. Ne pravijo več, recimo, da so proti temu, da se uredi položaj istospolno usmerjenih, temveč se izgovarjajo, da zdaj ni čas, da bi se o tem pogovarjali, ker je recesija. S tem tovrstne teme vedno znova puščamo ob strani – in s tem stran od oči javnosti. So pa po zaslugi Legebitre ob 17. maju v okviru projekta Proti homofobiji! –Si? v javnost prišla pomembna (in odločna) sporočila, ki so jih ob varuhinji človekovih pravic napisali nekateri najbolj prepoznavni politiki in ministri. Premier Borut Pahor izjave »zaradi pomanjkanja časa« ni podal, akcijo pa je s pismom podpore pozdravil tudi predsednik dr. Danilo Türk. Če ste velike plakate, ki visijo po Ljubljani in okolici, morda kljub vsemu uspeli spregledati, jih posebej za vas objavljamo v tej številki revije *Narobe*.

Roman Kuhar
roman.kuhar@gmail.com

Katarina Višnar

V telovadnici doma za ostarele

Tole bi moral biti tekst o Katarini Višnar. Zgodovinarke in umetnostni zgodovinarke, doktorice znanosti, vodji ženskega ansambla Sladke, navdušeni zagovornici Crossfita, ki je večkrat pretekla maraton, soustanoviteljici Diha, aktivistki . . . Ampak ne morem ga začeti drugače, kot da najprej pišem o sebi. In o njenem mejlu, ki mi ga je poslala 30. avgusta lansko leto. Sedel sem v svoji pisarni na fakulteti, bile so govorilne ure, a k sreči so bili študentje še na počitnicah in nihče ni trkal na vrata. Sicer bi težko skrill objokan obraz, ko sem prebiral tole Katarininu pisanje:

»Danes se je od mene poslovil moj pasji prijatelj Rik. Bolezen je v zadnjem tednu udarila s tako silo, da šele zdaj po koščkih sestavljam in gledam njeno mogočnost. Še včeraj zjutraj je bil bolan, a normalen kuža. Po grozni včerajšnji noči sem se danes zjutraj soočila s kužkom, ki je izgubil razum. Obisk pri veterinarju je potrdil hudo okvaro centralnega živčnega sistema, bolezen pa je tako hitro napredovala, da je bilo okoli pol dneva jasno, da ali evtanazija zdaj, ali pa trpljenje in smrt v bolečinah v prihajajočih urah ali dnevih.

Čprav v budih bolečinah in onkraj razuma, me je še prepoznal po vo-

Katarina z novim posvojencem Čipom

Foto: Nada Žgank / Memento

nju, ko sem prišla k njemu na kliniko in z njim sem bila, ko je zaspal. Ne vem, kako, ampak uspelo mi je celo zapeti mu pesmico, ko je odhajal. Z Zvonko in Adamom smo njegovo telesce nato popoldne prešvercali na Hrvaško, z Leo in Simonom pa smo izkopali grob za malega v čudovitem vrtu, po katerem se je Rik tako zelo rad potepal. Veronika mi ga je pomagala položiti v grob, zraven je dobil še svoje igračke in nekaj lepib rož. Tam v senčki, med smokvo in višnjo zdaj počiva.

Rik je bil čudovit kužek. Ko sva se spoznala, ni hotel živeti. Sploh pa ni hotel živeti pri meni. Bojda je prvih pet let svojega življenja preživel v azilu Milene Močivnik. Zelo počasi so se odstranjevale trde lupine njegovih strabov in slabih spominov, in v tem tednu – po skoraj šestih letih pri meni – je prvič trdno zaspal naslonjen name. V šali smo

ga klicali »mimozica«, ker je bil zelo nežen in občutljiv. Lubica mala. Kako ga pogrešam, to je ena gromozanska bolečina praznine!»

Evo, spet. Solze. Tega teksta nikoli ne bom napisal do konca . . .

Ljudje in živali

»Moj prvi spomin na psa je povezan z ogromno beštijo, ki me na domačem vrtu podre na tla. Vedno so mi govorili: 'ne smeš teči pred psom'. Ampak ko sem ga zagledala spuščene, sem takoj tekla stran.« Pes se je seveda samo hotel igrati, ampak Katarinine debele solze in kričanje so bili dovolj, da je moral od hiše. A čez par let je prišel nov družinski pes. In še čez nekaj let njena psička Lora, ki jo je Katarina posvojila s svojo tedanjo punco.

»Naš današnji odnos do narave je zelo kartezijanski,« reče, ko, dva pasjeljubca, kar ne moreva prenehati razpravljati o kosmatincih. Pripoveduje mi resnično zgodbo iz srednjega veka z nekega francoskega sodišča, kjer so sodili črvom. Ti so bili takrat povsem legitimen subjekt na sodišču in določen jim je bil zagovornik, ker se niso mogli braniti sami. Obtoženi so bili, da so v nekem vinogradu povzročili škodo. »In na sodišču so ugotovili, da imajo tudi črvi pravice, ker da so božja bitja.« Ampak z Descartesom, s prevlado teze 'mislim, torej sem', se odnos do živali začne spreminjati. »Paradigma, da je človek velik in močan, ostaja živa še danes.« Kaže se v odnosu ljudi do živali in posledično do narave. »In seveda ne bi mogli biti v večji zmoti. V resnici smo ljudje zelo nemočni. Ošabnost, ki jo kažemo do narave in živali, se nam bo zagotovo maščevala.«

Katarina sebe ne vidi kot pomembnega dela aktivizma za pravice živali, ampak aktivizem se vendarle začne doma, pri vsakem posamezniku, pri majhnih stvareh. Polna je strašljivih zgodb o tem, kaj ljudje delajo s psi, a jih raje ne bom obnavljal. Ena žalostna pasja zgodba je dovolj za ta tekst. Potrebna bi bila sistemska rešitev, pravi, a kaj, ko sistemsko ne rešujemo tudi drugih problemov. »Pri nas je tako: najprej so psi, potem so Romi, potem pa smo tu nekje že homoseksualci.« Vse to je povezano. »Mislím, da gre za isti tip ljudi, ki so sposobni psa zlorabljeti in ga v škatli pustiti pred zavetiščem sredi noči ali pa hoditi po Tivoliju in zatikati tiste zastavice 'Pospravi drek za sabo'. Ne motijo jih horde nezaželenih pasjih mladičev in nesterilizirane psice, pač pa jih motijo kacki. Gre preprosto za to: če imaš v sebi neko senzibilnost, potem se bo ta odražala tako do ljudi kot do živali.«

V tujino po pogum

Ob trdnih in jasnih stališčih, ki jih izraža Katarina, ko se pogovarjava o živalih in naravi, se zdi, kot da je v svoj prav na enak način prepričana tudi pri drugih stvareh. Pa ni tako. Sama prizna, da je zelo ranljiva, tudi ko gre za njeno seksualnost. Čeprav, se mi zdi, bi vse to moral postaviti v preteklik, v sredino devetdesetih let. Takrat ni dobro vedela, kako bi živela to, kar je čutila. Razen s sestro in z najboljšo prijateljico o svojih občutjih ni upala govoriti z drugimi ljudmi. Zato je odhod v tujino, v Anglijo na študij, prišel kot naročen. Na univerzi v Yorku so jim namreč ponudili seznam univerzitetnih dejavnosti, kjer si med košarko, nogometom, plavanjem, atletiko in podobnim lahko izbral

tudi »York pride«, skupino, ki je podobna nekdanji Legebitri. In si je rekla: »Nihče me ne pozna, nič se mi ne more zgoditi.« Odločitev je bila seveda ključna in pomembna. V tujini je dobila samozavest, da si je doma upala na sceno. In pred tem, na varni distanci tisoče kilometrov, narediti tudi razkritje pred svojo mamo. Vedeti je želela le eno: če jo ima še vedno rada. Dobila je pritrdilen odgovor.

Scena

Doma na sceni so se stvari začele odvijati zelo hitro, kot da bi hotela nadoknaditi zamujena leta. Po radiu je slišala *Lezbomanijo*, poklicala studio, dobila informacijo, kdaj je naslednji sestanek ... in že je bila notri. V aktivizmu. V kateri je – vsaj za eno televizijsko oddajo – potunkala tudi svojo mamo. Njena mama je bila prva in do sedaj edina, ki je na javni televiziji, v oddaji *Jasno in glasno*, naredila *coming out*. Kot mama istospolno usmerjene hčerke, seveda. »Čeprav ji je bilo čisto mimo, je to naredila zato, ker sem jo prosila in ker je bilo to zame pomembno.«

Na sceno in k aktivizmu je pristopila naivno. »Hotela sem biti aktivna. Hotela sem spreminjati svet.« A kmalu so se ji razbile idealistične iluzije in zaradi svojevrstnega razočaranja je odšla. Ampak ne za vedno. Na sceno se še vedno vrača. Leta 2003 je nenazadnje soustanovila *Društvo za integracijo homoseksualnosti*, v katerem pa potem nikoli ni bila aktivna. Hotela je sicer ustanovit »babyboom skupino« za tiste, ki bi si nekoč želeli biti starši. Ampak, pravi, ta ideja je nastala prezgodaj. Takrat se nihče ni zanimal za to. V tem trenutku se sicer ne vidi v vrsti

lezbičnih mamic, ki jih vse pogosteje lahko vidimo tudi na ljubljanskih ulicah, čeprav te možnosti ne izključuje. »Že eno leto sem sama in prvič v življenju sem srečna, ker sem sama. Prej, tako v svoji strejtovski fazi kot v lezbični sem vedno iskala še nekoga, da se bom potem počutila celostna. In vedno sem seveda zelo pogrnila na tem. Zdaj pa strašno uživam v tem, da sem, kar sem.«

Nekoč se ji je integracija zdela pomembna. Pomembno se ji je zdelo, da društva delajo tudi s strejtovsko populacijo. Zdaj pa se zdi, kot da ima vse manj potrpljenja za to. Izbrala si je svoj aktivizem, nekakšen intimistični aktivizem, ki ga med drugim udejanja skozi glasbo. »Danes naredim pesem, v kateri pojem o lezbični ljubezenski zgodbi, kot da bi bila to najbolj običajna zgodba na tem svetu. In prav briga me, če se kdo ob tem onesvesti.«

Crossfit

Katarino zanima vse preveč stvari, da bi se lahko zadovoljila s poznavanjem le ene. Trenutno je s svojim telesom, dušo ... in potenjem v Crossfitu. Tega preprosto ni možno spregledati: na kavo z menoj je prikolesarila v majici, na kateri na obeh straneh piše Crossfit, na svojih mini-blogih na Facebooku piše, kako jo od telovadbe boljijo mišice ... ampak hkrati kako noro uživa v tem. Še več. Znanje predaja naprej: že tri mesece namreč ne uri le svojega telesa, pač pa vadi tudi skupino prijateljic in kmalu si bo pridobila licenco za vaditeljico Crossfita. Očitno jo poganja trma. Nek trener ji je nekoč namreč rekel, da so pač nekateri omejeni z genetiko in da je to morda tudi njena meja.

Ampak njej tak odgovor ni bil zadovoljiv. Z ukvarjanjem s Crossfitom, ki je nekakšna oblika odprtokodne telovadbe, saj vsak dan na internetni strani (www.crossfit.com) brezplačno dobite nov trening, želi dokazati, da življenja in uspehov v športu ni konec po petintridesetem letu. Voljo ji vlivajo rezultati – že po dobrem mesecu vadbe je videla napredek, da o dvanajstih kilogramih, ki jih je izgubila v zadnjem letu – in o izgubi katerih (no, svojih) avtor tega zapisa razmišlja že tri leta – niti ne govorim.

Naprej v prihodnost

Ko jo vprašam, če bo naša generacija na sceni ostala dlje in si bo tudi čez dvajset let gradila infrastrukturo, ki jo bo potrebovala, recimo kakšen gblt-dom za ostarele, pritrdi tezi. »O tem nisem nikoli razmišljala,« pravi, »ampak zdaj, ko me to sprašuješ, imam občutek, da bo tako.« »Kje se potem srečamo? Če ne prej, v gblt-domu za ostarele?« »Ne,« pravi Katarina, »dobimo se v telovadnici doma za ostarele, kjer bomo delali Crossfit. Verjemi. To se bo zgodilo. To je revolucija!«

V beležnico sem si zapisal: gblt-dom za ostarele mora imeti tudi telovadnico.

Andrej Zavrl
a.zavrl@hotmail.com

»Na stotine ljubezni je enako mrtvih«

Jelena Lasan, *Umómo*, Ljubljana: Center za slovensko književnost, 2009 (Aleph, 125).

Prevladujoča tematika prve pesniške zbirke Jelene Lasan, ki je sicer tudi slikarka, kiparka in grafična oblikovalka, je ljubezen, ki lahko navdihuje, a je obenem zaznamovana z odnosi, ki niso vedno nezapleteni. Veže jih erotika (»Gola kot pesem / mi kažeš hrbet.«) in samota (»Samotno stopnišče sem, / ki ne zna nadaljevati / koraka.«). Pomembno vlogo imajo v tem kontekstu nevidnost, noč in mižanje kot ultimativni znak – ali sploh edini način dojemanja – intimnosti. Morda tudi kot sredstvo umika: »Pogledam k tebi / a ti si luči / že ugasnila.« Odnosi so upesnjeni v več spolnih variantah, lirski subjekt je včasih moški, včasih ženska, enako velja za naslovnika, s čimer se pesnica izmika kakšnemu prelahkotnemu kategoriziranju svoje poezije. Vsekakor je v *Umómu* dosti lezbičnih elementov, ki pa sami zase niso posebej tematizirani, večinoma veljajo za nekaj danega in neproblematičnega.

Precej pesmi govori o potovanju, in to o potovanju več vrst, od turizma, ki s svojim naivnim pogledom na banalnosti tujine »širi« svoja kulturna obzorja, do bolj metaforičnih potovanj po svojih strahovih, čustvih in intimnostih. Najdemo tudi krasen opis trenutne družbene ureditve: »Kapital, / ta mesar, pred katerim se dela / dolga vrsta, ker se vedno prodaja najboljše meso.« Zbirka, ki stavi na slog. *Umómo*.

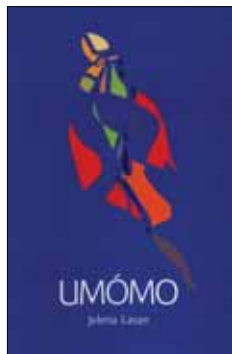
Intervju z Jeleno Lasan

Seveda moram začeti z naslovom? Kaj pomeni umómo in od kod prihaja?

Vprašanje umóma zadeva predvsem vprašanje groteske in filozofije jezika. Je rezultat moje fascinacije in študije groteske, predvsem v povezavi z Ruskinom, Baudelairom, Baconom, Bahtinom, Kristevo in Kayserjem. Kayser opisuje grotesko kot način, kako premagati občutke brezupja in groze. Umómo že s samo izgovorjavo popači, ker zahteva notranje požiranje besede. Je znakovni material duševnosti, ki ga bo sleherni doživljal po svoje. Zanimanje za grotesko po Kayserju narašča prav v stanju kriz, ko ne obstaja več vera v popoln zaščitniški svet. O groteski bi se lahko razgovorila. Pomen, pravi Vološinov, ničesar ne pomeni, nosi zgolj potenco pomena v določeni temi. Zame je umómo tista norost jezika, ki po Baudelairu grozi, da bo prevzela pesnikovo kontrolo.

Zbirka se sicer začne s pesmijo o pesniku v New Yorku, največkrat pa se pojavlja London. Kakšen dom (za umetnico) je London?

V Londonu sem bila nekaj časa. Nekaj najbolj žalostnih pesmi je nastalo tam. Predvsem je pomembno to, da me je London spreminil in postavil dober zgled umetniškega ustvarjanja.

Pogled se ti razširi. Toliko talentiranih pesnikov, umetnikov, igralcev se ob krožniku hladnih ovsevih kosmičev prebija, tako kot se je nekoč Ibsen. Ljudje so pripravljene stradati za svojo umetnost, nosijo jo v žepih in se prebijajo. Ne ležijo v vati udobja in prekrižanih rok pišejo pesmi. Razumejo, da samo garanje največkrat pripelje do rezultatov. Za umetnico je to neizprosno, a hkrati realen dom. Samoooklicano, ki smo je tu žal prepogosto vajeni, ne tolerirajo dobro. Vedno znova se spomnim na Amihaja, ki v eni izmed svojih pesnitev pravi: »Ko je človek dolgo časa daleč stran od svoje domovine, postane njegov jezik natančnejši, čistejši, kot ostri poletni oblaki na modrem ozadju ...« Bom tu končala.

Veliko je tudi angleških kulturno-umetniških referenc (Bacon, Heaney, Armitage, Lawrence, Plath) ...

To ste dobro opazili. Angleški prostor mi je dodatno poglobil zanimanje za njihovo umetnost. Plathova je sicer po rodu Američanka, ampak vem, kaj ste mislili. Retrospektivna razstava slik Francis Bacona je name naredila neopisljiv vtis. Vplivov na moj pesniški jezik je še mnogo, med njimi ne morem mimo književnikov, kot so Clappitt, Cavafy, Kette, Kosovel, Kocbek, Li Ch'ing-chao, Lorca, Makarovič, Neruda, Pasolini, Quasimodo, Nelly Sachs, Szym-

borska ..., toda vsa ta naštevanja včasih kdo uporabi zgolj zato, da zamaši kanal slabe poezije ali pa zato, da bi zvenel načitano.

Ljubimki/ljubimca se v eni od pesmi sprašujeta »po besedah / o katerih molčiva«. Ali so bistvene stvari zmeraj zamolčane ali pa so sploh neizrekljive? Kako se s tem spoprijemate v svoji poeziji?

Pri tej konkretni pesmi sem imela v mislih predvsem zamolčanost očitnega. Tisti znani nelagodni občutek, ko dva ne zmoreta spregovoriti o lisah v ustih, o pogledih v oči in jima nebo pri tem ne pomaga. Poezija nima tega čara. Zanima jo predvsem očitno, tektonsko, zvočno, izgovorljivo.

Lirski subjekt/-ka in naslovnik/-ca ter kombinacije med njimi se pojavljajo v vseh možnih spolnih variantah. Kaj ste v tem hoteli doseči? V tej povezavi me še posebej zanima, koliko se vam zdi smiselno svojo poezijo označevati kot lezbično?

Dober pesnik mora imeti sposobnost preseči lastno izkušnjo. Predvsem mora znati občutiti svet, se v njem pretopiti in izgubiti. Vsaka varianta, kot pravite, nosi svojo barvo, svoj odtенок in tu je ta čar. Prav imate tudi, ko v zbirki najdete snov homoerotične poezije. Na analitični ravni je pomembno najti v njej vse elemente in teme, kot jih je le mogoče. To je v resnici smiselno.

Malo manj spretni bodo poskušali mojo poezijo nasilno odpirati, jo vleči za dlani in jo potem še manj spretno krpiti nazaj in nanjo polagati svoje krvave obliže. Francis Bacon v enem izmed intervjujev na vprašanje o krvavečem oziroma tkivnem v njegovih slikah odgovarja z izrazom »lepe rane«. Na to sem sedaj pomislila. Na strukture ran in na strukture pesmi. Predvsem slog se mi zdi bistven.

Ksenija Zubković

Queerovske plišaste živali

Zoran Krušvar, *Zvijeri plišane*, Knjiga u centru, 2008.

Roman *Plišaste živali* je prva hrvaška knjige za otroke, ki med drugim naslavlja homoseksualnost. Sprožila je burne razprave, saj je založba roman kvalificirala kot primerne za otroke, starejše od devet let. Po mnenju nasprotnikov knjiga otrokom »vsiljuje homoseksualnost«.

V romanu naj bi bili sporni trije odlomki: prvi je povezan z Doris, »lastnico« plišastih živali, ki se preseli k svoji puncici. Opica Maki takrat pojasni, da je mogoče imeti dve mami: »Včasih se zgodi, da se otrok, posebej deklica, odloči, da bo mama, vendar ne želi biti mama z očetom, želi biti mama z drugo mamo.« Drugi sporni odlomek govori o željini želji, da bi postala verica, tretji pa izpostavlja vprašanje spola plišastih živali, ki ponavadi ni jasno določen. Če ne vemo, katerega spola je plišasta žival, jo o tem lepo povprašamo, priporoča avtor. Obstaja še en odlomek, ki v medijih ni bil izpostavljen, vendar je zelo queer: to je odnos med zajčkom Uškom in zajcem Mrkvajem, za katera otroci napačno menijo, da sta zajček in mati zajklja. Mrkvoja zato začne skrbeti za Uška in se sprašuje, ali mogoče res ni njegova mama.

Odzivi na knjigo so bili klasični: Andrija Hebrang (HDZ) je povedal, da ne hodi po ulici in vpije na ves glas, da je heteroseksualec. Nedeljka Klarić (HDZ) se je zavzela za prepoved knjige in se pri

tem sklicevala na božje zakone: »Otrok potrebuje pozitivno identifikacijo z očetom in materjo. Ne vem, kako bi lahko otrok to dobil v istospolni skupnosti. Nasprotujem temu, česar ni v naravi in božjih zakonih.« Podobno se je odzval tudi Stipe Gabrić (HSS), ki zase pravi, da je tradicionalist, ki ima rad ženske, ampak »ne dveh mam enega otroka«.

No, knjiga je navkljub pozivom k prepovedi ostala na knjižnih policah, o odzivih nanjo pa smo se pogovarjali z avtorjem.

Intervju z Zoranom Krušvarjem

Knjiga je izšla oktobra. Zakaj so bili prvi odzivi nanjo šele marca, torej nekaj mesecev po izidu?

Prvo recenzijo knjige, ki je bila zelo pozitivna, je naredila lezbična skupina Kontra. Ko sem marca pošiljal elektronsko pošto novinarjem, naj pridejo na predstavitev, sem dodal povezavo do recenzije, ker je bila to edina recenzija.

Ali ste vedeli, da bo to sprožilo takšne reakcije?

Če ne bi vedel, tega ne bi naredil. Novinarji ne bodo prišli, če jim ne ponudiš nečesa zanimivega. Tako mi je začel zvoniti telefon, do ve-

čera so me klicali dvajsetkrat. Najprej je klicala Slobodna Dalmacija. Z menoj so naredili intervju in ga takoj objavili na spletu, potem pa so vsi drugi od tam zbirali informacije.

V knjigi se pojavljajo tudi queerovski elementi, recimo tisto, ko zajec rodi zajčka. To bi tudi lahko bilo zelo sporno, pa ni bilo. Verjetno sploh niso prebrali knjige ...

Ja, res je. Novinarka Slobodne Dalmacije me je vprašala, ali ji lahko pošljem odlomek iz knjige, čeprav je imela zraven sebe knjigo ... ni se ji dalo brati. Niso plačani za branje knjig. No, poslal sem ji štiri strani in vse, kar so povzeli, je bilo s teh strani.

Rekel si, da je prišlo do tega, da se je Doris preselila k Ivani, povsem slučajno. Kaj pa druge stvari, drugi queerovski elementi?

Vse je izšlo iz tega. Moja punca je takrat na enem računalniku pisala magistrsko nalogo, jaz sem se usedel za drugega in začel tipkati. Nisem vedel, kam me bo odneslo ... Prvih dvajset strani sem potem črtal, vrgel stran. Na začetku sem imel idejo o medvedih, ki se borijo proti izkoriščanju otrok za neplačano delo, za izdelavo športnih copat. Pa še neke medvedje zgodbe ... Potem je iz tega prišlo to. Ta medved Grga. Ko sem napisal, da se je Doris preselila »k puncici«, sem se ustavljal ... in si rekel, da tega še nikoli ni bilo. In ko sem to napisal, ni imelo smisla, da pri tem

ostane. Kaj bi to sicer bilo? Nič drugega, samo še eno dejstvo, en kratek stavek. Zdelo se mi je zanimivo, da se nekaj s tem zgodi, da zgodba izhaja iz tega. Ne pa zgolj to. Zato so še druge stvari. In še nekaj bi rad povedal. Še ena stvar je bila tukaj zelo sporna: to, da sem moški.

Se ti zdi?

Ja, ker takšno knjigo lahko napiše samo gej. In ker so *Zvijeri* otroški roman, je takoj samoumevno, da ima tak človek tudi pretenzije do otrok, da je avtomatično pedofil.

Ker se, seveda, homoseksualnost takoj povezuje s pedofilijo. Zlasti, če so vpleteni otroci.

Ja, tako je.

Ste zaradi spolne usmerjenosti ali identitete izpostavljeni nasilju in diskriminaciji?

Povejte svojo zgodbo naprej in se uprite homofobiji!

Kršitev lahko prijavite na e-naslov
activate.lgbt@yahoo.com

ali pokličete
na društvo Legebitra

01/430 51 44 (Jasna).

Zala Hriberšek

zala.hribersek@guest.arnes.si

Isabelle si je česala kodre v deželi, ki je bila samo njena ...

Violette Leduc, *Therese in Isabelle*, Lambda, Založba Škuc, Ljubljana, 2009; prevedla Mateja Seliškar Kenda

Therese in Isabelle sta gimnazijki, ki se silovito zaljubita. V liceju, ki ga je Violette Leduc skrbno sezidala iz kamnov in čustev, med sanjajočimi in učečimi se dekleti, se Isabelle in Therese vsako noč ljubita v svojih majcenih sobicah brez pravih sten ali ključavnic. Njuna ljubezen ju tako prežame, da postane kontekst življenja nepomemben, in res ne zvemo skoraj ničesar o njiju izven erotičnega razmerja; ljubezenski dialog je vse. *Znova sva se objeli, druga drugo sva želeli pogoltniti. Olevili sva se svoje družine, sveta, časa, zore.* Ampak potem mama Therese izpiše iz šole in se z Isabelle ne vidita nikoli več.

Besedilo je drzen roman o erotiki, poetična zgodba o čutni ljubezni deklet; navdušil vas bo samosvoj in izčiščen slog. Napisala ga je samotna pisateljica, ki je bila *nemogoče* zaljubljena v Simone de Beauvoir, in je zase dejala, da med njenim življenjem, *kakršnega živim*, in erotiko knjige zeva prepad. Ni nepomembno omeniti, da je pred nami neokrnjeno besedilo, v času nastanka (1954) je bil roman zavrnjen oziroma cenzuriran, izšel je šele leta 1966, po njenem uspešnem romanu *Bastard*. *Bastard* je preveden tudi v slovenščino (Cankarjeva založba, 1967), vendar pa avtorica v leksikonu Cankarjeve založbe *Svetovna književnost* (1984) ni omenjena! Tako se dela kanon, kajne?

Ocena

Suzana Tratnik

suzana.tratnik@amis.net

Proti izbrisu lezbične kulture

Laura Cottingham, *Lezbijke smo tako šik ... da pravzaprav sploh nismo več lezbijke*, prevedla Nataša Velikonja, Založba ŠKUC, Zbirka Vizibilija, 2009

Izraz lezbični šik se je uveljavil v devetdesetih letih, označeval pa naj bi lezbični prodor v medije, filmske reprezentacije, množično kulturo in celo v modo. Končno, so se morda veselili nekateri, češ, ne bo se več treba spraševali, kje so vendar lezbijke, če so že nekateri geji tako vidni in simpatici. A krik po »gejizaciji« lezbijk, ki ga je pogosto slišati iz ust strejtov, le ni bil uslišan. Cottinghamova se v eseju loteva kritike lezbične šik domestikacije, ki učinkovito poskrbi za pozabo zgodovine lezbištva in tudi feminističnih pridobitev. Manjšine brez zgodovine pač niso nič drugega kot skupine v izginjanju, lezbični šik pa tako ostaja predvsem poskus transformacije lezbištva kot politične in kulturne sile v nenevarne in toplejše vode. Kakor ugotavlja avtorica, se uspešne lezbijke zaradi strahu pred izgubo kariere zvečine še vedno raje odrečejo svoji spolni usmerjenosti, kljub temu pa v javnosti cvetijo in krožijo izmišljene lezbične reprezentacije, s katerimi so se spogledovale in poigravale Madonna, biseksualna igralka Sandra Bernhard ali avtorica komične serije *Roseanne*, izrazite prototipe psevdolezbičnih in seksualiziranih ženskih likov pa smo srečali zlasti v razvpitem filmu *Prvinski nagon*. Največkrat gre zgolj za odraz kanonizacije in uporabniške integracije Drugega v ameriški kulturni politiki – pa ne le v ameriški. Namesto uvoda beremo manifest radikalne skupine *fierce pussy*: »LEZBIČNI ŠIK, MOJA RIT. Jebež 15 minut slave. Zahtevamo naše civilne pravice. Zdaj.«

Ocena

Zala Hriberšek

zala.hribersek@guest.arnes.si

Pojdiva sedet v park

David Mamet, *Bostonska naveza*. Mala drama. Režija Boris Cavazza, premiera 27. marca 2009.

Bostonska naveza je sijajna uprizoritev Male drame. Ne prezrite gledališkega lista z dramo v sredi in z izvrstnimi esejji o položaju žensk in lezbištvu.

Naslov po-sega v prijateljstvo med samsko feministko Olive Chancellor in njeno varovanko Vereno Tarrant iz znamenitega romana *Bostončanke* Henryja Jamesa; prav po zgodbi *Bostončank* je fraza *Bostonska naveza* eno od evfemističnih poimenovanj za ženske pare. Ženski par, piše Tratnik v gledališkem listu, je definiran kot »primarni odnos med ženskama, ki združuje socialne, duševne, seksualne in čustvene vrvine« – ne nujno in hkrati vseh! Drama se dogaja v meščanskem viktorijanskem salonu. Osrednji dramski osebi sta *par*, elegantni Anna (Silva Čušin) in Claire (Nataša Barbara Gračner). Drama se

zaplete, ko Clairina ljubica prepuzna na Anninem vratu ogrlico svoje mame – *zaščitnikovo* darilo, lažno obljubo o komfortu in *sredstvih* oziroma o svobodi. Zaključi se srečno: Claire se vrne k Anni, z *vsem srcem* se bosta ljubili in njuna čustva se ne bodo spremenila. Par je brez najmanjšega občutka za solidarnost ali socialni čut, in vztrajno zmerja služkinjo Catherine (Maša Derganc). A kot zapiše Velikonja: nikar se temu ne smejte! Njun položaj je odvisen od moških, od njihovih »štendij«, hkrati pa teh moških ne marata,

morda bentita nad služkinjo zato, ker se lahko tudi sami znajdetata v revščini. Ko ob koncu drame zapustita zaprti prostor salona in odideta *ven*, v park, počaščeni z ljubeznijo druga druge, se odrečeta udobju ...

Mihael Topolovec

mihael_topolovec@hotmail.com

Neznosna vsakdanjost istospolnih družin

Paula Vogel, *Mama ni ena sama*. Režiser Matjaž Latin. Mestno gledališče Ptuj, premiera 30. marca 2009.

Gledališka predstava *Mama ni ena sama* je ustvarjena po knjižni predlogi ameriške pisateljice gledaliških iger Paule Vogel z naslovom *And Baby Makes Seven* (1986). Slovenska različica naslova predstave torej implicitno nakazuje, da zgodba govori o družini, v kateri sta konvencionalno heteroseksualni starševski vlogi zamenjani z lezbičnimi ali vsaj o družini, ki vsebuje tudi lezbični starševski par. Naslov bi seveda bil popolnoma korekten, če bi nam gledališka interpretacija Matjaža Latina to tudi prikazala. Namesto tega pa se pred očmi gledalca odvije svet, v katerem lezbično starševstvo ali njegovo družbeno problematiziranje igra zgolj odmaknjeno in slabo vidno kuliso. Ta svet pa je za večinski heteroseksualni vidik še bolj

Foto: Črtomir Goznik

čudaški od družine z dvema mami. V primeru, da je namen, ki so ga ustvarjalci želeli doseči s to uprizoritvijo, odpiranje vprašanja o družbeni problematiki istospolnih družin oziroma približanje liberalnega odnosa do istospolnih družinskih skupnosti širši publikii, potem so za slovenske razmere skoraj zagotovo izbrali napačno besedilo. Nenavadnost osrednje zgodbe gledalcu zelo onemogoči umestitev istospolne družine v vsakdanji življenjski okvir, kar ima za posledico še dodatno banalizacijo in stigmatizacijo tega, kar v naši družbi že tako ali tako velja za tuje in nenormalno. Scenografija dogajanje umešča v moderno opremljeno stanovanje v New Yorku, kjer središčno vlogo zavzemata spalnica in kuhinja, ki tradicionalno določata intimno družinsko okolje. Gledalcu je po-

stopoma in le na posreden, nekoliko deseksualiziran ter prekrit način prikazana nevsakdanjost v stanovanju živeče družine, saj jo sestavljajo Ruth (Nataša Tič Ralijan), Ruthina noseča življenjska partnerica Anna (Barbara Vidovič) in homoseksualni prijatelj Peter (Primož Ekart), ki je hkrati tudi biološki oče Anninega ter Ruthinega otroka. Ta homoseksualnopoligamna situacija, ki je dramaturško stranskega pomena, pa ni glavni vzrok drugačnosti družine, saj je tu še Annino in Ruthino shizofreno preigravanje otroških likov v podobi nesocializiranega Sirotko, Henrija iz Pariza in genija Cecilia. Igra se tako skoraj v celoti osredotoči na nihanje med odraslo, realno ter otroško, fiktivno identiteto, pri čemer slednja zavzema skoraj večino uprizoritvenega časa, kar daje predstavi, namenjeni odraslim, groteskni in čustveno distancirani značaj domišljajske zgodbe. Pretirana infantilnost presega preprosto poigravanje odraslih s svojimi otroškimi vidiki duševne notranjosti in se tako naposled izkaže za moteč

simptom, ki ga je potrebno uničiti. Vendar pa je kmalu jasno, da je fikcija postala veliko bolj znosnejša in realnejša od vsakdanjosti istospolne družine, saj je le v njej tudi gejem in lezbijkam omogočeno zavzemanje heteroseksualnih pozicij, ki edine dovoljujejo medsebojno igro očkov, mam in otrok. Zdi se, da je odsotnost dejanske gledališke obravnave družin s homoseksualnimi starši kompenzirana z gledališkim listom, ki s svojimi mavričnimi platnicami nudi zanimiv pogled na to temo. V njem najdemo fotografsko reportažo Oriane Eličabe z naslovom *Lezbične matere*, zgodovino mavrične zastave, skrajšan prepis pogovora članic in članov slovenskega spletnega foruma za lgbt-starše in bodoče starše ter celo članek iz 5. številke *Narobe* z naslovom *LGBT družinske skupnosti*. Gledališki list torej deluje kot zapolnitev pomenske vrzeli in pomiritev občutka zmedenosti, ki ju za seboj pušča predstava.

Ocena

Lothar Orel

gink.biloba@gmail.com

Igralci o predstavi *Mama ni ena sama*

Barbara Vidovič

Situacijo istospolnih družin pri nas premalo poznam, da bi o njej lahko verodostojno govorila. Vem le, kar slišim od svojih prijateljev, ki živijo v istospolnih družinah. Predvsem jih je strah imeti otroka zaradi bojazni, kako bo okolica sprejemala to odraščajoče bitje. Moje skromno mnenje je, da biološka sposobnost imeti otroka še ni zagotovilo kvalitetnega in odgovornega starševstva.

Primož Ekart

Če le malo razumemo čustva, ki se pojavljajo pred vsakim rojstvom otroka, bi bilo smešno in neumno dogajanje, ki smo mu priča na odru, pripisati temu, da gre za lezbični par. Namišljeni otroci so kanal za lažjo in celo bogatejšo komunikacijo med člani te razširjenje družine. V zaključnem prizoru vidimo veliko in srečno družino, kar je vsekakor pozitivno sporočilo tudi o tem, da so istospolne družine lahko vsaj tako dobro okolje za otroke, kot so heteroseksualne. Ali, če dodam svoje mnenje: če med družinskimi člani ni ljubezni in medsebojnega spoštovanja, ni dobrega okolja za vzgojo otrok in za razvoj celovite, samozavestne, suverene in posledično od-

prte osebnosti. In člani družine so lahko homoseksualci, heteroseksualci ali pa, če parafraziram Svetlano Makarovič, stenske ure.

Nataša Tič Ralijan

Delati na Ptujju z dvema manjšima šoloobveznima otrokoma je težko. Kakšna sreča, da je Gašper sposoben biti dva tedna sam in zraven ne dajati občutka, da je rešil svetovno krizo, mojo poklicno in zakonsko, zaradi česar sem mu potem lahko do smrti kaj dolžna. Priznam, da sem projekt vzela zato, da nahranim svojo igralsko dušico. [...] Menim, da se lezbijkama ni niti najmanj lahko odločiti, da bosta imeli otroka. Že za hetero je starševstvo skok v neznano, kaj šele za istospolne

pare, ki nimajo niti nekih varnih družbenih sten okoli sebe. Ampak eni so rojeni, da zmorejo večje naloge – bodimo ponosni, kadar smo to mi, in cenimo, ko je kdo drug. Družba je včasih tak pendrek zato, da postanemo močnejši in bolj spoznamo, kaj želimo, kdo smo in kaj hočemo biti. [...] Pridite nas pogledat, da si en drugemu kaj podarimo, se pocartamo in opazimo, da smo fajn in potrebni na tem svetu. Saj pokopani bomo pa itak izven obzidja, istospolno usmerjeni in igralci. Pa kaj potem, ZDAJ je važen. Večnost je za zagotovo neopisljivo lepa. Jupidu!

Andrej Zavrl

a.zavrl@hotmail.com

Kristo Šagor, mladinski dramatik

S hrvaško-poljsko nemškimi dramatikom sem se pogovarjal po premieri njegove predstave *Prepovedano za mlajše od 16* (režiser Klemen Markovčič), ki so jo v produkciji ŠKUC gledališča 17. aprila prikazali v Cankarjevem domu. Ciljna publika predstave so mladi od 13 let do konca srednje šole.

Slovenska priredba je zanemarila dva vidika izvirnega besedila, etnično identiteto in spolno usmerjenost. Režiserju se zdi pomembnejše, kot je rekel na pogovoru pred premiero, prikazati zdoščasnost mladine in agresivnost današnjih deklet. V predstavi se dekleti namreč precej poigravata s fantom. Šagor priznava, da se tudi z mnogimi drugimi rezi slovenske priredbe ne strinja, a sprejema, da tako pač je.

Lezbičnost odnosa med dekletoma je v izvorniku bolj očitna, čeprav spet ne eksplicitna. Šagor pravi, da ne mara pisanja »s posterji«, raje piše tako, da problema ne poudarja pedagoško, saj se mu zdi pomembnejše, da gledalec sam ugotovi, kaj so glavne teme. Ampak vsaj malo pozornemu gledalcu ni težko ugotoviti, za kaj gre, oziroma – kot pravi Šagor – lezbijki povsem jasno ponudi možnost svoje interpretacije odnosa. Kdo drug lahko odnos med dekletoma v predstavi razume na druge načine, na primer kot željo dekleta po vzornici, ki bi ji sledilo. Včasih se je med predstavo zazdelo, kot bi šlo za neko lezbično zlobo, za

dekleti, ki hočeta brez pravega razloga uničiti fanta, ki ga ujameta v kinodvorani. Šagor pravi, da gre za odraščanje, ko se eno od deklet uči, kje so njene meje, in se poigrava z minkim poljem, drugo pa želi prvi slediti, a se nazadnje odloči za samostojnost. Lezbištvo je tako za prvo samo še ena zgodbičica v njunem igranju s fantom, za drugo pa je resnično.

Kaj pa pomislek, da gre za protizensko igro? Za Šagorja njegova igra govori o egu žensk. Tradicionalne igre, kot npr. *Hamlet*, imajo moške, ki kažejo svoj ego, za ženske pa je edini cilj ljubezen do moža in otrok. V njegovi predstavi želita dekleti fanta zreducirati na objekt. Gre za vloge – kakšen moraš biti, če si ženska, in kakšen, če si moški. Za fante v publiku je ponavadi zelo mučno prenašati dogajanje na odru, kjer dekleti tako ravnata s fantom.

O homoseksualnosti Šagor sicer piše vsaj v vsaki drugi igri, in to zmeraj na drugačen način, nikoli pa ne »s posterjem«. Če bi hotel biti politik s tremi stavki, bi jih napisal in dal na poster. Ker pa misli, da so stvari bolj zapletene, napiše igro. Rad se poigrava s percepcijo gledalcev in obrača njihove perspektive. Tako ima v enem besedilu S/M par, kjer ima mazohist samomorilski načrt in išče nekoga, ki mu bo služil v ta namen. Sadist tako postane kriminalec, ne da bi to hotel. To je tudi njegova najbolj eksplicitna, najbolj *à la mode* gejevska igra, ki gre za nekatere gledalce čez mejo, čeprav je dobila nagrado občinstva na festivalu v Heidelbergu. Seveda to ni bila publika, ki ima abonmaje za klasična gledališča, a vseeno ga veseli, da je del publike tako odprt, da taka drama lahko dobi nagrado občinstva.

Pisanje o homoseksualnosti se mu zdi zelo pomembno, saj je tudi sam odraščal v stalni potrebi po prevajanju heteroseksualnih podob v homoseksualne. Slovenski producenti so seveda izbrali eno od predstav, kjer homoseksualnost ni glavna tema, pa še kar je je, so jo zabrisali. Je pa res, da je *Prepovedano* ... tudi drugod najpogosteje postavljena igra. Šagor meni, da zaradi mešanice etničnih identitet, erotike in moči ter zelo uspešne prve postavitve, ki je velikokrat usodna. Šagor je nasploh najbolj uspešen z mladinskimi igrami, vzrok za to vidi v tem, da ni »umetniški« (v smislu: pogledjte, tukaj delamo umetnost!), pa tudi ne zelo komičen, kar se mu zdita dve glavni možnosti za uspeh pri odrasli publiku.

Zase pravi, da se mu včasih zdi, da ni dovolj političen, ker se ukvarja s »politiko srca«, kar pomeni, da uprizarja individualne ljubezenske zgodbe. Če ta vzorec jemlješ resno, pomeni, da je različnost okej, da moraš sprejemati tudi tisto, kar je drugačno od tvojih pogledov. Zanj je homoseksualnost nekaj, o čemer se ne razpravlja. To je tako kot z barvami. Zelena nima nobene drugega pomena kot valovanje med dvema frekvencama. Smo ena barva ob drugi in vse barve so v redu. Ne zanima pa ga strankarska politika, ki je vsakodnevni dolgčas. Svojo politiko definira z dvema izmoma: humanizem in pluralizem.

Gejevska skupnost v Nemčiji je prevelika, da bi imel kot dramatik zanjo kakšen poseben pomen. Med gejevskimi politikami, igralci in tv voditelji, ki so poznani in slavni, nima nobene vloge. Misli tudi, da če skupnost tvoje ime da na poster, je to kompliment, obenem pa zmanjša tvojo kompleksnost.

Podobno je z razkrivanjem homoseksualcev proti njihovi volji. Sam ima pomisleke, ker s tem ljudi instrumentaliziramo, nekomu tako povemo, da ni samostojna oseba, ampak orodje za našo vizijo. Kar pa je v preteklosti v Nemčiji vendar imelo pozitiven učinek za tisoče drugih gejev in lezbijk. Zdaj je vse dosti bolje: župana Berlina in Hamburga sta geja, in to še celo iz nasprotnih strank.

Šagor je poročen z moškim, a se mu zdi glbt-gibanje še zmeraj potrebno. V Nemčiji še nimajo pravice do posvojitve, pa tudi davčni sistem je diskriminatoren do istospolnih partnerjev, poleg tega je še dosti homofobne agresije. Šagor pravi, da najbrž nima smisla govoriti o glbt-gibanju kot o nečem čistem in velikem, gre za interesno politiko, podobno kot pri trgovcih tobaka ali zdravil. Če ti ni všeč, kar počnejo, se ti zdijo ogabni, a počnejo pač svojo stvar, podobno je z glbt-vplivom na politiko, ki je še zmeraj zelo potreben.

Mi smo za stvar!

Foto: Lothar Orel, gink.biloba@gmail.com

Luka Pieri

pieri.luka@gmail.com

Vnovič v Bridesheadu

Produkcija: VB, 2008

Režija: Julian Jarrold

Scenarij: Andrew Davies in Jeremy Brock
(po romanu Evelynna Waughja)Igrajo: Matthew Goode, Ben Whishaw,
Hayley Atwell, Emma Thompson

Filmska priredba romana, po katerem je bila že posneta priljubljena britanska mini-serija z Jeremyjem Ironsom v glavni vlogi, ob dobri igri, vizualni dovršenosti in učinkoviti glasbi, ne zna izkoristiti zanimivih tematik, ki jih zgodba ponuja.

Oxford, 1925. Charles Ryder (Matthew Goode – *Imagine Me & You, Pogled v prazno*) se spoprijatelji z razposajenim in skrivnostnim Sebastianom Flytom (Ben Whishaw – *Parfum, Bob Dylan: 7 obrazov*) iz premožne aristokratske družine. Novi svet, ki Charlesa posrka kot mogočna slika, ki se je ne smeš dotakniti, v hipu močno prevzame njegovo umetniško dušo. V Bridesheadu, razkošnem dvorcu Sebastianove družine, preživi poletje, ki močno zaznamuje njegov duhovni razvoj. Tu se zaljubi v Sebastianovo sestro Julio (Hayley Atwell) in ljubosumni Sebastian se, razpet med čustvi, ki jih goji do prijatelja, in mešanimi občutki do svoje družine, postopoma zapre vase, medtem ko se Charles ulovi v zloveščo igro strogih nabožnih načel njune matere, lady Marchmain (Emma Thompson).

Glavni poudarki filmske priredbe, slepa vera – ne le v boga, pač pa nenazadnje tudi v ljubezen, mate-

foto: Nicola Dove/Miramax Films

rialne dobrine in medčloveške odnose – se nekoliko razlikujejo tako od literarne predloge kot od televizijske mini-serije. Vero, pravzaprav religijo, Jarrod (*Perverzni škorenjci, Ljubljena Jane*) bistveno drugače obravnava, vendar nazadnje ni čisto jasno, kakšno stališče naj bi film zavzemal. Vprašanja o veri se vseskozi prepletajo, nazadnje pa ostanejo samo raztresene pikice, ki ne pokažejo nikakršne slike. Kontrast med dobroverno strogostjo ter katoliško krivdo, topostjo, ki jo ta lahko povzroči, in ateizmom, ki se lahko zdi prav tako puhel, je ob tem samo neoprijemljiv vtis, v katerega se film premalo poglubi.

Zgodba o zatonu britanske aristokracije, prepovedanih ljubeznih, razblinjeni iluziji nedolžnosti ter družbenih, političnih in verskih razkolih na pragu druge svetovne vojne po dokaj obetavnem uvodu tako razvedeni, v glavnem zaradi površno razvitih likov, saj posled-

nično nikoli ne pridejo resnično do izraza njihove prave želje, nameni, nenazadnje čustva.

V središču drame, čeprav je njenih prizorov bolj malo, je ostra, hladno vsiljiva lady Marchmain, ki ji odlična Emma Thompson vdihne pravšnjo mero očarljivosti in ustvari lik, ki je ob svoji predanosti bogu obenem pošasten in fascinanten, žensko, za katero je posmrtno življenje edino, k čemur je v tem življenju vredno stremeti, četudi smo nesrečni – ali onesrečimo svoje bližnje. Temelji, ki jih je v tem duhu postavila za svoja otroka, se začnejo rušiti, ko se Sebastian in Julia soočita s svojimi čustvi do Charlesa in posledično z dotedanjim dojemanjem vtopljenih vrednot in lastne identitete. Vendar pa Julijin notranji konflikt (in bežno nakazana tesnoba njene matere) ostane bolj kot ne sam sebi namen. Kar je morda še huje, je to, da postane zaradi površnega pripovedovanja poslednja gesta

umirajočega lorda Marchmaina nejasna in moteče dvoumna (spreobrnitev? usluga?).

Sebastianov lik je med vsemi še najbolj korenito predelan v primerjavi z mini-serijo, vendar je na pol poti bolj ali manj opuščen, saj ostane v ospredju le razmerje med Julio in Charlesom (za katerega je bilo »romantično prijateljstvo« s Sebastianom »le faza«). S tem ne bi bilo nič narobe, če nas ustvarjalci ne bi najprej »razdražili« s Sebastianovo zgodbo, ki pa nato tako rekoč neha biti pomembna – o njem se samo še govori. O Charlesu pa po drugi strani premalo izvemo, da bi lahko mirno odobrvali ali zavračali neprizanesljivost ter obtožbe sebičnosti in preračunljivosti, ki jih je nazadnje deležen (za razliko, denimo, od glavnega lika *Linije lepote*, ki je bil v podobnem nevhvaležnem položaju). In do zadnjega kadra ne vemo, kaj sploh hoče (pa ne zato, ker sam ne ve, pač pa zato, ker ustvarjalci očitno ne vedo). Goode se potrudi in tu pa tam ujamo Charlesov prehod od osuplega, skromnega mladeniča ob prihodu v veličastni Brideshead do resigniranega častnika ob povratku v kraj, poln spominov in nemirnih duhov, ne more pa zapolniti scenarističnih in režijskih vrzeli.

Kot Charles modro razloži kolegum, ki jim ni jasno, zakaj bi se človek hotel mučiti s čopičem, ko pa s fotoaparatom veliko hitreje opraviš, je slikanje – naj bo izdelek še tako nedovršen – izraz čustev, izraz ljubezni, medtem ko fotografija zgolj zabeleži trenutek v času, ne pa njegovega pomena ali čustev, ki jih vzbuja. Julian Jarrold ni slikar.

Ocena

Novo na DVD ... doma

Satirikon

Produkcija: Italija/Francija, 1969
 Scenarij: Federico Fellini in Bernardino Zapponi (po Petroniju)
 Režija: Federico Fellini
 Igrajo: Martin Potter, Hiram Keller, Salvo Randone, Max Born

Sanjsko-fantastična klasika iz »jun-govskega« obdobja italijanskega velikana. V Neronovem Rimu se mlada potepuha Enkolpij in Ascilt potegujeta za omahljivega efeba Gitona, ki ga je Ascilt ponoči ukradel prijatelju. Enkolpij ga išče v kopalšču in izve, da ga je Ascilt prodal igralcu Vernacchiu. Za mlada tekmeča se začne niz osupljivih, razuzdanih dogodivščin. Med nenavadnimi osebam, ki ju bosta spoznala med potovanjem, so ekstravagantni bogataš Trimalhion, pesnik Eumolp («Vsi miti govorijo o ljubezni, o združitvah brez primere.»), polbog Hermafrodit (ki je obenem fantek in deklica), pokvarjeni Likas (ki ga Fellini poroči z Enkolpijem) in človeški Minotaver (ki raje ljubi kot pa ubija). Izhajajoč iz Petronijevega *Satirikona*, Fellini sprosti svojo vizionarnost v bizarnem, kaotičnem prikazu antike, ki je ob upupanem, labirintnem kolovratenju glavnih junakov fantazmagorična prispodoba razvad, pregreh, odtujenosti in samouničevalnosti današnjega sveta, in nam, kot mojstrovine, ki jih Eumolp razkaže Enkolpiju, brezkompromisno razkriva sodobno topost.

Ocena **++++**

Luka Pieri

Umazanija in modrost

Produkcija: VB, 2008
 Scenarij in režija: Madonna
 Igrajo: Eugene Hutz, Vicky McClure, Holly Weston, Richard E. Grant

Ukrajinec AK je samozvani filozof in pesnik, ki svoja življenjska dognanja deli v komadih svojega alternativnega benda Gogol Bordello. Preživlja se tako, da nudi S&M usluge londonskim poročenim moškim, in si deli stanovanje z dvema dekletoma. Juliette dela v lekarni, kjer redno krade zdravila, da bi rešila otroke tretjega sveta. Baletka Holly, v katero je AK potihoma zaljubljen, pa svoj talent zapravlja v nočnem lokalu. Madonnin režijski prvenec je čuten in razposajen poskus prikazovanja težav, ki jih imajo razdvojeni ljudje sodobnega časa od iskanju svojega prostorčka pod soncem. V vseh je nekaj umazanije in nekaj modrosti in skrivnost do zadovoljstva je morda v tem, da se nam navsezadnje ni treba odločiti za eno ali za drugo. Vse lepo in prav, ampak ambiciozni bivši gospe Ritchie ne bi škodilo, če bi projekt še malce razvila. Kljub nekaterim posrečenim situacijam in dovtipom je scenarij precej skromen, glavni liki so slabo oblikovani in Madonnina »modrost« (ki jo, včasih precej nerodno, postavlja v usta glavnemu liku) je moteče klišejska. Madonna igralcev sicer ne zna prav dobro usmerjati, režijsko pa sploh ni tako porazna, kot jo večina kritikov hiti označevati. Na splošno, čisto zabaven, nekoliko boljši amaterski filmček.

Ocena **+++**

Luka Pieri

Bernard in Doris

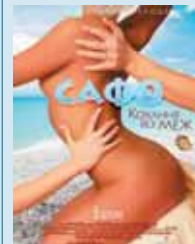
Produkcija: ZDA/VB, 2006
 Scenarij: Hugh Costello
 Režija: Bob Balaban
 Igrajo: Susan Sarandon, Ralph Fiennes, James Rebhorn

»Kraljica tobaka«, dedinja tajkuna Jamesa B. Duka, hedonistka, zbirateljica umetnin in razvez ter karizmatična filantropinja Doris Duke zaposli novega majordoma, Bernarda Laffertyja, homoseksualca irskega porekla, še dokaj svežega od večesečnega odvajanja od alkohola. Njun odnos se postopno razvije v zaupno prijateljstvo, ki na bizarno naraven način prehaja od sproščene-pajdaštva do hladne, sadomazohistične medsebojne odvisnosti. Balaban (kot igralca se ga spomnimo v vlogi hecnega filmskega producenta v Altmanovem *Gosford Parku*) zelo rahločutno dirigira sicer dokaj površno zasnovano dramo, ki (precej prosto) temelji na življenju nekoč najpremožnejše ženske na svetu. Dobra glavna igralca sta očitna protiutež omejenemu budžetu (film je po festivalski premieri predvajal HBO leta 2008, ki ga tudi distribuira na DVD-ju) in oba sta bila nominirana za zlati globus in emmyja. Dukovi in Laffertyju sta se sicer morda bolj približala Lauren Bacall in Richard Chamberlain v CBS-ovi miniseriji iz leta 1999.

Ocena **++++**

Luka Pieri

Novo na DVD ... v tujini

Sappho

Produkcija: Ukrajina, 2008
 Režija: Robert Crombie
 Igrajo: Avalon Barrie, Todd Soley, Lyudmila Shiryayeva, Bogdan Stupka

Odlika tega filma nedvomna ni zgodba, ampak fotografija. Estetsko dovršen film z lepimi posnetki otoka Lesbosa in z lepimi, privlačnimi igralkami, vendar luknjičavo zgodbo. Kot da bi hoteli z estetikou podariti tisto »ekstatično« lepoto otoka in lepih deklet, nad katero je bila zgodovinska Sapfo tako očarana.

Milijonarjeva hčerka in bogata dedinja Sappho Lovell (Avalon Barrie) leta 1926 prispe z možem Philom (Todd Soley) na oddih na otok Lesbos. Tam po naključju spozna Heleno (Lyudmila Shiryayeva), hčerko ruskega profesorja Orlova (Bogdan Stupka), ki je vodja izkopavanja grških zgodovinskih znamenitosti. Ko Helena sliši za njeno ime – Sappho, ji razloži »legendo«, povezano z njenim imenom in jo v skladu s tem zapelje. Sappho se sprva upira, a se na koncu prepusti in se vanjo tudi zaljubi.

Film preigrava različne vloge spola – Sappho mestoma želi in se počuti kot moški, ki ljubi žensko, včasih kot ženska, ki ljubi žensko, in spet drugič kot ženska, ki ljubi moškega.

Ocena **++++**

Katarina Majerhold

Plošče poslušaj in na koncerte hodi Janis.

zhmuxel@yahoo.com

Alcazar — Disco Defenders

Bolj primeren naslov za svoj tretji album bi si te človeške skandipop diskokugle težko izbrale. Album sestavlja pravzaprav dve zgoščenki, novi *Now in*, za vse tiste, ki na tej točki še ne boste oslepeli zaradi vseh bleščic, živahnih barv ali sladkorne še *Then*, plošček z največjimi uspešnicami skupine. Gotovo se spominjate vsaj *Crying at the Discotheque* in *Ménage à Trois*, ob katerih je tam nekje okrog štiri-rih jutraj v kakšnem klubu vaša nožica proti vaši volji pričela poplesavati pod mizo. Fanki disko ritmi, ki se ponavljajo ravno dovolj, da vam zlezejo v uho in možgane, hkrati pa ravno dovolj izvirno semplajo že slišano, da vam ne začnejo parati živcev. Alcazar so letošnji osmoljenci švedskega izbora za evrovizijsko popevko, kar je nekoliko ironično, saj so pravzaprav Evrosong na dveh nogah. Ok, šestih. In prav tolikokrat je njihov pevec Andreas Lundstedt nastopil na švedskem predizboru, vmes pa našel še čas za osvveščanje o virusu HIV, s katerim je okužen tudi sam. Glasba, ki vas vrne v sedemdeseta, in estetika, ob kateri masturbirata Pierre et Gilles. Mo-goče.

Ocena

Peaches — I feel cream

Breskvica nam je najbolje poznana po svojih eksplicitnih besedilih na elektroclash/disko-pank podlagi in nazornih nastopih, na katerih se s pomočjo raznovrstnih pripomočkov (ki bi jih vaše mame sumničavo pogledovale in jim ugibale namen) poigrava s spolom in spolnimi vlogami. Peaches je pred leti s svojimi prvimi albumi orala ledino, ustvarila neuradno himno biseksualcev *Two Guys (for Every Girl)*, zdaj pa njeni izpadi očitno ne ganejo več (čeprav *Impeach My Bush* izpred treh let nikakor ni ostal neopažen), kar je ugotovila tudi sama in posledično posnela precej netipičen album, na katerem razkriva tudi svojo nežnejšo, ranljivejšo plat. Na trenutke bi lahko prisegli, da albuma sploh ni posnela Peaches, potem pa nam postreže s kakšnim zloglasnim in nezmotljivo »pičastim« refrenom in poslušalstvo si lahko oddahe. Zanimiv izlet v bolj osebne vode, zaradi katerega pa plošči ne manjka ostrine, čeprav je morda res ne moremo primerjati z umetničinim ustvarjanjem izpred let. Ampak Peaches ostaja Peaches, če vam kaj ni všeč, ste pa itak ena navedna »mangina«.

Ocena

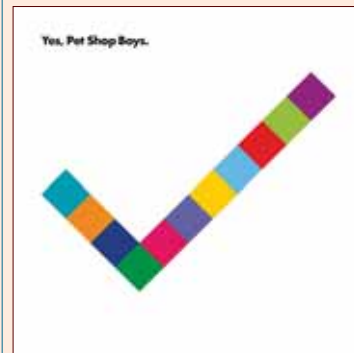
Depeche Mode — Sounds of the Universe

Potem ko si na glasbeni sceni skoraj trideset let in si posnel kopicico odličnih albumov, si lahko privoščiš nekoliko več eksperimentiranja in posledično tudi kakšen flop. Depeche Mode, pionirji in legende elektronske glasbe, očitno ne delijo tega mnenja. Že prejšnji album, *Playing the Angel*, je bil daleč nad pričakovanji. Na novi plošči se »Dipeši« vračajo h koreninam, uporabljajo instrumente in opremo iz zgodnjih osemdesetih, hkrati pa z njimi ustvarijo nekaj svežega, kot bi pred leti posneli te pesmi v nekem paralelnem univerzumu, katerega zvoke lahko slišimo šele sedaj, pa vendar po nekem čudnem naključju odsevajo naš čas. Kritiki pravijo, da imajo Depeche Mode za seboj že preveč kilometrine, da bi kdaj lahko posneli res slab album, vendar pa je vse njihovo delo preveč depechemodovsko, že slišan dark elektro pop. Kar v osnovi sicer drži, vendar pa sta nadgradnja in konstanten razvoj skupine na tej plošči le malo manj očitna kot obrvi Fredija Millerja.

Ocena

Pet Shop Boys — Yes

Kadar dobim v roke nov album fantov iz prodajalne domačih ljubljencev, se vedno bojim, da bo ravno tako zanič, kot je bil prejšnji. Chris Lowe in Neil Tennant sta v zadnjih desetih letih namreč dodobra izpopolnila sistem mučenja malih poslušalskih živali. Hkrati pa nekje globoko še tli plamenček upanja, da bo nova plošča vsaj na nivoju albuma *Nightlight*, po mojem mnenju njeguna zadnjega dostojnega izdelka. In sem jo dočakala. *Yes* je končno album, ki mu ne bomo rekli »no« in ga zabrisali v predal skupaj s plesnivimi bajaderami in kondomi s pretečenim rokom. Tako rekoč vsak izmed komadov spominja na kakšnega drugega iz »boljših dni«, kar pa nikakor ni tako moteče, kot so bili njuni bolj družbeno kritični in politični poizkusi. To je še posebej dobra novica za zaskrbljene dolgoletne fene, ki so se do sedaj spraševali, kaj hudiča ta dva vendar počneta. Ok, ne pravim, da je najnovejša stvaritev ne vem kakšen presežek, je pa gotovo najbolj inteligentna, simpatično sarkastična in poslušljiva reč, kar jih je duo povrgel v zadnjih letih.

Ocena

Mihael Topolovec
mihael_topolovec@hotmail.com

TransMission: Transspolna¹ Slovenija obstaja!

»Skupina mi daje možnost, da raziskujem doživljanje samega sebe v odnosu do obeh spolov. Z njeno pomočjo se lažje soočam z lastnim občutenjem transspolnosti, daje mi spodbudo za raziskovanje v tej smeri. V njej odkrivam, kako lahko funkcioniram v nasprotnem spolu in koliko lahko prenese okolica. Početi takšne eksperimente brez varnega zaledja je težko.«

»Skupina ti daje občutek, da nisi sam.«

To sta izjavi dveh udeležencev pogovorne skupine, ki deluje v okviru projekta TransMission. Ta je namenjen razvoju podpornih sistemov za transspolne osebe, kar na eni strani vključuje ozaveščanje širše družbe o transspolnosti, na drugi pa pomeni vzpostavitev socialnih mrež transspolnih oseb, prek katerih si lahko izmenjujejo izkušnje, so si v podporo in tako oblikujejo pozitivno samopodobo. Pomemben del tega projekta je tudi zbiranje informacij o položaju transspolnih oseb v Sloveniji. O vsem tem smo se pogovarjali s pobudnico projekta in prostovoljko iz Leipziga Anjo Kruber.

¹ Beseda transspolnost označuje vse oblike prestopanja čistih mej biološkega spola. Uporabljamo jo kot nadpomenko za označitev transseksualnih oseb (za njih je značilna kirurška sprememba spola), transvestitov (za njih je značilno oblačenje v nasprotni spol, ki nujno ne vključuje lastnega identitetnega občutja v okvirih nasprotnega spola) in vseh ljudi, ki se ne želijo definirati kot moški ali ženske (gre za t.i. queer pozicijo). (op. a.)

Od kod ideja za projekt »TransMission«?

V okviru Evropske prostovoljne službe (EVS) sem prostovoljka pri Legebitri. Ker je transspolnost v Sloveniji neke vrste družbeni tabu in se Legebitra z njo ne ukvarja posebej, sem ugotovila, da bi bilo potrebno to problematiko izpostaviti. Ideja torej izhaja iz mojega osebnega zanimanja in tudi iz ne-hvaležne situacije, v kateri so slovenski transseksualci. Za spremembe na tem področju je najprej potrebno zbrati informacije o položaju transspolnih in transseksualnih, zato sem začela delati intervjuje s transspolnimi osebami. Intervjuje želim uporabiti za izobraževalno brošuro, ki jo bomo razdelili tako med splošno populacijo kot tudi znotraj lgbt-skupnosti. Glavni cilj projekta je narediti transspolnost vidno in pokazati, da je spolna identiteta široko barvno področje, ki ni sestavljeno zgolj iz črno-belih odtenkov, iz moškega in ženske. Želim doseči sprejemanje raznolikih identitet, zmanjšanje diskriminacije in družbenega izključevanja in odpravljati strah pred outiranjem. V okviru tega projekta smo zato začeli tudi s pogovorno skupino. Ljudi, ki sem jih intervjuvala, sem vprašala, če so pripravljeni spoznati ljudi z enakimi težavami, in seveda so vsi privolili. Zelo pomembno je imeti podporo ljudi, ki so sami v podobni situaciji, saj so te sposobni razumeti. Skupina se je sestala že trikrat ali štirikrat in

udeleženci so se zelo zblížali v kratkem času.

Kako potekajo ta srečanja? Temeljiijo zgolj na pogovoru ali imate tudi druge aktivnosti?

Za zdaj se zgolj predstavljamo drug drugemu in si izmenjujemo lastne zgodbe. Pogovarjamo se, kako so odkrili lastna transspolna nagnjenja, kako se soočajo s problemi v povezavi s transseksualnostjo, pogovarjamo se o družini, prijateljih in tudi o vprašanih kot so: ali naj pričnem s hormonsko terapijo, naj se operiram in podobno. Pogovarjamo se tudi o pravni situaciji v Sloveniji, skozi katere faze pravnega procesa moraš pri spremembi spola, pa tudi o čisto vsakdanjih stvareh. Med seboj smo res začeli postajati prijatelji. Pogovori torej niso nujno povezani s transspolnostjo, čeprav je to glavna tema.

Kako po opravljenih intervjujih vidiš položaj transspolnih oseb v Sloveniji? Kako se transspolne osebe spopadajo s temi vprašanji in kako širša družba?

Povečini sem intervjuvala ljudi, ki niso outirani, zato ne morem povedati nič o reakciji njihovih družin ali širše okolice. Predvsem tiste transspolne osebe, ki niso outirane, se pogosto zelo bojijo negativnega sprejema širše družbe. Nekateri izmed njih prihajajo iz manjših slovenskih krajev in jih je strah živeti svojo identiteto. Zelo je težko, če na primer okolica že od otroštva gleda nate kot na žensko, nato pa se naenkrat začneš oblačiti kot moški, obnašati kot moški, govoriti kot moški. In slovenski jezik je še dodaten problem na tem področju, saj je spolno določeno že v prvi osebi, zato je sprememba spolne identitete opazna že skozi sam govor. Je pa tudi nekaj ljudi, ki so se že outirali svojim družinam ter prijate-

ljem in večina reakcij je bila zelo pozitivna. To tudi kaže na to, da obstaja sprejemanje transspolnosti v slovenski družbi. Seveda pa se je drugače outirati domačemu krogu prijateljev in družine kot pa popolnemu tujcu na ulici, zato želimo vzpodbuditi javno debato o transspolnosti. Ravno s tem namenom smo tudi pričeli s filmsko-debatnimi večeri »TRANSakcija«, kjer smo prikazali dokumentarni film »Transgeneration«.

Kakšna bo prihodnost projekta »TransMission«? Na kakšen način boš ostala v stiku s tem projektom, ko se vrneš domov?

Zadnje čase o tem veliko razmišljam, ker se bo moj projekt EVS v Sloveniji končal čez pet mesecev. Upam, da bomo v pogovorni skupini uspeli zgraditi močno mrežo, ki bo zagotovila, da se bodo udeleženci sestajali tudi po mojem odhodu. Mogoče bomo v prihodnosti kot skupina naredili nekaj akcij, ki bodo poskušale osveščati javnost o problematiki transspolnosti. Prav tako upam, da mi bo uspelo najti ljudi, ki bodo pripravljeni sodelovati z mano in nam bo skupaj uspelo ustvariti nekaj trajnega.

Več o projektu »TransMission« si lahko preberete na Legebitrini spletni strani www.drustvo-legebitra.si

Prva jesenska
roza sobota:
12. september!

Ahmet s svojim partnerjem

Mitja Blažič
mitja_b@yahoo.com

Intervju z Ahmetovim sorodnikom

Umor iz časti Ahmet je moja družina

»Ahmet ni mrtev. Vem, da so vse fotografije, objavljene v časopisih, lažne. Začutil je, da se mu bo nekaj hudega zgodilo, zato si je vse to izmislil in izginil. Tako kot smo ga prisilili pred meseci. [...] Na eni teh fotografij leži na vozičku rešilnega vozila, roka mu pada z njega, oblečen je v rdečo črtasto kratko majico. Vem, da mi z njo pošilja skrivno kodirano sporočilo. Na prsih ima napis 'Fuera de la manada', kar pomeni 'zunaj črede'. Ko je videl to majico, si jo je takoj zaželel, spomnil se je, da so ga starši klicali črna ovca, ker je bil neubogljiv.« ... Je samo fragment zapisov, ki jih od avgusta lani objavljajo v turški medvedji reviji *Beargi*.

Ahmet Yildiz je mrtev. 15. julija lani so ga s tremi strelji pred njegovim stanovanjem v Istanbulu umorili neznanci. Devet mesecev pred tem je pri državnem tožilcu podal prijavo, da mu družina grozi s smrtjo. Ubili so ga, ker se je odločil živeti svobodno in ni bil več pripravljen skrivati svoje spolne usmerjenosti. 26-letni Ahmet Yildiz je najverjetneje prvi primer umora geja iz časti v sodobni Turčiji. V edinem medvedjem klubu v Istanbulu *Bearphorus bears baru* smo se pogovarjali z njegovim bližnjim sorodnikom in prijateljem. Njegove identitete zaradi nevarnosti maščevanja Ahmetove družine ne bomo razkrili.

Ahmet je bil veliko mlajši od mene. Zanj sem bil kot starejši brat. Bil je otrok po duši. Ne infantilen, ampak kot sončni žarek, igriv, nikoli žalosten, rad je pokal štose, se zabaval in zabaval druge. Žarel je. Zame je bil kot otrok. Njegovi starši izhajajo iz kurdske družine v Urfi na jugovzhodu Turčije. Zaradi ekonomskih razlogov so se večkrat selili, vendar so se na koncu ustalili v Adani. Tudi Ahmet se je rodil tam. Bil je najstarejši otrok v družini, imel je dve sestri, in bil edini moški potomec, zato je bil za družino posebej pomemben. Njegova družina in sorodstvo so namreč klanovsko organizirani. V tovrstnih ureditvah pa so moški pomembnejši od žensk. In tudi življenjski stil moškega je pomembnejši. Ahmet je najprej študiral v Eskisehirju, a ker mu študij ni bil všeč, se je po letu dni prepisal na univerzo v Istanbulu. Študiral je fiziko. Starši ga niso pustili živeti samega. Sumili so, da je gej, zato so za njim najprej poslali sestro, da bi živela skupaj, potem so kupili hišo v Istanbulu in se še sami preselili sem. In potem so se začele težave.

Kakšne težave, so starši dobili dokončno potrditev svojih strahov?

Izvedeli so, da je gej in se s tem niso strinjali. Pravzaprav je imel Ahmet nekaj seksualnih zgodb že kot mladostnik. Mnogim je pripovedoval o teh spolnih igricah z odraslimi sorodniki, ki jih je celo sam spodbujal. Dogajale so se med puberteto, ko je bil star 13, 14 let. Družina je vedela, posebej mama je veliko vedela o njegovem življenjskem stilu, ko je kot 18-, 20-letnik živel še doma v Adani. Ko so dobili v Istanbulu ultimativno potrditev, so ga začeli prepričevati, da mora na zdravljenje, silili so ga k hodži. Govorili so mu, da poznajo dobre zdravnike

in dobre hodže, ki imajo veliko pacientov in jih uspešno pozdravijo. Iz gejev v heteroseksualce. Težave so bile vse hujše, ker je Ahmet vse ponudbe in predloge družine zavračal.

Starši so ga poskušali pozdraviti s pomočjo zdravnika in muslimanskega duhovnika?

Poskušali so ga prepričati. Sprva je sicer svojo homoseksualnost zanimal in imel tudi nekaj deklet. Stvari so se zapletle šele v Istanbulu. Tu je namreč Ahmet postal del velike gejevske scene vlemesta. Hodil je ven, srečeval gejevske prijatelje, gejevske fuk-frende, družini pa je vse to prikrival in jim doma predstavljal dekleta. Oče ga je ob takih priložnostih vedno bogato finančno nagradil, dajal mu je denar, kupil avtomobil ... Kot sem že omenil: Ahmetova družina prihaja z Urfe. Tam je življenje še vedno organizirano v klanih. Velike družine, cela sorodstva živijo skupaj. Včasih celo v isti hiši. O vsem se odločajo skupaj. V klanovski ureditvi se na primer ne voli individualno, ampak skupaj sklenejo, koga je treba voliti. Ahmetova družina živi v taki ureditvi, in čeprav so se veliko selili, tudi v bolj liberalna okolja, klanovskega kulturnega vzorca niso nikoli opustili. Klan odloča o vseh pomembnejših zadevah, to je pri umoru Ahmeta odigralo ključno vlogo. Poznam ta klan, saj mu tudi sam nekako pripadam.

Pa kakšni staši so to, da dovolijo umor lastnega sina?

Ne gre za običajno družino, ampak za zelo bogato. Njegovi starši so lastniki podjetja za predelavo, odkup in prodajo sadja in zelenjave. Poslujejo samo s tujino in imajo precejšnjo ekonomsko moč. Ahmet nikoli ni poznal ekonomskih problemov, dokler starši niso izvedeli za njegov življenjski stil.

Vendar mu je družina tudi potem ponujala možnost, da se spremeni. Ponujali so mu denar, avtomobile, samo če se spremeni, če opusti svoj življenjski stil. Grozili so mu. Mama in oče sta ga sicer zelo ljubila. Prepričan sem, da se za njegov umor nista odločila ona, ampak klan. Oče ga je večkrat prosil, naj se spremeni, naj si poišče zdravniško pomoč ali pomoč pri hodži. V klanovski kulturi oče nikoli ne prosi. In moški nikoli ne jočejo. Njegov oče pa ga je v solzah na tleh rotil, naj se spremeni, naj postane heteroseksualen. Ahmet je o tem celo napisal članek za našo medvedjo revijo. Pisal je o svojem življenjskem stilu, o očetu. V članku je vrsta dokazov o tem, kako sta se njegova oče in mati borila, da bi postal heteroseksualec.

So starši hoteli, da spremeni svojo spolno usmerjenost, ali bi jim bilo dovolj, da jo prikriva?

Hoteli so, da spremeni spolno usmerjenost, v vmesnem času pa, da skriva svoj življenjski stil, ker je bil sramota za družino. Če namreč v klanu slišijo, da si prekršil pravila, moraš to popraviti. Seveda ne z nekakšnimi liberalnimi ukrepi, ampak s smrtjo. Zato ga je družina prosila, naj se obnaša kot heteroseksualni moški. Dovolj bi bilo že, da bi svojo spolno usmerjenost prikrival, vendar Ahmet tega ni hotel. Na dvojno življenje je pristal na začetku, potem pa je začel vztrajati pri svojem življenjskem slogu. Začel je živeti svobodno in odprto. Ponosno. Govoril je, da je gej, da je to normalno, in da ne moreš biti heteroseksualen, če si istospolno usmerjen. Nihče ne more tega spremeniti, niti zdravniki, niti hodža. To jim je poskušal dopovedati, vendar sta bila oče in mati, čeprav sta izobrazena, v precepu zaradi klana.

Je Ahmet svoj boj kdaj razkril javnosti ali se je za svoje pravice boril samo v družini?

Ahmet nikoli ni postal aktivist, a se je z aktivisti povezoval, srečeval se je z njimi, med njimi je imel prijatelje. Bil je blizu gejevskim organizacijam, družil se je na medvedji sceni. Našel je sebe, ni pa bil aktivist. Ni bil za takšne resne stvari. Medvedjo sceno je odkril prek interneta, ko je še študiral na univerzi v Eskisehirju. Prek mirca sva se tudi spoznala. Prej nisem vedel, da imam bližnjega sorodnika v Adani. Slišal sem sicer za njegovo družino, a se nikoli prej nisva videla. Tako pa je nekoč nanese, da sva četala in mi je govoril o svojih, o koreninah v Urfi. Ko sem povedal, da od tam prihajam tudi sam, je postalo dokaj hitro jasno, da sva iz istega klana, torej tudi bližnja sorodnika. Še isti dan sva se potem slišala tudi po telefonu.

Kdaj je situacija ušla nadzoru, kdaj je postalo resnično jasno, da so zadeve zelo resne?

V Istanbulu, dve leti pred smrtjo. On je vztrajal pri svobodnem življenjskem slogu, družina pa pri tem, da se spremeni. Ko so starši dojeli, da ga ne bodo nikoli spremenili, so se vrnili v Adano. A so ga še vedno zelo pogosto klicali po telefonu in pritiskali nanj. Včasih so celo prišli v Istanbul, da bi se z njim pogovarjali, vednar se Ahmet ni hotel več srečati z njimi. Začeli so mu namreč groziti, da ga bodo ubili, če se ne bo spremenil, ker je vir sramote za družino v klanu. Leto pred umorom so prekinili vse stike. Popolnoma. Ahmet je fantu in dvema prijateljema zaupal, da mu družina grozi, da dobiva telefonske klice. Devet mesecev pred dogodkom so šli celo na državno tožilstvo in prijavili grožnje družine, vendar se ni nič zgodilo.

Kako se je potem zgodil umor iz časti?

Pri njemu je bil fant, ki je iz Nemčije prihajal skoraj vsak mesec. Tisto popoldne sta posedala na trgu Taksim, pila kavo, čaj, potem pa sta se vrnila domov, da bi gledala film. Doma si je Ahmet zaželel sladoled, vendar fant ni hotel z njim, ker da je preutrujen. Zmenila sta se, da bo šel Ahmet na sladoled sam. Ko se je vrnil ... nekateri so videli en avto, drugi dva ... skratka iz avtomobila so streljali nanj. Ahmetov fant je povedal, da je zunaj zaslišal strele. Takoj je vedel, da z Ahmetom nekaj ni v redu. Odprl je vrata in videl Ahmetov avto, kako se je brez nadzora zaletel v stavbo. Stekel je do njega, Ahmet je umiral. Objel ga je, prosil naj ne umre, a je Ahmet samo še zaprl oči. Umrl je na rokah svojega fanta. Ustrelili so ga v avtomobilu, ki si ga je prislužil z delom ob študiju, učil je na zasebni šoli. Naslednji dan je imel še zadnji izpit pred koncem študija.

Kako ste se počutili, ko ste izvedeli?

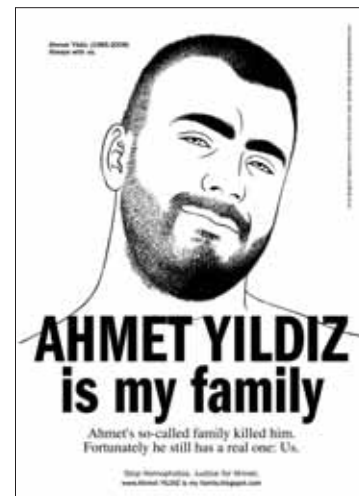
Zelo me je prizadelo. Ne zato, ker je bil moj sorodnik, ampak ker je bil moj bližnji prijatelj. Delila sva si vse, tudi zelo osebne stvari. Zame je bil kot otrok. Bil sem jezen. Ubili so ga samo zato, ker je bil gej. Sem aktivist in to je zame nesprijemljivo.

Kaj pa družina, ko je izvedela, da je sin mrtev?

Po umoru nisem srečal njegove družine. Že nekaj let prej sem z njimi prekinil stike. Po umoru pa se sploh nisem mogel več srečati z njimi ali jih poklicati. Vedo, da sem gej, in ker so homofobni, bi lahko reagirali burno, nasilno. Prijatelji so me po umoru prosili, naj pokličem njegove starše, naj jih vprašam, kako se je zgodilo in kje je pogreb, pa me je moja družina opozorila, naj ne kličem, naj nikoli več ne omenjam Ahmeta, naj se držim na varni razdalji in naj nikoli ne vzpostavljam stikov z njegovo družino. Tudi moja družina ni želela komunicirati z njimi, sploh pa Ahmetovi starši niso dali nobenih informacij. Ne sorodnikom, ne ostalim ljudem. Vsem so prepovedali na pogreb.

Kaj pa Ahmet oziroma njegovi posmrtni ostanki?

Na začetku nismo vedeli, kje je. Potem smo izvedeli, da je na forenzičnem oddelku bolnišnice. Šel sem tja in od zdravnikov kot sorodnik celo uspel dobiti nekaj informacij, vendar je zdravnik na sugestijo kolega, da naj v interesu preiskave ne daje informacij niti sorodnikom, prenehal komunicirati z menoj. Kaj šele, da bi mi Ahmeta pokazal. S prijatelji smo šli do sodnika, ki sem ga kot sorodnik zaprosil za truplo, da bi ga pokopali. Družina se je namreč odpo-

vedala tudi Ahmetovih posmrtnih ostankov. Sodnik je privolil, vendar bi moral razkriti svojo identiteto in podpisati nekaj dokumentov. Anonimnosti mi ni mogel zagotoviti, zato smo zamisel, da bi pokopali Ahmeta, opustili. Teden dni za tem je neki daljni sorodnik prišel po posmrtno ostanke in jih pokopal na velikem pokopališču zunaj Istanbula. Od Ahmetove starejše sestre, ki ga je ves čas podpirala in mu stala ob strani, smo izvedeli, kje je pokopan.

Policija?

Tožilec na Ahmetovo prijavo devet mesecev pred umorom ni ukrepal. Njegov umor pa je po skoraj letu še vedno v fazi preiskave.

Gejevska in medvedja skupnost sta se najverjetneje ostro odzvali?

V Turčiji je tako: ko se kaj hudega zgodi, ljudje najprej burno reagirajo, po tednu pa se pomirijo in potihnejo, saj vedo, da se ne da nič narediti. Medvedja skupnost pa je tako ali tako apolitična. V Turčiji in povsod po svetu. Niso aktivisti, ne zavzemajo se za pravice gejev, raje se zabavajo. Ahmet je imel veliko prijateljev v medvedji skupnosti. In ti so sprva

govorili, da se Ahmetovega umora ne sme povezovati s t. i. gejevsko politiko, saj je treba misliti na njegovo družino. Če bi zadeva postala javna, bi lahko imela družina velike težave. Morda pa vendarle niso krivi.

Pa saj bi morala imeti velike težave. S policijo, s sodiščem, saj je bilo povsem jasno, da so dovolili umor lastnega sina.

Ja, ampak apolitični ljudje razmišljajo tako. Ahmetovi prijatelji so govorili, da gre za zločin, ki ga morata najprej preiskati policija in sodstvo, dobiti storilce, jih obsoditi, šele potem bo čas za odločevanje. Vendar so si potem, ker je bilo vse že dalj časa povsem transparentno, premislili. Začeli so komunicirati z novinarji in s prstom kazati na Ahmetovo družino.

Koeln, Madrid, Barcelona, kjerkoli se zbere medvedja skupnost na velikih mednarodnih dogodkih, povsod je zraven tudi Ahmet. Kdaj se je začela kampanja Ahmet is my family s spotom na Youtubeu in skupino na Facebooku?

Začela se je mesec po dogodku, predvsem pa po članku v Independentu, ki je bil preveden v turščino in ga je povzelo veliko domačih medijev. Tako je njegov primer dosegel tudi domačo javnost. Sicer pa je Ahmetova zgodba bolj odmevala v evropski in svetovni javnosti kot v domači. Tu so mediji o domnevno prvem primeru umora geja iz časti poročali bolj na tretjih straneh.

Je medijski pritisk pomagal pospešiti policijski in sodni epilog tega umora iz časti?

Ne, nič se ni spremenilo. Ahmet je velika zgodba predvsem zunaj Turčije, na dogajanje doma pa nima velikega vpliva. Prijatelji so se v začetku borili, potem so utihnil, saj ni bilo nobenega napredka. Do vlade ne morejo, ker niso formalna organizacija, in vlada jih ne priznava za sogovornike. Zato lahko predvsem protestirajo, se pogovarjajo z novinarji in svojo energijo usmerjajo v kampanjo Ahmet je moja družina. V Ankari je sicer precej nevladnih organizacij, ki so postorile nekaj korakov, vendar Ahmetov primer ni edini problem LGBT-skupnosti v Turčiji.

E. G., Erkek Güzeli, Lepi Mož, tako je Ahmetov fant ljubkovalno klical Ahmeta. Zdaj si iz Nemčije prizadeva, da bi moralce svojega ljubljenega pripeljal pred turški sodni sistem. V enaintrideseti številki medvedje revije Beargi, ki je v celoti posvečena Ahmetu Yildizu, ga je še zadnjič nagovoril: »Navadno je prišel pome na letališče. Na poti do doma vse za 25 minut poljubljala, božal sem ga po glavi, po vratu. 'Daddy, navajen sem tvoje roke.' je govoril, 'Prosim, ne umikaj roke. Brez nje ne najdem miru.' [...] Pogrešam te dotike. Pogrešam njegov vonj, njegov nasmeh, njegovo telo, njegov jezik, njegove obrvi, pogrešam trenutke, ko mi je pravil 'Daddy'. Zdaj sem sirota. Rad bi šel na njegov grob z rdečim in rumenim cvetjem. Rad bi poljubil in pobožal zemljo. Rad bi položil roko na njegov grob in počakal, da zaspi.«

Anamarija Šporčič – Janis

zhmuxel@yahoo.com

O pederih in vsem, kar pritiče

Znano je, da je peder v slovenskem okolju najpogostejša zmerljivka, znotraj skupnosti pa včasih tudi nevtralen izraz za istospolno usmerjenega moškega. Beseda izhaja iz grške *paiderastes* in je bila preko nemškega *Päderast* in francoskega *pédéraste* prenešena v slovenščino kot *pederast*, skrajšano *peder*. Izvorna beseda je zloženska besed *paidós* in *erastés* (deček in ljubitelj) in torej pomeni ljubitelja dečkov. V prvotni obliki je beseda občasno še vedno v rabi kot sopomenka za pedofila, SSKJ pa jo celo navaja kot sopomenko besedi homoseksualec. V ta namen sicer pogosteje uporabljamo okrajšani izraz peder, ki je danes, zaradi očitnih kulturnih razlik med staro Grčijo in današnjim svetom, razumljen kot moški, ki ga spolno privlačijo moški. Na slovenski LGBT-sceni so se medtem razvile najrazličnejše skovanke in izpeljanke iz besede peder. Zanimivo je, da se je beseda peder (namesto pedrski) uveljavila tudi kot pridevnik (*peder klub*, *peder savna* ipd.). Tako izraz *peder mama* (ki se zgladuje po nemški Schwulmutter) uporabljamo za ženske, ki so naklonjene gejem in se z njimi rade družijo, praviloma pa so nekoliko starejše in bolj okrogle. Njihova mlajša različica so *pederetke*, ki ne manjkajo na nobeni gejevski zabavi in jim zaničljivo pravimo tudi *peder taške*, saj služijo kot nekakšen modni dodatek. Izpeljanka *pedrulja* se kljub ženski obliki običajno nanaša na moške, ki so pretirano feminizirani ali se obnašajo zelo stereotipno »gejevsko«, lahko pa je rabljena kot žaljivka ali kot izraz naklonjenosti. Znana je tudi raba v pomenu »nerazkrit gej«. Podobno rabo ima tudi beseda hrvaško-srbskega izvora *pederčina*, ki pa je bolj pogosto rabljena slabšalno tudi med geji samimi. Zanimiva je beseda *pederjad*, ki označuje večje število gejev, včasih pa tudi kar vse geje, in izhaja iz slovenske besede perjad ter namiguje na večje število ptic, ki zmedeno letajo naokrog in neprestano »kokodakajo«. Izraz se večinoma uporablja za geje na »sceni«. Nadaljnje krajšanje besede peder (npr. *pedi*), ki je značilno za nekatere druge jezike, se v slovenščini pojavlja redkeje.

Anamarija Šporčić – Janis
zhmuxel@yahoo.com

Ěmo je mrtev, naj Źivi emo

Spominjam se neke deŹevne nedelje z začetka tisoĉletja, ko sem med sprehodom po londonskem Camden Townu prviĉ uzrla te zanimive zverinice. Źdeli so na stopnicah podzemne Źeleznice, s priĉeskami nekako med shih tzujem in bobtailom, z zdaj Źe legendarnimi »vanskami« na nogah, v oprijetih dekliĹkih kavbojkah, s rĉno obrobjenimi oĉmi in z razliĉnimi stopnjami mrkosti in weltschmerza na obrazu. »To so pa emoti,« mi je bilo takrat Źepetaje zaupano.

V skoraj desetih letih od tega beŹnega sreĉanja je subkultura emo doŹivila svoj vrhunec, preĹla v mainstream in poĉasi propad(l)a. Morda je zdaj primeren ĉas za refleksijo o tem pojavu, ki je definalno zadnjih nekaj generacij najstnikov, zaradi svoje individualne narave pa veĉinoma uĹel pozornosti in zanimanju ŹirĹe javnosti. Po emo-poduk se odpravim k Lari in AljaŹu, ki mi Źe pred mojim prvim vpraĹanjem razloŹita, da je emo mrtev. Preminul. Enostavno ni ga veĉ. Malce pobulim in naivno omenim ĉlanke, ki sem jih o tej subkulturi pred kratkim prebrala. Ok, priznam, pri frizerju. »To, kar ljudje danes razumejo pod izrazom emo, so blede kopije tega, kar je nekoĉ bilo,« pove AljaŹ. RazloŹi mi, da emo (izraz izhaja iz ang. »emotional«) izvira iz osemdesetih let, pravzaprav iz panka. Takrat so v Washingtonu Źgali *Rites of Spring*, ki so teŹili k bolj melodiĉnemu panku oziroma pank roku in bolj osebnim besedilom,

ki so kritizirala sistem na neznaĉilno izpoveden naĉin in so ostala glavna znaĉilnost emocora. »Vse se je zaĉelo z glasbo, ki je spodbujala individualnost, kreativnost, poglobljanje vase,« razkrije Lara. »Mi smo izvirali Źe iz te tradicije. Źe v osemdesetih in devetdesetih je obstajal doloĉen stil oblaĉenja, ki je bil sicer bolj vezan na nekakĹen 'geek' izgled, vendar pa to, za razliko od danes, takrat ni bilo tako pomembno. Ni bilo Źminkerjev in samopromocije, kot jo vidimo danes. Emo je bil veĉ kot zgolj izgled. Źtela je glasba, Źtelo je razmiĹljanje z lastno glavo. Emo je bil takrat bolj kot ne tudi naĉin Źivljenja. Emoti so prakticirali *straight edge*, niso seksali izven zvez, niso jemali drog, niti niso kadili ali pili.«

Potem ko si vsi trije priŹgemo nikotinsko paliĉico in naroĉimo vsak svoje pivo, ju povpraĹam o stereotipih. Saj veste, za veĉino ljudi je emo najstnik, ki je zmeden glede spolne usmerjenosti, ves ĉas je depresiven, za nameĉek pa oĉetovito britvico v prostem ĉasu uporablja za zapestne rezbarije. AljaŹ mi pojasni, da se ti stereotipi pojavljajo Źele zadnjih nekaj let, odkar je emo subkultura postala popularna, odkar je postala mainstream. »Tu igrajo veliko vlogo tudi mediji, ki o tem pojavu piĹejo Źele zdaj, ko je praktiĉno Źe mimo. Glasba in samorefleksija sta zelo individualni stvari, oblaĉila iz New Yorkerja in porezana zapestja pa so vidna, zato lahko o njih poroĉajo. Kritiĉen pogled na svet nikogar ne

zanima. KasnejĹe generacije, ki so emote zgolj posnemale, so seveda pobrale samo tisto najbolj oĉitno, vizualno, in od tu izvirajo vsi ti stereotipi. Mularija potem to vidi in brez razmiĹljanja prevzame, na internetu se celo pojavljajo strani z zapovedmi, kako biti emo, ki vkljuĉujejo same neumnosti.« Nekoĉ filozofija, danes le Źe izgled? Tako kaŹe. Lara poudari, da emo predstavlja stik z vsemi posameznikovimi emocijami, ne zgolj negativnimi, in da biti emo nikakor ne pomeni, da si super nesreĉen in moraĹ pisati grozljiv dnevnik o svojem teŹkem Źivljenju.

»Mi smo bili kritiĉni in ustvarjalni,« pove AljaŹ, »ne pesimistiĉni.« Najbolj vseĉ mu je bilo to, da emo subkultura ni bila nikoli enotna, vedno si lahko imel svoje mnenje, svoja prepriĉanja, svoja razmiĹljanja, ki so bila lahko kompatibilna z drugimi, ali pa tudi ne. »OpazujeĹ svet okoli sebe, razmiĹljaĹ, nato pa reĉeĹ ja, ne, ali pa podaĹ svojo teorijo. Tega je danes premalo.«

Ĉe so emoti nekoĉ beŹali vase, »novi« emoti beŹijo v virtualno realnost. V zadnjih letih se je emo subkultura (ki zdaj ni veĉ niti subniti kultura) razpasla po vseh socialnih omreŹjih in trinajstletniki kar tekmujejo v morbidnosti svo-

jih profilov in internetnih person. In seveda poljubljanju prijateljev istega spola, ki po moŹnosti v obliki posnetka konĉa na spletu. »V povezavi z emoti se ogromno govori o biseksualnosti, ĉprav nikakor ne drŹi, da so vsi emoti biseksualci. Je pa nekaj resnice v tem, pa ne zaradi same spolne usmerjenosti, temveĉ zaradi odprtosti, liberalnosti samih emotov, ki se ne bojijo eksperimentiranja in se jim razliĉne spolne usmerjenosti ne zdijo niĉ posebnega.« Emo subkultura se je igrala z menjavo vlog, kakrĹno si je pred njo dovolil le kratkoŹivi glam rock. Emo fantje so Źenstveni, nosijo liĉila in oprijete hlaĉe in vedo o nogometu in uplinjaĉih Źe malo manj kot jaz. »Saj je bil Źe ĉas,« se zasmeji AljaŹ. »Skozi celotno zgodovino smo moĹki oblegali Źenske, pa lovci in nabiralci in te stvari ... A misliĹ, da se nam realno Źe da?« (smeh) »Enostavno si tipi zdaj veĉ upamo, ker nas ne omejujejo veĉ, kot so nas.«

Z emo subkulturo pa je povezan Źe en zanimiv fenomen, ki sem mu Źelela priti do dna. Zakaj vsi, ki so emo, trdijo, da niso emo? Zakaj so se vse emo skupine (med slovenskimi najbolj izstopajo Leaf-fat) distancirale in dobijo popizdits, ĉe jim samo omeniĹ, da so emo?

»Pred leti to ni bil problem, takrat si brez težav povedal, da si emo, saj večina ljudi niti ni vedela, kaj to je. Saj še mi nismo vedeli, da smo emo,« se nasmehne Lara.

»Problem je nastal, ko so začeli krožiti stereotipi in ko te je nekdo vprašal, če si emo, si to seveda zanikal, saj si vedel, da s tem ne misli 'tvojega' ema, ampak vse negativne stvari, ki jih je o tej subkulturi slišal. Seveda potem nihče ni več hotel biti emo.« In ker so stari emoti prenehali biti emoti, so tudi novi emoti pričeli zatrjevati, da niso emo, ker je postalo popularno, da zanikaš, da si emo ... Uf, komplicirano. Čas za še eno pivo. Kaj pa zdaj? »Nekaj časa je bila to najbolj popularna subkultura v Ljubljani,« sklene Aljaž. »Naenkrat glasba ni imela več nobene vloge, današnji 'emoti' poslušajo vse živo, Saško Lendero ... Oblečeni so v tisto, kar je trenutno in, in nimajo pojma o tem, kdo so in kaj so, in jih to niti ne zanima. Biseksualci ali celo geji so zato, ker je to popularno, in nimajo niti trohice lastnega mišljenja. Po močnosti se še režejo, ker jim tako pravi Myspace. Kopiranje, kopiranje, samo da bi bili bolj opazni in bolj popularni. Emo se je izpel. To ni več emo, emo je mrtev.« Potem pa, morda zato, da

ne bi izpadel preveč pesimističen in emo, doda: »Ampak nekoč se bo vrnil. Vprašanje je le, v kakšni obliki.«

Če so hipiji zaslužni za seksualno revolucijo, pank pa za popularizacijo anarhije (Hm, le zakaj se to ni prijelo?) in boj delavskega razreda, kakšno zapuščino so nam pustili emovci? Za razliko od drugih subkultur preteklega stoletja emo nikoli ni bil družbeno angažiran, v skladu z duhom časa se je ukvarjal sam s seboj, zato tudi ni pustil tako globokega vtisa, razen na posameznikih. Še ena subkultura torej, ki ji ni uspelo spremeniti sveta, je pa marsikateremu najstniku nudila pot do sebe in ga pripravila do razmišljanja o sebi in o svetu. Ko tako opazujem deklice, ki hodijo po mestnih ulicah, ena bolj podobna drugi, vsem pa je glavna prioriteta v življenju šoping, si želim, da bi končno spet vzniknila kakšna nova subkultura. Nov revolt, novo ogledalo družbe. Ko sem bila zadnjič na londonski podzemni, so na tistih stopnicah sedeli brezdomci in beračili. Pogrešam shih tzuje.

open
café
open

Gej frendli lokal,
ki tudi s pogovori,
literarnimi večeri in koncerti
odpira aktualne in manj
aktualne družbene teme
z drugačnega vidika.

Hrenova ulica 19, Ljubljana

www.open.si

Danijel Šmid Danny,
lastnik spletnega portala
intervizija.si
priporočja

5 dobrih

1 Slikarstvo na splošno

Slike me pomirjajo in navdušujejo. Večkrat me odnesejo v čisto poseben svet. Grohar in prijateljica Janja Hedžet sta moja najljubša slikar in slikarka.

2 Kiparstvo (tudi) na splošno

Odkar je Manca Maselj ustvarila mojo podobo v kipu, me to neustavljivo privlači. Pozoren sem na vse, kar je povezano s to umetnostjo. Največ o tem doslej sem spoznal v Firencah. In še spoznavam.

3 Kulturni filmi

Kekec, Na svoji zemlji, Poletje v školjki, Cvetje v jeseni, Brilljantina, Smrt v Benetkah. Brez njih ne gre. Veliko jih je, ki sem jih že, veliko pa je tudi takih, ki jih še nisem videl.

4 Klasična glasba

Je sestavni del vsakdanjika. Bach, Mozart, Verdi, Ravel so samo nekateri, ki jih rad poslušam. Če le utegnem, obiskujem operne hiše v tujini. Milanska Scala mi je najbolj pri srcu od vseh.

5 Gledališka umetnost

Tomaž Pandur je od nekdanjega veljal za karizmatičnega in nepremagljivega režiserja daleč pred časom. Je moj najljubši in najboljši. Tako bo tudi ostalo. Igralki Polona Vetrlih in Milena Zupančič. Najljubša predstava ta hip je Shirley Valentine. Pa balet in Tomaž Rode v kar nekaj predstavah. Nepozaben je bil kot drugi solist Muenchenškega baleta. Še in še bi lahko našteval.

Katarina Majerhold
katarina.majerhold@gmail.com

Lezbične zgodbe v televizijskih limonadah

Lezbične zgodbe se vse pogosteje pojavljajo v limonadah. Priča smo velikanskemu uspehu nekaterih zgodb, na katere se ženske različnih spolnih orientacij z vsega sveta odzivajo tako, da ustanavljajo forum, pišejo bloge, ustvarjajo svoje videoposnetke na Youtube, kujejo možne prihodnje zaplete in razplete zgodbe, pišejo članke in seminarske naloge ter pohvalna, opogumljajoča in jezna pisma scenaristom limonad. Ob tem nenazadnje izpovedujejo svoje ljubezenske zgodbe, sklepajo zasebna prijateljstva in nova partnerstva.

Zagotovo najbolj popularna ljubezenska zgodba se odvija med Olivio in Natalio v limonadi *Guiding Light* (predvaja jo CBS), sledita ji španska zgodba med Silvio in Pepo v *Los Hombres de Paco* (predvaja jo Antenna 3) in avstralska zgodba med Charlie in Joey v *Home and Away* (predvaja jo Kanal 7), v nemški verziji pa se zgodba odvija med Carlo in Stello v *Verboten Liebe* (predvaja jo Das Erste). Obstajajo še druge limonade, kot so francoska *La vie est à nous*, angleška *Emmerdale* in ameriška *All My Children*, ki so primer izjemno slabih, nedomišljenih ali stereotipnih zgodb.

Začnimo z zgodbo v avstralski limonadi *Home & Away*. Charlie je strejt policistka, Joey pa lezbijka, stereotipno predstavljena kot butch. Spoznata se, ko Joey posili sodelavec, Charlie pa raziskuje ta primer. Čez nekaj delov se med njima splete ljubezensko razmerje, ki je najprej pokazano s prvim dotikom med njima in v eni izmed

naslednjih scen tudi s prvim (od dveh) poljubov. Ker je bila Charlie do takrat strejt, ima seveda probleme s soočanjem z lastnimi čustvi, in ko jih končno premaga – tudi tako, da spi s Hugom – smo priča kratkotrajni ljubezenski sreči. A ko Joey izve, da je Charlie spala s Hugom, se sreča v trenutku razblini.

Zgodba razkriva tipične dileme in frustracije, ko gre za prikazovanje lezbične zgodbe v dnevni limonadah. Opravka imamo s sporadično in luknjičavo zgodbo, ki traja nekaj tednov. Ker se mora vse odviti relativno hitro, scenaristi ne domislijo, zakaj in kako se je sploh vzpostavila privlačnost med glavnima junakinjama. Poleg tega smo bili v omenjeni zgodbi priča velikemu pomanjkanju čustvenega in fizičnega stika med ljubimkama. Ta je bil večkrat zminimaliziran na nekaj pogledov, nekaj dotikov in dva kratka poljuba (vse skupaj pa ni preseglo 20 sekund), zato sta ljubimki delovali bolj kot dobri prijateljici ali celo sestri.

Nasproti temu imamo lezbične zgodbe v limonadah, kjer je lezbijka ena izmed članic stalne igralske zasedbe. Tu scenaristi med potencialnima ljubimkama vzpostavljajo »neskončne« ovire, ki zapletajo in nato malo razpletajo, v bistvu pa odlagajo vzpostavitev ljubezenskega odnosa, da je celo-

tna zadeva že na robu vzdržnosti, kot je v nemški limonadi *Verboten Liebe*. V njej je Carla van Lahnstein, ki je že naredila razkritje, bila poročena s Sussane Brandner in doživela smrt ljubezni svojega življenja Hanne Novak, po dolgem času ponovno zaljubljena. Trenutno spremljamo potencialno ljubezensko zgodbo med Carlo in upravnico graščine Stello Mann, ki je prav tako lezbijka. A čeprav je Carla zaljubljena v Stello in sta se že poljubili, so se scenaristi odločili, da bodo ob dveh lezbijkah v nanizanki, eno poskušali poparčkati s Charlie, ki je strejt. Zgodbo so »nategovali« kar šest mesecev. Tudi v tej zgodbi se ne moremo izogniti butch stereotipu, ki obdaja lik Stelle (ta na videz in po vedenju ne izgleda butch, vseeno pa jo vizažisti vedno znova oblačijo v pretežno moške obleke).

Nasproti temu stoji zgodba najdaljše ameriške limonade *Guiding Light*, v kateri se po mukotrpni poti prijateljstva, pomoči in naklonjenosti zaljubita glavni junakinji Olivia Spencer in Natalia Rivero – obe stalni članici igralske zasedbe. Prva, ki se relativno hitro zave svojih čustev in si jih tudi prizna, je Olivija. A ker se zaveda, kaj bi za Natalijo, ki je verna, pomenilo biti v lezbičnem odnosu, je pripravljena žrtvovati svojo srečo in ljubezen v njeno dobro. Zato

Olivia in Natalia (*Guiding Light*)

Silvia in Pepa (*Los Hombres de Paco*)

Charlie in Joey (*Home and Away*)

Carla in Stella (*Verboten Liebe*)

Nataliji svetuje, da sprejme poročno ponudbo Franka O'Connorja. Čeprav se tudi Natalija že zaveda svojih občutkov do Olivije, upošteva njen predlog in sprejme Frankovo ponudbo. A Olivija ji tik pred Natalijino poroko prizna ljubezen, nasprotno pa Natalija čaka vse do oltarja in tik preden bi morala izreči svojo zaobljubo steče iz cerkve. Svoja čustva si je priznala šele, ko je v pogovoru z Bogom prišla do spoznanja, da Bog nima nič proti družini, v kateri sta dve mami.

Tisto, kar odlikuje lezbično ljubezensko zgodbo v *Guiding Light* v nasprotju z ostalimi zgodbami, je, da so ji scenaristi in producenti namenili dovolj časa (eno leto) in »on screen« prostora in razvili verjeten ljubezenski odnos. A presenetljivo je, da se je ustvarjalcem zgodbe do zdaj uspelo izogniti definiciji, da gre za lezbično zgodbo – saj se ta izraz ni niti enkrat pojavil. Vedno govorijo le o ljubezni. Torej gre predvsem za univerzalno ljubezensko zgodbo med dvema osebam, ki sta pač ženski in s katero se lahko poistoveti tudi strejtovski občinstvo. Toda kolikor je zgodba v *Guiding Light* presegla vse druge po premišljenosti, senzibilnosti in skladnosti z resničnim življenjem, pa nas je toliko bolj negativno presenetila, ko naj bi zaživeli kot par in bili intimni druga z drugo. Do zdaj nismo bili deležni še niti enega intimnega dotika, kaj šele poljuba, pri hetero parih pa jih seveda ne manjka.

Od vsega najbolj zabavna in drzna je španska komedija-limonada *Los Hombres de Paco*. Tu spremljamo lezbično ljubezensko zgodbo med Silvio in Pepo (ki jo vizažisti spet prikazujejo kot *soft butch*). V prejšnji sezoni smo bili priča njenemu prvemu poljubu in prvi intimni sceni na ekranu, v letošnji sezoni

pa zapletom in delnemu razhodu zato, ker si je Silvia s Pepo želela otroka, Pepa pa tega noče. Ko jo Silvia zapusti, si jo je Pepa na vse načine prizadevala pridobiti nazaj, celo tako, da je spala z enim izmed sodelavcev, da bi zanosila. No, potem po vrsti peripetij spet končata skupaj, gledalke pa smo ob tem priča enemu od najbolj seksi prizorov v limonadah: Pepa, ki je policistka, začne Silvio od zadaj »pregledovati« kot osu-mljenko in medtem ji roka zdrsnje za hlače. Potem se začneta strastno poljublja in vse to vodi že skoraj v intimni odnos ... če ju ne bi med tem, kot je v limonadah običaj, zmotil nek znanec. A na splošno je njuna zgodba po dolžini predvajanja in kompleksnosti enakovredna ostalim strejtovskim zgodbam v nanizanki.

Lezbične ljubezenske zgodbe v limonadah, za katere se zdi, da jih je vse več, imajo svoje strukturne zakonitosti: izpolnitev želja je vedno odložena, saj se v zgodbah pojavljajo nenehne prepreke in konflikti (npr. ravno ko naj bi se ljubimki poljubili, nekdo stopi v sobo, ravno ko naj bi si ljubimki končno izpovedali ljubezen, se ena odloči, da mora nazaj v pisarno; ipd.). Gledalke, ki si želimo realizacije želje, vse to seveda spravlja ob pamet, vendar pa je takšno odlaganje oz. raztegotvanje zgodbe strukturno zapisano v dolgotrajne zgodbe limonad, ki morajo imeti nenehno zaplete, konflikte, dileme, če naj obdržijo našo pozornost in zanimanje. Vendar pa je poleg strukturnih moč opaziti še nekatere druge zakonitosti, ki so prvenstveno družbene narave. Vsi intimni stiki med dvema ženskama so karseda zminimalizirani na najmanjši možni čas. Velikokrat se zdi, da so objemi samo izgovor za to, da se igralki ne poljubita, poleg tega ti objemi delu-

jejo kot objemi najboljših prijateljic, poljubi so neustrastni, da ne govorimo o tem, da so seksualni prizori skoraj neobstoječi. Hkrati opažamo pri vzpostavljanju lezbične zgodbe določeno dvoličnost. Včasih se namreč zdi, da televizijske mreže v limonade postavljajo lezbično zgodbo zaradi povečanja gledanosti, po drugi strani pa zgodbe ne želijo predstaviti na isti način, kot kažejo hetero zgodbo. Vsaj kar se tiče intimnosti, lezbične zgodbe niso enakovredne hetero zgodbam. Še bolj pa velja, da te zgodbe niso dovolj preiščljene in da se razvijajo v klišejske vode, kot je na primer to, da morata biti vlogi med partnerkama razdeljeni na butch in femme in da morata ljubimki začeti takoj gnezdit in imeti otroka. Pred nami je torej še dolga pot do resne in predvsem enakopravne obravnave lezbičnih ljubezenskih zgodb v limonadah.

Naročite si Narobe na dom po pošti
www.narobe.si

[rubrika: naročanje]

Narobe na

facebook

www.facebook.com

[išči: Revija Narobe]

Narobe na

http://issuu.com/narobe

Zala Hriberšek

zala.hribersek@guest.arnes.si

SCENSKA SLOVENŠČINA

Začnimo pri Škucu. Se pravilno napiše Škucove, Škuceve ali morda celo Škučeve knjige? Pravilo je tako: obrazilo -ev (namesto običajnega -ov) dodamo, če se podstava konča na j, č, ž, š ali dž. Isto velja tudi za c, ker se ta ponavadi, ko naredimo pridevnik, premenjuje v č. To pomeni, da je edina pravilna raba »Škučeve knjige«, vendar se taka raba zdi afektirana. Zato se je uveljavila različica, ki ni povsem pravilna: Škuceve knjige. Enako velja tudi pri sklanjanju. Ko torej rečemo: »Dobimo se pred Škucem«, naredimo napačno. Pravilno je: dobimo se pred Škucem.

Še to: če se c pri oblikovanju pridevnika ne premeni v č (navadno pri prevzetih besedah), -ev ni obvezen, zato lahko na primer zapišemo Horac, Horačev ali Horacev.

V tekstih pogosto zasledimo dva različna zapisa desnih prilastkov. Enkrat so na desni, enkrat na levi, na primer Gledališče Glej, Škuc Gledališče, Društvo Škuc, Magnus festival in podobno. Pravilo je tako: o desnih prilastkih govorimo, če imamo zvezo dveh samostalnikov, po njih pa se vprašamo z vprašalnicami *kakšen, kateri, čigav*. Jasno je, da mora biti desni prilastek na desni strani. Torej: katero gledališče? Glej. To pomeni, da mora biti Glej na desni strani: Gledališče Glej. Enako velja pri Založbi Škuc, Društvu Škuc in podobno. Zapiši »Magnus festival« ali »Škuc gledališče« o torej napačni, čeprav jih lahko pogosto zasledite.

Zadnja tokratna lekcija je povezana s kraticami, ki jih beremo nečrkovalno (torej skupaj) in kraticami, ki jih beremo črkovalno (vsako črko posebej) – na primer ŠKUC (nečrkovalno) in LGBT (črkovalno). Kratice s pogosto rabo prehajajo med navadno pisano besedje, kar pomeni, da jih lahko na primer sklanjamo (Škuc, Škuca), tvorimo nove besede (Škučev) ali zapišemo kot desni prilastek (Društvo Škuc), z veliko začetnico pa jih zapišemo le, če gre za ime. S tem je povezan tudi zapis z vezajem. Če kratico izgovarjamo nečrkovalno, je ni potrebno zapisati z vezajem, če pa jo izgovarjamo črkovalno, potem pa jo zapišemo z vezajem: LGBT-revija (lahko tudi: lgbt-revija) oziroma, če kratico zapišemo kot desni prilastek, revija LGBT. Takšno je pravilo. V praksi pa se uveljavlja zapis brez vezaja, na primer LGBT skupnost.

Še to: aids in hiv lahko zapišemo z malimi ali velikimi črkami in sklanjamo: aids, aidsa. Kratica HIV se ponavadi uporablja v zvezi z besedo »virus«, kar pomeni, da sta pravilna zapisa dva: virus HIV ali hiv-virus.

Danaja Grešak

danaja_g@yahoo.com

Queerovska glasba

Če mislite, da je disko pop zadnjih dveh desetletij prejšnjega stoletja *queerovska* glasba, se motite. Res je, da so se Depeche Mode, Pet Shop Boys, George Michael, Madonna in drugi posluševali androgino-homoseksualnega imidža, a vendar je bila njihova medijska reprezentacija predvsem marketinški trik, in ne družbeno-politični upor. Njihova besedila se namreč le redko dotikajo problemov *queerovstva*. Za premnoge homoseksualne glasbenike velja, da skrivajo svojo seksualno usmerjenost ali pa naredijo razkritje šele nekaj let po začetku kariere, ko je ta kolikor toliko stabilna. Prav tako ne moremo znotraj *queerovske* glasbene scene uvrstiti subverzivnih glasbenikov iz osemdesetih kot so Frankie Goes to Hollywood ali Erasure, kajti koncept *queer* se razvije šele v devetdesetih.

Queerovski glasbeniki in glasbenice se ne podrejajo glasbenim smernicam in ne zakrivajo svoje seksualnosti, ampak jo glasno in brez sramu opevajo. Njihova besedila niso dvoumna, temveč neposredna, in njihova glasba ni serija modnih izjav, temveč način življenja in hkrati upora. *Queerovska* glasba kritizira kulturno hegemonijo in tako predstavlja tisti medij, preko katerega se lahko izvajalci svobodno izrazijo. Gre za dvojno marginalizirano glasbeno sceno, kjer glasbeniki in glasbenice delujejo podtalno, stran od komercialnih valov radia in televizije, povrh vsega pa ne pripadajo homogenizirani heteroseksualni populaciji.

Čeprav termin *queer* zajema množstvo seksualnih pozicij, ki gredo preko družbeno normiranih seksualnih okvirov, kamor spadajo tudi nekateri heteroseksualci s svojim subverzivnim pristopom, *queer* vseeno dela binarno ločnico med tem, kaj je *queer* in kaj *ni queer*. Posledično pride tudi do nevhvaležne ločnice med tem, kaj je *queerovska* glasba in kaj *ni*. Glasba je izrazni medij, v kateri lahko najdemo več pomenov, in četudi je nekatera glasba lahko deležna *queerovskih* poslušanj, je to še vedno ne naredi za *queerovsko* glasbo. Če na termin *queer* gledamo kot na samodeskriptivno oznako, so *queerovski* glasbeniki tisti, ki svojo glasbo dojemajo kot obliko upora in se v prvi osebi označujejo in dojemajo kot *queer*. Te oznake jim torej niso podelili mediji. Marsikdaj so *queerovski* producenti, arhivarji in teoretiki isti ljudje, kar vpliva tudi na spoj in medsebojno delovanje teorije in performativnih praks. Tammy Rae Carland je na primer igrala v dyke punk bendu *The Butchies*, bila lastnica neodvisne glasbene založbe *Mr. Lady Records and Videos* (ki ne obratuje več od leta 2005), izdajala fanzin *I (heart) Amy Carter*, danes pa se ukvarja s fotografijo, filmom ter poučuje na Univerzi v Kaliforniji.

Seksualni protitudarec neopunka

V začetku devetdesetih let iz neopunka vznikneta dve gibanji, ki ju lahko povežemo s seksualno revolucijo: *Riot grrrl* in *Queercore*. Nanju vpliva punk iz poznih sedemdesetih let, ženska (rock) glasba iz sedemdesetih in osemdesetih ter feminizem in *queerovska* teorija iz devetdesetih let. Če je bil prvovavolovski punk maskulinistično naravnano, si *Riot grrrl* in *Queercore* izborita prostor za oblikovanje tedaj zapostavljenih ženskih in *queerovskih* identitet. Nastala sta kot radikalna opozicija raznovrstnim oblikam vsakodnevnih diskriminacij, njuna glasna, hrupna, neposredna in kričeča glasba pa se odlično ujema s samo neposredno, uporniško naravnostjo pripadnikov in pripadnic. Že kričanje samo, in ne petje, lahko izraža kopico različnih emocij: od obupa, besa pa do krika navdušenja.

Subkulturno življenje članov in članic obeh gibanj je bil kolektivni projekt, subkulturna aktivnost pa vzgojno-izobraževalna in ne-profitna. Njihova alternativna produkcija je temeljila na principu D.

I.Y. (»Do It Yourself«), ki je nudil udeležbo na več nivojih, od izdaj fanzinov do organizacij koncertov, drag šovov, slam poezije in skupnih srečanj, na katerih so med drugim rušili tabuje o spolnih zlorabah, seksističnih reprezentacijah žensk ter *queerovskih* pozicij.

Medtem ko je pri *Riot grrrls* v ospredju feminizem, ki kljubuje kulturni in patriarhalni hegemoniji ter mačizmu v glasbi, *Queercore* izpostavi predvsem nestrinjanje s homofobično punk sceno in konformistično gejevsko kulturo. Želi opozoriti na vidne forme nepripadanja in nepovezanosti v na videz unificirani homoseksualni skupnosti, ki skuša asimilirati geje in lezbijke v mainstreamovski heteronormativni vzorec družbenega in družinskega življenja. Čeprav *Queercore* glasbene skupine izhajajo iz tradicije punka, je v njih moč zaznati tudi vpliv elektronske glasbe. Seksualno eksplicitna in provokativna besedila se ukvarjajo s predsodki, seksualno in spolno identiteto ter pravicami posameznika. Slabšalne izraze kot so *queer* in *dyke* spremenijo v simbole ponosa.

Queercore bes

Znotraj Queercore gibanja je več ženskih predstavnic. Glasbene skupine, kjer so članice izključno ženske, dobijo oznako *dyke punk*. Te izvajalke so se želele distancirati od homogenizirane lezbične skupnosti in izvajalk, čeprav so prav te v določeni meri utrle pot za neodvisno *dyke* glasbeno sceno. Dyke punk zasedba *Tribe 8* iz San Franciscas je v komadu *Neandertalska lezba* (»Neanderthal Dyke«) celo izrazila prezir do feministk, ker so se ji zdele vzvišene in pretenziozne (»*Pseudo intellectual slut, you went to school did you learn who to fuck?*«¹). Njihova samopromocija se je glasila takole: »*Me smo vse-lezbična, deklarirana, neposredna, z rezili-mabajoča, skupinsko-kastrirajoča, z dildoti-mabajoča, sranje-razkrivajoča, po-posluhu-pornografska, neandertalsko-perverzna, patriarhat-razbijajoča skupina pičkolizk iz San Franciscas.*« Njihova besedila so seksualno eksplicitna in se dotikajo tem kot so S/M, golota, oralna stimulacija penisa, vprašanja transspolnosti in podobno. Tudi njihov celoten nastop je bil zelo seksualno ekspliciten, saj je vokalistka Lynn Breedlove na koncertih nastopala zgoraj brez, ponavadi v usnju in z umetnim penisom, ki se ga ni dotikala le ona, ampak je k temu spodbujala tudi tiste iz publike. »*Mislím, da je moja kombinacija golih prsi in bingljajočega tiča, in način kako tekam naokoli z nožem, mačeto ali verigo, pomembna zato, da se ponovno prevrednoti vse, kar si mislijo o ženski,*« je dejala v nekem intervjuju. Spolnosti ni predstavljala kot blago, ravno tako pa tudi pevka ni bila objekt poslušalstva, marveč subjekt, ki vulgarno

¹ Pseudo-intelektualna psica, hodi-la si v šole. Si se naučila, koga fukati?

in radikalno posega v zlaganost in okostenelost družbenih norm. *Tribe 8* so znotraj *Queercore* scene pustile velik pečat. Skupno so »žagale« do leta 2005, ki je začrtalo 15. leto obstoja skupine.

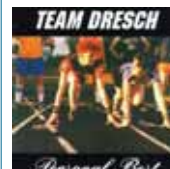
Med pomembnejšimi glasbenimi *queercore* izvajalci lahko le v zasedbi *Limp Wrist* najdemo izključno moške. Že samo ime benda, ki pomeni »mlahavo zapestje«, napeljuje na to, da so člani benda istospolno usmerjeni, a vendar njihova glasba kot glasna in drveča kakofonija provokativno nasprotuje stereotipni predstavi pomehkuženega gejevstva. S komadom *Odjebite, izumetnični pedri* (»*Fake fags fuck off*«) opozorijo na depolitizirano in konformistično gejevsko sceno, ki se jim zdi odvrtna (»*Fake fags on the radio don't sing for me! Metrosexuals annoy the shit out of me! Fake fags in Hollywood don't impress me! Try to demonstrate how I'm supposed to be! Submissive tired fucking scene! Boring predictable queens! Absorb and swallow what's being pushed! Individuality is crushed*«²). *Limp Wrist* v zadnjih nekaj letih niso nastopali, a so spomladi letos prijetno prese-

² »Izumetnični pedri na radiu ne pojejo zame. / Ob metroseksualcih me stisne srat. / Izumetnični holivudski pedri me ne navdušijo. / Kažejo mi, kakšen bi moral biti. / Pokorna utrjena jebena scena. / Dolgočasne predvidljive kraljice. / Vsrkaj in pogoltni tisto, kar ti vsiljujejo. / Individualnost je razbita.«

Bikini Kill - The C.D. Version of the First Two Records (1992)

Album, ki kar najboljše predstavi repertoar pionirsk *Riot grrrl* gibanja.

Team Dresch - Personal Best (1994)

Njihov prvenec, ki je poln srce parajočih emocij. Velja za enega izmed boljših *Queercore* albumov.

Tribe 8 - Fist City (1995)

Album, na katerem poleg komada *Neandertalska lezba* najdete tudi komad s ciničnim naslovom *Romeo & Julio*.

Limp Wrist - Thee Official Limp Wrist Discography (2005)

Trash hardcore kompilacija z enainštiridesetimi komadi v zgozlj štiriintridesetih minutah, katerega še najboljše opiše naslednji izsek iz njihovega besedila: »*Si prepričan, da je to gejevski bend? / Tako hiter in agresiven/ Kaj za vraga je ravnokar zapel?*«

Limp Wrist

netili z izdajo novega albuma, ki ga bodo junija predstavili tudi na evropskih odrih (nam najbližje v Nemčiji).

Danes bi težko govorili o kolektivnem *Queercore* gibanju. Internetne domene teh gibanj so večino pretekle in le redke glasbene skupine še vztrajajo na sceni. Pravi uporniški duh v današnji apatični družbi vse bolj plahni, a upanje na novo revolucijo ostaja. Kdo ve, mogoče se zna čudežno zgoditi ravno na naših tleh.

The Gossip - Standing in the Way of Control (2006)

Eden izmed redkih *queerovskih* albumov, čigar nosilni komad je kotiral visoko na (komercialnih) glasbenih lestvicah.

Priporočamo še:

Riot grrrl zasedbe: *Bratmobile*, *Concrete Blonde*, *Excuse 17*, *Free Kitten*, *Heavens to Betsy*, *Huggy Bear*, *Lunachicks*, *Sleater-Kinney*, *Voodoo Queens*.

Queercore zasedbe: *Bitch and Animal*, *The Butchies*, *The Haggard*, *The Mudwimmin*, *Random Violet*, *Sister George*.

Mihael Topolovec

mihael_topolovec@hotmail.com

Zaključek druge sezone Slovenia's Next Best Drag

»Drugje, verjetno na kakšni komorni slovesnosti, bi to bila prepovedana tema«

Pa smo le dočakali vrhunec letošnje glasbene zabave preoblek v klubu K4 – finalni večer druge sezone Slovenia's Next Best Drag. Bilo je ekstravagantno in seksi, predvsem pa se je vnovič dokazalo, da se lahko zares sprostimo šele, če si dovolimo igrivi vpogled v omaro nasprotnega spola. Po štirih šovih in šestih tekmovalcih so bile vse oči uprte na tri končne finalistice: Caro, Erosa in Taii. Po njihovih energičnih nastopih, ki so tokrat še posebej navdušili z dodelano koreografijo ter kostumografijo, je žirija (med katero sta zvezdniško najbolj sijali pevka Natalija Verboten in igralka Maja Martina Mertljak) skupaj z glasovi iz občinstva za zmagovalko letošnjega šova izbrala Caro, medtem ko je Eros zasedel drugo in Taii tretje mesto. Ob tej priložnosti smo se pogovarjali z letošnjo najboljšo drag kraljico Caro in voditeljico šova Anastassio.

Cara

Kdo je Cara? Kaj je tisto, kar te dela drugačnega od ostalih tekmovalcev in prepovednega širši publikli?

Cara je predvsem igriva deklina, vedno polna življenja, polna na-

smeškov. Med Carine posebnosti pa se prištevajo tudi njene seksi noge. Drugače pa je običajno dekle, ki se rado zabava.

Katere tvoje značilnosti ali sposobnosti so ti omogočile pridobitev zmage v letošnji sezoni Slovenia's Next Best Drag?

Izpostavil bi samo eno lastnost, in sicer domišljijo, ker se mi zdi, da so bili moji nastopi vedno polni humorja, izvirnih idej, ki sem jih predstavila oziroma jih vsaj poskušala čim bolj predstaviti na odru. Mislim, da sta ideja in domišljija pri meni najmočnejši prednosti.

Od kod črpaš inspiracijo za svoje nastope, kostumografijo, koreografijo itd.? Imaš vzornike iz sveta zabave ali celo iz sveta drag šova?

Iz sveta drag šova je moja vzornica Varla Jean Merman, ameriška kraljica preoblačenja, sicer v naših krajih precej neznana, ampak sem jo našla na Youtubu in tako pregledala vse njeno delo. Imava nekako podoben karakter kot dragici. Inspiracijo pa dobim predvsem takrat, ko sem sama v sobi in poslušam pesmi, ki sem si jih izbrala za nastope. Takrat mi ideje kar same kanejo v glavo.

Kakšna bo tvoja nadaljnja pot? Kako boš izkoristila zmagovalno lento in pridobljeno nagrado v vrednosti tisoč evrov?

Lento bom predvsem poskušala izkoristiti za borbo za pravice gbtq-populacije. Sedaj, ko sem bolj medijsko izpostavljena, bom poskušala promovirati homoseksualnost, biseksualnost in transseksualnost na čimbolj pozitiven način. Denarno nagrado pa bom porabila malo za praznovanje, malo za nadaljevanje svoje kariere, malo pa tudi za razvajanje.

Bi se strinjala s trditvijo, da si kot edina »drag queenica« v šovu imela večje mo-

Taii

Eros

žnosti za zmago kot ostali »drag kingi«, saj si kot »drag queenica« bolj privlačna za publiko in si lažje izstopala?

To sem slišala že prej, se mi je tudi očitano, ampak menim, da ni take razlike. Vizualno sem kot kraljica preobleke definitivno bolj privlačna, ampak potem ko pride do šova samega, je vse odvisno od energije, ki jo izražaš na odru.

Koliko pozornosti so vam mediji do sedaj posvečali?

Nekaj pozornosti je bilo, ne pa veliko. Predvsem otvoritveni šov je privabil nekaj medijev. Potem so sem in tja ločeno »kapljali«, vendar to, kar je zdaj na finalu, je pa neverjetno. To je medijski »boom«!

Kako bi opisala svojo izkušnjo na letošnjem drag šovu?

Zelo mešano bi opisala to izkušnjo, od pozitivnih do negativnih stvari, ampak če potegnem črto, bi se še enkrat spustila v to, ker smo se imeli super z vsemi tekmovalci in organizatorji. Uživali smo na

odru, uživali smo v zaodrju in res izkušnja vredna, da se jo doživi.

Te bo možno videt na ulici, na dnevni svetlobi, torej tudi takrat ko ne boš nastopala, ali bo Cara delovala zgolj za šov?

Cara bo za enkrat delovala zgolj za šov. Kaj bo prinesel čas, pa bomo videli.

Anastassia

Zakaj letos ti, Anastassia, in zakaj ne Salome?

To vprašanje bi morali zastaviti Salome.

Kakšne spremembe je šovu prineslo tvoje vodenje?

Mislim, da je razlika očitna. Predvsem je šov končno doživel to, da se ne vrti vse okrog voditeljice, ampak okrog nastopajočih. Šov je doživel nove razsežnosti tudi v pogledu žirije, saj je ta bila v vsakem novem krogu vedno bolj pestra. Mislim, da sem tudi jaz s svojimi humornimi vložki naredila

Cara in Anastasia

Foto: Nada Žgank / Memento

ogromno. Sama sebe sicer zelo težko ocenjujem, ampak mislim, da je šov v primerjavi z lanskim letom naredil vsaj en ali pa dva koraka naprej tako v kvaliteti, v izvedbi, kot tudi v žiriji, nastopajočih in pa seveda tudi v obisku, kajti v primerjavi z lansko sezono smo letos na vsakem šovu doživeli vsaj od 50 do 70 obiskovalcev več na večer.

Kaj bi odgovorila na očitke, da je tvoj način vodenja vulgaren, saj se tvoje šale in skeči skoraj izključno navezujejo na seks, in da si v tem smislu glbt-skupnost prikazovala zgolj z vidika seksa?

To je očitke, ki bi ga človek verjetno dobil od kakšnih klerikalnih homoseksualcev, ki zelo malo seksajo. A lahko že enkrat rečemo bobu bob? Govoriti o seksu je zdravo, o njem se premalo govori, premalo ljudi se zaveda, kaj pomeni kondom, kaj pomeni kontracepcija, kaj pomeni zdravo spolno življenje. Moj humor pa je takšen, kakršen je, jaz si ga sproti izmišljujem, delam po občutku in seks

je ena izmed teh tem, o kateri se ljudje lahko na tej sceni prosto pogovarjajo. Drugje, verjetno na kakšni komorni slovesnosti, pa bi to bila prepovedana tema.

Kaj pomeni beseda »drag king« ali »drag queenica« in kako se to razlikuje od transvestizma?

Ključna razlika je v tem, da je »drag queenovstvo« narejeno za šov. »Drag queenovstvo« mora biti groteskno, mora biti »over the top«, ličila morajo biti pretirana, nastop mora biti pretiran, obleke morajo biti pretirane. Transvestizem pa se na nek način skuša približati ženskosti ali moškosti. Ženski transvestiti skušajo biti ženske, skušajo biti feminilne, me, »drag queenice«, pa poskušamo ženske prikazati na grotesken način, se pravi, ne smemo biti prave ženske, ampak dejansko moramo biti ženske z napakami in to tudi voljne priznati ter pokazati.

Meniš, da v Sloveniji sploh obstaja prostor za transvestizem tudi zunaj drag šova?

Mislim, da so za to dokaz predvsem Sestre. Sestre so primer transvestizma. Njih ne dojemam kot »drag queenice«. In če so one lahko živele življenje tudi kot ženske in tudi šle na pijačo kot ženske, je to dokaz, da je slovenska publika pripravljena sprejeti transvestizem in »drag queenovstvo«. Ampak stvar je v tem, da »drag queenovstvo« funkcionira zgolj na odru, »drag queenovstvo« ne more funkcionirati v realnem življenju. Ne vem, če bi imela jajca, da bi se sredi belega dneva sprehajala s perjem ali s turbanom na glavi. Verjetno bi takrat poskušala biti bolj ženstvena, bolj transvestitska. Za transvestizem pa je po mojem slovenska družba popolnoma zrela, saj smo transvestite v končni fazi poslali na Eurosong.

Kakšen je po tvojem mnenju pomen drag šova za slovenski prostor?

Zelo velik. Mislim, da je to eden izmed kanalov, preko katerih se lahko opozarja na problematiko glbt-skupnosti in to na humoren

način. Verjetno se ljudi lahko najlažje prepriča oziroma spremeni njihovo mišljenje ravno skozi humor, in ne skozi resne debate. No, lahko tudi skozi resne debate, ampak verjetno bolj skozi humor, ker se mu ljudje lažje približajo. Pa če s svojim humorjem spremenim samo eno mišljenje, sem naredila dovolj.

Kakšna je tvoja ocena letošnje sezone in kakšne so tvoje želje za prihodnjo sezono?

Letošnja sezona je bila absolutno fantastično izpeljana. Imeli smo odlično žirijo. Mogoče so bili tekmovalci v primerjavi z lanskim letom rahlo slabši, ampak še vedno mislim, da je zmagala prava. Kaj bo v bodoče, pa ne vem. Želela bi si tretje sezone šova, vendar je to predvsem odvisno od ljudi, če se bodo pripravili prijaviti na tekmovanje. Ni lahko prepričati ljudi, da se vsak mesec oblečejo v nasprotni spol. Za nekatere starši morda niti ne vedo. Po drugi strani pa je to odvisno od financ. Potrebno je pripraviti sceno, najeti prostor, in če bodo podjetja, ki bodo šov pripravljena podpreti, kot je to že drugo sezono Durex, potem mislim, da tudi tretja sezona bo.

JAZ sem za stvar!

Foto: Lothar Orel, gink.biloba@gmail.com

GAYSGREEN

... pa tudi **L, B, T** in vsi, ki ste dovolj **Q**ueer, da berete *Narobe*.

Če v naslednjih desetih letih ne ustavimo segrevanja zemeljskega ozračja, je po nas. Ob zdajšnjem tempu packanja planeta se bo ozračje ogrelo za 6 stopinj, stvari pa bodo ušle iz rok že pri dveh dodatnih stopinjah.

Tule je pet **IZI** receptov za vsak dan. Začenjamo z **vodo**, ki je največja jeba.

GGG/VODA

1

Tuširajte se v dvoje.

Ampak res samo tuširajte. Če boste pod tušem počeli še kaj drugega, boste porabili še več vode. Se razume, vodo iz pipe zapremo, ko si umivamo zobe.

2

Dajte jo/ga že enkrat pripraviti do tega, da bo **popravl/a pipo**, ki kaplja. Odkapljal vam bo namreč 25 litrov **pitne vode** na dan.

3

Eno lulanje izplaknete z 9 do 12 litri vode. To je približno 2000 litrov **pitne vode** na mesec! Namestite si varčni kotliček, uporabite vodo iz pralnega stroja, izkoristite deževnico!

GGG/VODA

4

Ne gre drugače – **jejte manj mesa**. Za proizvodnjo enega kilograma govedine se porabi 16000 litrov, za 1kg riža pa 3000 litrov vode.

5

Pijte vodo iz pipe.

Za proizvodnjo enega litra ustekleničene vode porabimo 4 litre vode, za 1 liter jabolčnega ali pomarančnega soka pa 1000 litrov! Med čajem in kavo izberite čaj. Za proizvodnjo enega litra čaja gre 120 litrov vode, za liter kave pa 1120 litrov.

woelte@gmail.com

Pomoč

LEGEBITRINA SVETOVALNICA – poteka v obliki osebne svetovanja, podpore in pomoči. Vsak torek in četrtek med 16. in 18. uro na Trubarjevi 76/a ali po telefonu 01 430 51 44. [www.drustvo-legebitra.si]

MAVRIČNA SVETOVALNICA – telefonsko, e-mail in osebno svetovanje za pomoč v stiski. Vsak ponedeljek, sredo in petek med 18. in 20. uro. Telefon: 031 258 685, e-mail: mavricna.svetovalnica@gmail.com

SKUPINA ZA SAMOPOMOČ OKUŽENIH GEJEV – v Sloveniji deluje internetna mreža HIV-pozitivnih gejev in skupina za samopomoč: člani se dobivajo enkrat na dva tedna. Če bi se jim rad pridružil, vprašaj svojega zdravnika na Infekcijski kliniki za kontakt. Anonimni e-mail: gaypoz.si@gmail.com

Gejevske in lezbične pogovorne skupine

DIC Legebitra organizira skupino, ki je namenjena mlajšim gejem in lezbijkam do 30. leta starosti. Za več informacij pokliči 01 430 51 44 ali piši na naslov: legebitra@siol.net

DIC Legebitra organizira tudi »Iskrne pogovore« za razpravo o tistem, kar želiš in te muči. Za več informacij pokliči 01 430 51 44 ali piši na naslov: legebitra@siol.net

Društvo za integracijo homoseksualnosti (DIH) pogovorne skupine organizira izmenjaje vsak petek ob 19.30 uri v Ljubljani (Slomškova 11) in Kopru (klub MKC, Gregorčičeva 4, Koper). Za program in vsebino pogovornih skupin glej: www.dih-drustvo.si

V klubu Monokel (Metelkova mesto, Masarykova 24, Ljubljana) vsako drugo sredo potekajo pogovorno-filmski večeri in bralni krožek Anonymous Readers. Za program in vsebino glej: www.klubmonokel.com in Klub Monokel na Facebooku.

Pogovorna skupina za starše gejev in lezbijk

Društvo za integracijo homoseksualnosti (DIH) pogovorno skupino za starše organizira enkrat mesečno v Ljubljani (Slomškova 11). Za program in vsebino glej: www.dih.si

Informacijski centri in knjižnice

Info točka Legebitra, Trubarjeva 76/a, 1000 Ljubljana. Odprto vsak delovni dan med 12. in 16. uro. E-mail: legebitra@siol.net. Telefon: 01 430 51 44. [www.drustvo-legebitra.si]

Lezbična knjižnica, Metelkova 6, 1000 Ljubljana (1. nadstropje, prostori Škuc-LL). Telefon: 01 432 73 06. Izposoja: četrtek in petek od 15. do 19. ure [www.ljudmila.org/lesbo/knjiznica.htm]

Galerija Media Nox (Kotiček za istospolno usmerjene mlade) in Homodok Maribor (Arhiv za gejevske in lezbične študije), Židovska 12, 2000 Maribor.

Revije ter radijske oddaje

Narobe [www.narobe.si]

Lezbomanija na Radiu Študent (vsako prvo soboto v mesecu ob 13. uri) [www.radiostudent.si (kultura – lezbomanija)]

Transintegral na Radiu Marš (vsak zadnji četrtek v mesecu ob 13. uri) [www.radiomars.si]

GLBT organizacije

DIC Legebitra [www.drustvo-legebitra.si]
Gejevska sekcija Škuc Magnus [www.ljudmila.org/siqrd/magnus]
Lezbična sekcija Škuc LL [www.ljudmila.org/lesbo]
Društvo za integracijo homoseksualnosti DIH [www.dih.si]

Gverila

Orto lezbijka
Rekrutacija na: orto.lezbijka@gmail.com

Klubi in bari

Café Open – gej friendli lokal, Hrenova ulica 19, Ljubljana [www.open.si]

Tiffany – gejevski klub v okviru sekcije ŠKUC – Magnus, Masarykova 24, stavba Lovci, pritličje desno (Metelkova mesto, bivša vojašnica). [www.ljudmila.org/siqrd/tiffany]

Monokel – lezbični klub v okviru sekcije ŠKUC – LL, Masarykova 24, stavba Lovci, pritličje desno (Metelkova mesto, bivša vojašnica). [www.klubmonokel.com]

Klub K4 – nedeljski gejevski in lezbični disko, občasno tudi ob sobotah. Kersnikova 4, Ljubljana. [www.klubk4.org]

Kafeterija Lan – »stretim friendli« lokal, Gallusovo nabrežje 27 (ob Ljubljanici, blizu Akademije za glasbo), Ljubljana.

Gymnasivm – klub in savna: »moški za moške«, Ulica pohorskega bataljona 34, Ljubljana. Telefon: 01 5342 485. Odprto: Nedelja, ponedeljek, torek, sredo, četrtek med 15. in 22. uro, petek in sobota med 15. in 23. uro. [www.klub-libero.si]

Internet

Slovenski seznam virov za geje in lezbijke SIQRD [www.ljudmila.org/siqrd]
Blog Glavca [http://glavca.blog.siol.net/]

Mejling liste

Mreža – poštni seznam (mailing lista), ki je namenjen diskusijam o queer (gejevskih, lezbičnih, biseksualnih, transvestitskih in traseksualnih) temah in obvestilih o queer dogodkih v Sloveniji. [www.ljudmila.org/siqrd/mreza]

Forumi

Legebitrin forum za mlade [www.lgbt-mladi.si]
Mavrični forum [www.mavricni-forum.net]
Open Cafe forum [http://forum.open.si]
Drugacén [http://www.drugacen.org/smf/index.php]
Yingyang club [http://yingyangclub.mojforum.si/]
Rozalija (za roza mame in očete) [http://rozalija.editboard.com/]

Kultura

Ljubljanski festival gejevskega in lezbičnega filma – najstarejši tovrstni festival v Evropi. Poteka vsako leto konec novembra / začetek decembra. [www.ljudmila.org/siqrd/fglf/]

Zbirka Lambda, zbirka literarnih in teoretskih del s področja homoseksualnosti. [www.ljudmila.org/siqrd/lambda.php]

Zbirka Vizibilija, lezbična knjižna zbirka. [www.ljudmila.org/lesbo/vizibilija.htm]

Turizem

Slovenia For Gay Travelers – koristne informacije za homo turiste [www.sloveniaforgaytravelers.com]

Menjava GLBT-stanovanj [www.surfingsfoa.de]

Prijava homofobičnega nasilja

Povej naprejl! [DIC Legebitra]
Prijava: activate.lgbt@yahoo.com ali po telefonu 01 / 430 51 44 (Jasna)

Roza alarm [Škuc-LL]
Prijava: www.ljudmila.org/lesbo/alarm

In še

Škratova čitalnica – radikalna gej friendli infoteka, Metelkova 4, 1000 Ljubljana (Metelkova mesto) Telefon: 01 4340 345
Izposoja: od ponedeljka do četrтка od 17. do 21. ure [www.ljudmila.org/anarhiv/]

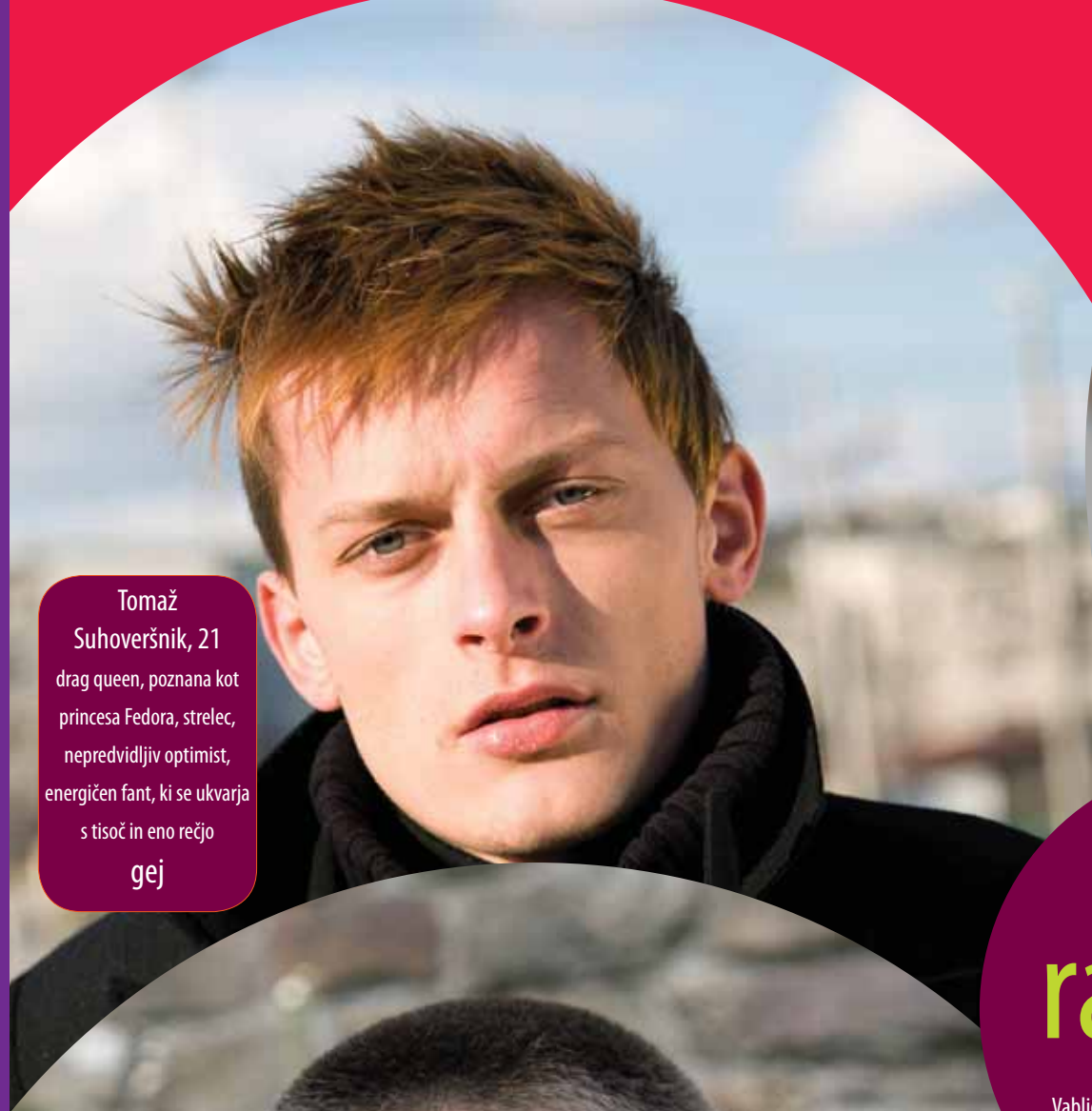
Arhiv

Revije
eL magazin [www.elmagazin.com]
Lesbo [www.ljudmila.org/lesbo/lesbo.htm]
1xy [www.1xy.biz]
Revolver [www.ljudmila.org/siqrd/Revolver]

Internetne strani
Slovenske gejevske strani [www.ljudmila.org/sgs]
Gaja Kafe [www.gaja-kafe.org]
G! [www.gej.si]

Forumi
Forum Labris [www.gaja-kafe/labris]
Queer forum [www.queer-forum.com/index.php]
Roza simbionza [http://galeb.mojforum.si/]

narobe

Tomaž Suhoveršnik, 21
drag queen, poznana kot princesa Fedora, strelec, nepredvidljiv optimist, energičen fant, ki se ukvarja s tisoč in eno rečjo
gej

Klaire Connor, 24
samo Klaire – to pove vse
lezbijka

Anja Kruber, 28
prostovoljka na Legebitri (projekt TRANSmision), lezbijka, pripravljena na izlete v druge spektre spolnih usmeritev, torej morda preprosto
queer

Foto razkritje

Vabljeni k sodelovanju pri akciji Foto-razkritje!
Kontakt: Lothar Orej, tel.: 040/522-881;
e-pošta: gink.biloba@gmail.com

Aleš Zobec, 23
normalnost je za druge
peder

ISSN 1854-8474

9 771854 847004

Mi smo za stvar!